

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Analýza rozvojové a humanitární pomoci České republiky do oblastí postižených válkou v Sýrii

Analysis of Development and Humanitarian Aid of the Czech Republic to Areas Affected by War in Syria

Diplomová práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Civilní nouzové plánování
Autor diplomové práce: Bc. Lucie Dokoupilová
Vedoucí diplomové práce: Ing. Jiří Halaška, Ph.D.

Kladno 2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Dokoupilová** Jméno: **Lucie** Osobní číslo: **461573**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Civilní nouzové plánování**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Analýza rozvojové a humanitární pomoci České republiky do oblastí postižených válkou v Sýrii

Název diplomové práce anglicky:

Analysis of Development and Humanitarian Aid of the Czech Republic to Areas Affected by War in Syria

Pokyny pro vypracování:

Předmětem diplomové práce bude analýza rozvojové a humanitární pomoci poskytované Českou republikou do oblastí postižených válkou v Sýrii. Teoretická část bude zaměřena na popis humanitární a rozvojové pomoci, kde bude objasněn význam těchto pojmů a vzájemný rozdíl mezi nimi. Budou zde uvedeny principy poskytování humanitární pomoci, humanitární zásady a její rozdělení podle několika kritérií. Dále zde budou probírány organizace zabývající se touto problematikou a statistická data těchto organizací. Praktická část bude již konkrétně zaměřena na oblast válečného konfliktu v Sýrii, včetně stručné analýzy tohoto konfliktu. Bude zde porovnána humanitární a rozvojová pomoc od roku 2012 až po rok 2019, a to zejména porovnání výše poskytnutých dotací a formu pomoci. Tyto výsledky budou zpracovány pomocí statistických metod ve formě tabulek a grafů. Cílem bude zhodnocení problémových oblastí poskytování pomoci do válečných oblastí pomocí SWOT analýzy a případné navržení opatření ke zlepšení celého procesu. Pro doplnění informací bude využito rozhovorů s členy humanitární organizace o dané problematice.

Seznam doporučené literatury:

- [1] GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO KOMUNIKACI (EVROPSKÁ KOMISE), Humanitární pomoc a civilní ochrana: Pomoc obětem přírodních katastrof a ozbrojených konfliktů a ochrana ohrožených skupin obyvatelstva. 2016. 16 s. ISBN 978-92-79-52420-2.
- [2] PRINCOVÁ, Květoslava, Dvojitý riziko v humanitární pomoci. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 164 s. ISBN 978-80-244-4270-9.
- [3] SMETANA, Marek, Humanitární pomoc při zvládnání rozsáhlých mimořádných událostí. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013, 96 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-138-5.

Jméno a příjmení vedoucí(ho) diplomové práce:

Ing. Jiří Halaška, Ph.D.

Jméno a příjmení konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **23.09.2019**

Platnost zadání diplomové práce: **18.09.2021**

prof. MUDr. Leoš Navrátil, CSc., MBA, dr.h.c.
podpis vedoucí(ho) katedry

prof. MUDr. Ivan Dylevský, DrSc.
podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Student(ka) bere na vědomí, že je povinnen(a) vypracovat diplomovou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je třeba uvést v diplomové práci.

5.5.2020
Datum převzetí zadání

J. Šestáková
Podpis studenta(ky)

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem Analýza rozvojové a humanitární pomoci České republiky do oblastí postižených válkou v Sýrii vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Kladně dne 17.05.2020

.....
Bc. Lucie Dokoupilová

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych ráda poděkovala Ing. Jiřímu Halaškovi, Ph.D. za odborné vedení a všechen věnovaný čas, který mi velice pomohl k vypracování této diplomové práce. Významná byla jeho podpora a trpělivost, ale i konstruktivní připomínky a cenné rady. Dále bych ráda poděkovala za spolupráci a ochotu všem humanitárním pracovníkům a Ministerstvu zahraničních věcí, kteří mi poskytli potřebné informace k praktické části. Poděkování patří i mé rodině a kamarádům za všechnu podporu, které se mi od nich dostalo.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá problematikou rozvojové a humanitární pomoci do oblastí postižených válkou. Jedná se o téma velice aktuální vzhledem k současnému dění ve světě a velkému počtu současných válečných konfliktů. Tato práce je zaměřena konkrétně na analýzu pomoci poskytované Českou republikou do Sýrie, kde již desátým rokem trvá občanská válka.

Teoretická část je zaměřena na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci z hlediska obecného. Na začátku jsou objasněny jednotlivé pojmy a vzájemný rozdíl mezi nimi. Další část je zaměřena na právní rámec, kterým se Česká republika řídí při poskytování pomoci do zahraničí. Následuje kapitola zaměřená přímo na humanitární pomoc České republiky do zahraničí a na české humanitární organizace nacházející se na našem území. Důležitá je i spolupráce ČR s mezivládními organizacemi poskytujícími zahraniční pomoc jako je EU, OSN či NATO. Závěr teoretické části se zabývá analýzou válečného konfliktu v Sýrii, tedy od začátku protestů až do současnosti.

Praktická část je již konkrétně zaměřena na analýzu poskytování pomoci ČR do Sýrie za období 2012-2019. Každý rok je analyzován z hlediska celkově poskytnuté humanitární pomoci a rozvojové spolupráce, porovnáním bilaterální a multilaterální spolupráce za jednotlivé roky, podílu humanitární pomoci poskytované přímo do Sýrie ku pomoci poskytované syrským uprchlíkům a podílu pomoci do Sýrie ku celkově poskytované pomoci ČR do ostatních partnerských zemí. Výsledkem je vývoj a analýza poskytované pomoci za toto období. Výsledky jsou prezentovány prostřednictvím grafů. Následuje situační analýza procesu poskytování pomoci do válečných oblastí pomocí SWOT analýzy. Na základě této analýzy jsou zjištěny slabé stránky, silné stránky, příležitosti a hrozby, a jsou navržena opatření ke zlepšení celého procesu.

Pro doplnění informací jsou formou rozhovorů zhodnoceny zkušenosti humanitárních pracovníků pracujících v Sýrii.

V diskusi jsou shrnuty výsledky získané v praktické části. Je zaměřena na analýzu jednotlivé pomoci za zkoumané období včetně analytických údajů. Pomoc ČR do Sýrie je zde porovnána i z hlediska poskytnutých dotací mezinárodními organizacemi EU a OSN za dané období do Sýrie. V závěru jsou uvedeny návrhy ke zlepšení poskytování pomoci do válečných oblastí.

V závěru práce se vyhodnocuje splnění cíle diplomové práce. Tímto cílem byla analýza pomoci do Sýrie, zhodnocení problémových oblastí poskytování pomoci do válečných oblastí a navržení opatření ke zlepšení.

Klíčová slova

Humanitární pomoc; rozvojová spolupráce; Sýrie; válečný konflikt; analýza; Česká republika; mezinárodní organizace, uprchlíci.

ABSTRACT

The diploma thesis deals with the issue of development and humanitarian aid to areas affected by the war. This is a very actual topic given the current events in the world and the large number of current nowadays war conflicts. This work is focused specifically on the analysis of aid provided by the Czech Republic to Syria, where the civil war has been going on for ten years.

The theoretical part is focused on humanitarian aid and development assistance in general. At the beginning, the individual concepts and the mutual difference between them is clarified. The next part focusses on the legal framework that the Czech Republic follows when providing assistance abroad. The following chapter focuses directly on the Czech Republic's humanitarian aid abroad and on Czech humanitarian organizations located in our territory. The cooperation of the Czech Republic with intergovernmental organization providing foreign aid such as EU, the UN or NATO is also important. The conclusion of the theoretical part deals with the analysis of the war conflict in Syria, i.e. from the beginning of the protests to the present.

The practical part is already specifically focused on the analysis of the provision of Czech assistance to Syria for the period 2012-2019. Each year is analyzed in terms of total humanitarian aid and development assistance, comparing bilateral and multilateral assistance for individual years, the share of humanitarian aid provided directly to Syria to aid provided to Syrian refugees and the share of aid provided by the Czech Republic to other partner countries. The result is the development and analysis of the assistance provided during this period. The results are presented through the graphs. The following is a situational analysis of the process which provide assistance to war zones using SWOT analysis. Based on this analysis weakness, strengths, opportunities and threats are identified, and suggestions are proposed to improve the whole

process. To supplement the information, the experiences of humanitarian workers working in Syria are evaluated in the form of interviews.

The discussion summarizes the result obtained in the practical section. It focuses on the analysis of individual assistance for the period under study, including analytics data. The Czech Republic's assistance to Syria is also compared here in terms of subsidies provided by intergovernmental organizations of the EU and the UN for the given period to Syria. Finally, there are suggestions for improving the provision of assistance to war zones.

At the end of the thesis, the fulfillment of the goals of the diploma is evaluated. The aim was to analyze assistance to Syria, assessing the problem areas and proposing suggestions for the improvement.

Keywords

Humanitarian aid; development assistance; Syria; war conflict; analysis; the Czech Republic; intergovernmental organizations; refugees.

Obsah

1	Úvod.....	13
2	Cíle práce a hypotézy	15
3	Přehled současného stavu.....	17
3.1	Humanitární pomoc.....	17
3.1.1	Vývoj mezinárodního humanitárního práva	18
3.1.2	Humanitární zásady	20
3.1.3	Hlavní aktéři poskytování humanitární pomoci	22
3.2	Právní rámec poskytování humanitární pomoci do zahraničí	24
3.2.1	Zákon č. 151/2010 Sb.....	24
3.2.2	Zákon č. 239/2000 Sb.	25
3.2.3	Nařízení vlády č. 463/2000 Sb.	26
3.2.4	Ostatní právní předpisy	27
3.3	Humanitární pomoc České republiky do zahraničí.....	28
3.3.1	Rozdělení humanitární pomoci.....	29
3.3.2	Národní základna humanitární pomoci Zbiroh	31
3.3.3	Realizace poskytování humanitární pomoci ČR do zahraničí	32
3.3.4	Specifika humanitární pomoci poskytované do válečných oblastí.....	34
3.4	Mezivládní organizace poskytující humanitární pomoc.....	35
3.4.1	OSN	35
3.4.2	EU	37
3.4.3	NATO	38
3.5	Humanitární organizace v České republice	38

3.5.1	Český červený kříž	39
3.5.2	ADRA.....	39
3.5.3	Člověk v tísni	40
3.5.4	Charita Česká republika.....	41
3.6	Rozvojová spolupráce.....	42
3.6.1	Oficiální rozvojová spolupráce.....	43
3.6.2	Rozvojová spolupráce České republiky.....	45
3.7	Válka v Sýrii.....	48
4	Metodika.....	52
5	Výsledky.....	53
5.1	Analýza humanitární a rozvojové pomoci v období od roku 2012 do roku 2019	53
5.1.1	Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2012.....	53
5.1.2	Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2013.....	58
5.1.3	Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2014.....	63
5.1.4	Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2015.....	68
5.1.5	Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2016.....	73
5.1.6	Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2017.....	80
5.1.7	Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2018.....	88
5.1.8	Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2019.....	94
5.1.9	Analýza ZRS a humanitární pomoci za celé období 2012-2019.....	96
5.2	SWOT analýza poskytování pomoci do válečných oblastí	102
5.2.1	Návrhy opatření ke zlepšení procesu poskytování pomoci do válečných oblastí	104

5.3	Rozhovory s členy humanitárních organizací	109
6	Diskuze	112
7	Závěr	123
8	Seznam použitých zkratk.....	124
9	Seznam použité literatury	126
10	Seznam použitých obrázků	130
11	Seznam použitých tabulek.....	132
12	Seznam příloh.....	133

1 ÚVOD

Diplomová práce se zabývá analýzou rozvojové a humanitární pomoci České republiky do oblastí postižených válkou v Sýrii a problematikou s tím spojenou.

Příčinou humanitárních krizí, a tím i důvodem k poskytování pomoci bývají často válečné konflikty. Množství válečných konfliktů se za posledních několik desetiletí mnohonásobně navýšil. Jedná se většinou o vnitrostátní konflikty, tedy o občanské války. Tyto současné válečné konflikty nemají za následek pouze mnoho mrtvých, ale především velké množství uprchlíků, kteří se koncentrují v uprchlických táborech. Pomoc obětem války a nápravu k původnímu stavu poskytují nejen ostatní vyspělé státy, ale i mezinárodní organizace jako je EU, OSN či NATO.

V diplomové práci je vyjádřen hlavní rozdíl mezi humanitární pomocí a rozvojovou spoluprací a jejich zakotvení v právním řádu. Každá tato oblast zahraniční pomoci je čtenáři teoreticky vysvětlena. Závěrem této části je analýza válečného konfliktu v Sýrii, která plynule přechází do praktické části, která se zabývá samotnou analýzou poskytované pomoci v rámci tohoto konfliktu v období od roku 2012 do roku 2019. Z této analýzy vyplývá postupný vývoj pomoci poskytované do Sýrie za toto období. Analýza statistických údajů pro mě byla zjištěním a také překvapením, kolik dotací ČR poskytuje na pomoc obětem válečného konfliktu v Sýrii. Součástí praktické části je i osobní setkání se členy humanitárních organizací, kteří mají na starost oblast Sýrie. Toto setkání pro mě bylo obrovskou zkušeností, která mi přiblížila zkoumanou problematiku a vnesla jiný pohled na ni.

Výběr tohoto tématu má pro mě velký význam, hlavně vzhledem k jeho významu a aktuálnosti. Zahraniční pomoc je složitá oblast lidské činnosti, která je v současnosti stále více potřebná, ať již se jedná o poskytování pomoci při přírodních katastrofách či válečných konfliktech. Pomoc ve válečných

oblastech je navíc ztěžována válečnou atmosférou, kdy se humanitární pracovníci stávají častým terčem ozbrojených útoků.

Diplomová práce má zásadní význam nejen v analýze poskytované pomoci prostřednictvím statistik, ale i v analýze skutečných zkušeností tázaných humanitárních pracovníků.

2 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

Diplomová práce je zaměřena na analýzu humanitární a rozvojové pomoci České republiky do oblastí postižených válkou v Sýrii. Cílem je zhodnocení problémových oblastí poskytování pomoci do válečných oblastí a navržení opatření ke zlepšení celého procesu.

Jako dílčí úkol byl zvolen v teoretické části seznámit čtenáře s problematikou humanitární a rozvojové pomoci, tedy objasnit jednotlivé pojmy týkající se této problematiky. Jsou zde uvedené humanitární organizace, které zajišťují celý proces poskytování humanitární pomoci.

V praktické části je cílem analyzovat humanitární a rozvojovou pomoc z hlediska statistik za jednotlivé roky válečného konfliktu. Výsledkem této analýzy je vyhodnocení celého procesu poskytování pomoci do Sýrie za období od roku 2012 do roku 2019. Z analyzovaných dat získaných od MZV jsou vyhodnoceny nejčastější formy poskytované pomoci, ať již se jedná o formy humanitární pomoci, tedy pomoc materiální, zdravotní atd, či o formu rozvojové spolupráce, tedy spolupráci bilaterální a multilaterální. Ze statistik je analyzován i podíl humanitární pomoci poskytované přímo do Sýrie ku pomoci poskytované syrským uprchlíkům. Mezi další cíle patří i porovnání pomoci poskytnuté do Sýrie ku pomoci celkově poskytované ČR do ostatních partnerských zemí.

Dále se práce zabývá zjištěním slabých a silných stránek v celém procesu poskytování pomoci, a to prostřednictvím SWOT analýzy. Tato analýza poslouží k navržení změn ke zlepšení poskytování pomoci do Sýrie. Pro doplnění informací je využito rozhovorů s členy humanitární organizace o dané problematice a je zde analyzována forma humanitární pomoci poskytované do válečných oblastí, efektivita pomoci a vzájemná spolupráce jednotlivých humanitárních organizací.

Hypotézy:

1. Během analyzovaného období od roku 2012 do roku 2019 došlo k nárůstu celkově poskytované pomoci ČR do Sýrie.
2. Rozvojová spolupráce probíhá častěji formou bilaterální spolupráce, tzn. pomocí poskytovanou ČR přímo do Sýrie, než formou multilaterální spolupráce, tzn. pomocí poskytovanou přes mezinárodní organizace.

3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU

3.1 Humanitární pomoc

Humanitární pomocí se rozumí souhrn aktivit a opatření, která jsou prováděna jako bezprostřední reakce na humanitární krizi. Touto krizí je myšlena situace, kdy jsou životy a zdraví občanů ohroženy přírodní katastrofou, havárií způsobenou lidskými faktory či válečným konfliktem. Pojem humanitární pomoci zahrnuje jak materiální, tak i duchovní, zdravotní, sociální a právní pomoc. Tato pomoc je pak poskytována jednotlivci, skupinami, spolky, státními i nestátními organizacemi, a to ve prospěch obyvatelstva postiženého následky mimořádných událostí [1].

Ministerstvo vnitra České republiky definuje humanitární pomoc následovně:

„Činnost vládních i nevládních orgánů a organizací, dobročinných spolků a jednotlivců konaná ve prospěch obyvatelstva určitého regionu, postiženého krizovou situací. V mezinárodním měřítku, pak i pomoc obyvatelstvu regionů na území jiného státu, strádajícího v důsledku vnitřních či mezinárodních konfliktů.“

[2]

V důsledku humanitárních krizí dochází k nerovnováze v oblasti základních životních potřeb obyvatelstva. Jedná se pouze o dočasnou nerovnováhu, a proto je humanitární pomoc poskytována jen krátkodobě po nezbytně nutnou dobu, kdy daná oblast nebo země není schopna fungovat samostatně. Nejedná se však pouze o okamžitou reakci na krizovou situaci, ale je zde i zahrnuta následná pomoc při obnovování základních životních podmínek v dané zemi [1].

Cílem humanitární pomoci je zamezit ztrátám na lidských životech a zmírnit lidské utrpení. Jedná se tedy o záchranu lidských životů, zajištění základních lidských potřeb jako je dodání pitné vody a jídla, a dále poskytnutí zdravotnické

a hygienické péče. Důležitá je i prevence katastrof, která je také součástí humanitární pomoci, a se změnou klimatu roste i její význam [1, 3].

Jak již bylo zmíněno výše, humanitární pomoc zahrnuje poskytnutí pomoci duchovní, materiální a finanční. Poskytování náboženské pomoci je jedním z úkolů civilní ochrany a je prováděna duchovním personálem. Jde nejen o pomoc obětem postiženým mimořádnou událostí, ale i o pomoc personálu realizujícímu záchranné práce. Stejná pravidla platí i pro poskytování profesionální psychologické pomoci. Materiální a finanční pomoc vytváří podmínky pro realizaci základních životních potřeb zasaženého obyvatelstva [1, 3].

Humanitární pomoc by měla přijít v úvahu až po vyčerpání všech možností svépomoci daného obyvatelstva. Teprve poté nese odpovědnost za zajištění základních lidských potřeb příslušný stát. V případě nemožnosti nebo neochoty státu vyrovnat se s humanitární krizí vstupují do popředí mezinárodní humanitární organizace [3].

3.1.1 Vývoj mezinárodního humanitárního práva

Snaha o humanizaci válek se objevuje už v dávné historii, avšak jejich výsledky nebyly významné. Až v průběhu minulého století byla humanitární pomoc oficiálně zakotvena do souboru několika mezinárodních dokumentů a úmluv [4].

V roce 1864 byla přijata první tzv. „Ženevská úmluva“, která položila základy systému mezinárodních smluv souvisejících s vedením válek a ochranou obětí válek. Dále pak v letech 1899, 1906 a 1929 proběhlo doplnění a revidování úmluvy o námořní konflikty a válečné zajatce. Finální verze byla roku 1949 ratifikována všemi členskými státy EU a tím vyšly v platnost čtyři Ženevské úmluvy o ochraně obětí ozbrojených konfliktů ve znění, které platí dodnes [4]:

- Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli;
- Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři;
- Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci;
- Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války.

Narozdíl od prvních tří Ženevských úmluv, které se vesměs zabývaly příslušníky ozbrojených sil, se poslední čtvrtá Ženevská úmluva zajímá o humanitární ochranu civilistů ve válce. Z toho vyplývá, že je nutné rozlišovat mezi ozbrojenými nepřátelskými stranami na jedné straně a civilním obyvatelstvem na straně druhé [4].

Tyto Ženevské úmluvy se však dají aplikovat pouze na mezinárodní konflikty. Proto z důvodu častěji vznikajících vnitrostátních konfliktů, tedy občanských válek, a vzniku nových způsobů vedení války byly roku 1977 přijaty dva Dodatkové protokoly k Ženevským úmluvám a roku 2005 byl přijat třetí dodatek [4]:

- Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. 8. 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů;
- Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. 8. 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter;
- Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. 8. 1949 o přijetí dalšího rozeznávacího znaku.

V oblasti humanitární pomoci je důležitý I. Dodatkový protokol, jmenovitě články 17 a 81, které stanovují pravomoci a činnosti Červeného kříže a ostatních humanitárních organizací vzhledem k pomoci obětem války [4].

Ženevské úmluvy se spolu s Dodatkovými protokoly staly základním pramenem pro mezinárodní humanitární právo, které je souborem mezinárodních právních norem s cílem maximálně humanizovat válečné konflikty a zmírnit jejich následky [4].

Dále je třeba zmínit snahu vlád jednotlivých států o zabránění budoucích mezinárodních konfliktů, genocid a dalších zločinů proti lidskosti. Tak postupně vznikl systém základních lidských práv, která jsou vymahatelná kdekoli na světě. Mezi tyto dokumenty lze zařadit např. Všeobecná deklarace lidských práv (1948), Úmluva o prevenci a trestání zločinu genocidy (1948), Úmluva OSN o právech dítěte (1989) či Úmluva o právech uprchlíků atd. [1]

Česká republika a mezinárodní humanitární právo

V české legislativě jsou Ženevské úmluvy zakotveny ve vyhlášce č. 65/1954 Sb., o Ženevských úmluvách ze dne 12. srpna 1949 na ochranu obětí války. První dva Dodatkové protokoly v České republice zahrnuje sdělení č. 168/1991 Sb., o vázanosti České a Slovenské Federativní Republiky Dodatkovými protokoly I a II k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů a konfliktů nemajících mezinárodní charakter, přijatých v Ženevě dne 8. června 1977. Třetí Dodatkový protokol z roku 2005 je vyhlášený pod sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 85/2007 Sb. m. s., o sjednání Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o přijetí dalšího rozeznávacího znaku.

3.1.2 Humanitární zásady

Všechny níže uvedené principy jsou obsaženy v mezinárodním humanitárním právu, které je výsledkem nejstarší humanitární organizace Mezinárodního výboru Červeného kříže (ICRC – International Committee of the Red Cross) [5].

Humanitární pomoc je vázaná mezinárodně uznávanými zásadami, a to především principy lidskostí, neutrality, nestrannosti a nezávislosti [5]:

- Princip lidskosti udává zmírnění každého lidského utrpení všude tam, kde se nachází.
- Princip neutrality obnáší, že humanitární pomoc nesmí upřednostňovat žádnou stranu v ozbrojeném konfliktu či jiném sporu.
- Principem nestrannosti se rozumí pomoc všem, bez ohledu na národnost, rasu, náboženské vyznání apod.
- Princip nezávislosti znamená autonomii humanitárních cílů od politických, hospodářských, vojenských nebo jiných cílů.

Humanitární zásady definují, co je humanitární pomoc. Jedná se tedy o poskytování záchranné pomoci těm, kteří ji potřebují, a to bez jakéhokoli nepříznivého rozdílu. Odlišují humanitární pomoc od jiných činností, např. od politické, náboženské, ideologické nebo vojenské povahy. Dodržování humanitárních zásad pomáhá humanitárním pracovníkům vykonávat svou práci [5, 6].

Na úrovni EU jsou humanitární zásady zakotveny v Evropském konsensu o humanitární pomoci, který v prosinci 2007 podepsali Rada EU, Evropský parlament a Evropská komise. Konsensus je základním rámcem, který řídí politiku EU v oblasti humanitární pomoci a poskytuje společnou vizi a zásady, jakož i praktický přístup. Zajišťuje, aby činnosti prováděné oddělením Evropské komise pro civilní ochranu a operace humanitární pomoci (ECHO) byly v souladu s humanitárními zásadami a poskytovaly humanitární pomoc těm, kteří to nejvíce potřebují [5, 6].

3.1.3 Hlavní aktéři poskytování humanitární pomoci

Poskytování mezinárodní pomoci je komplikovaný systém, při kterém hraje roli velké množství aktérů. Tito aktéři mají nejen své pravomoci, ale i odpovědnosti. Zjednodušeně se jedná se o [7]:

- vlády (poskytují či přijímají pomoc);
- zprostředkující organizace;
- přijímající organizace;
- příjemci pomoci.

Všechny výše zmíněné subjekty poskytují zahraniční pomoc na základě Deklarace Dobrého humanitárního dárcovství uzavřené ve Stockholmu roku 2003 mezi některými donorskými státy. Deklarace zásad a dobré praxe humanitárního dárcovství byla přijata i Českou republikou v roce 2006 [7].

Celý proces poskytování pomoci od dárce až po příjemce se někdy nazývá „řetězec pomoci“ z anglického „*aid chain*“. Pokud je však tato pomoc poskytována nesprávně bez spolupráce, jedná se o takzvaný top-down model [7].

Vlády

Mezinárodní pomoc a spolupráce probíhá především na úrovni vlád, a to mezi vládou poskytující pomoc, tedy donorskou, a mezi vládou pomoc přijímající. Spolupráci vlád lze rozdělit na dvoustrannou a mnohostrannou. Při mnohostranné zahraniční spolupráci vláda spolupracuje s mezivládní organizací, např. s EU, OSN, OECD atd., která následovně poskytuje potřebnou pomoc. Tato pomoc je však závislá na dodržování lidských práv ve světě, a především v dané zemi, kde místní vláda rozhoduje o přijetí či odmítnutí nabízené pomoci. Z tohoto důvodu představuje slabá místní vláda problém pro poskytnutí potřebné pomoci, a tím i možné zničení ekonomiky dané země.

Právě proto se v současnosti většina donorských států snaží poskytovat pomoc cestou zprostředkujících organizací, například prostřednictvím mezinárodních nevládních organizací [7].

Zprostředkující organizace

Se stále vzrůstajícím počtem humanitárních krizí se vlády čím dál tím více spoléhají na realizaci pomoci prostřednictvím mezinárodních nevládních organizací. Důvodem je, jak již bylo zmíněno výše, málo efektivní spolupráce chudých a lehce zranitelných vlád, které nejsou schopny poskytnout pomoc dostatečně rychle a úspěšně. Kdežto pomoc nevládních organizací se dostává přímo k postiženému obyvatelstvu a snižuje jejich utrpení [7].

Zprostředkující organizace realizují přání donorů na základě humanitárních projektů. V případě humanitární krize je proces realizace poskytování pomoci velmi rychlý. V donorských zemích je zřízena hlavní kancelář tzv. „headquarters“, odkud je řízeno veškeré finanční či personální zabezpečení. V místě postiženém mimořádnou událostí pak vzniká místní kancelář, odkud zástupci organizace realizují dané projekty [7].

Zprostředkujícími organizacemi v přijímající zemi jsou pak místní nevládní organizace, orgány místní správy či místní podnikatelé [7].

Příjemci pomoci

Příjemcem pomoci může být buď organizace založena místním obyvatelstvem v postižené oblasti, nebo přímo postižený jedinec [7].

V případě organizace se jedná o zástupce komunity postižené mimořádnou událostí. Tito zástupci jsou schopni komunikovat se zprostředkujícími

organizacemi. Znájí místní problémy, kulturu a zvyky dané komunity a vědí, kde je třeba poskytnout potřebnou pomoc. Problémem pro zprostředkovatelské organizace je však spolupráce jednotlivých místních organizací, kdy je velmi složité proniknout do jejich systému práce [7].

Posledním článkem řetězce je příjemce pomoci. Příjemci jsou často začleňováni do realizace pomoci jako poradci, informační zdroj či jako pracovní síla. Tato spolupráce se nazývá participace a je důležitým zdrojem pro kvalitní zahraniční spolupráci [7].

3.2 Právní rámec poskytování humanitární pomoci do zahraničí

3.2.1 Zákon č. 151/2010 Sb.

Hlavní legislativní dokument upravující poskytování humanitární pomoci do zahraničí je zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů. Tento zákon stanovuje podmínky pro poskytování humanitární pomoci do zahraničí, kdy je pro tyto účely využít státní rozpočet České republiky. Dále zákon uvádí působnost orgánů státní správy podílejících se při těchto činnostech, tedy působnost Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí, Správy státních hmotných rezerv a České rozvojové agentury [8].

Ministerstvo vnitra působí jako orgán státní správy poskytující do členských států Evropské unie potřebnou humanitární pomoc a má rozhodovací pravomoci o formě a rozsahu této pomoci. O této skutečnosti dále informuje MZV. Naopak do zemí mimo Evropskou unii a Evropský hospodářský prostor poskytuje podle zákona humanitární pomoc Ministerstvo zahraničních věcí. Avšak při potřebě materiální či záchranářské pomoci spolupracuje a rozhoduje společně s Ministerstvem vnitra. V případě učinění rozhodnutí o poskytnutí pomoci, je požadavek předán Správě státních hmotných rezerv, která vytváří

pro takové případy zásoby pro humanitární pomoc do zahraničí. Tyto zásoby včetně zásob vytvořených HZS ČR jsou ve formě pohotovostních zásob uskladněny v Národní základně humanitární pomoci ve Zbirohu. Česká rozvojová agentura v rámci poskytování humanitární pomoci slouží jako organizační složka státu a jejím úkolem je podpora projektů humanitární pomoci. Všechny požadavky na humanitární pomoc jsou distribuovány přes operační a informační středisko MV – generální ředitelství HZS ČR [8, 9, 10].

3.2.2 Zákon č. 239/2000 Sb.

Následujícím zákonem upravujícím podmínky poskytování humanitární pomoci je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (zákon o IZS) [8].

V § 7 tohoto zákona jsou uvedeny úkoly Ministerstva vnitra v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí při zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací včetně poskytování humanitární pomoci do oblastí postižených mimořádnou událostí. S tím souvisí i provedení opatření na ochranu postiženého obyvatelstva s využitím lidských i materiálních zdrojů. Tyto opatření jsou realizována na základě spolupráce s MZV, se složkami integrovaného záchranného systému a s ústředními správními úřady. Podle tohoto paragrafu Ministerstvo vnitra dále zajišťuje kontaktní místo, které slouží zasaženému státu nebo mezinárodní organizaci k vyžádání humanitární pomoci. Ministerstvo vnitra má povinnost poskytnout mezinárodním organizacím informace o silách a prostředcích ČR předurčených pro tyto účely. Další pravidla pro poskytování humanitární pomoci stanovuje prováděcí právní předpis [8].

Úkoly Ministerstva zdravotnictví jsou uvedeny v § 8 tohoto zákona. Podle tohoto paragrafu stojí Ministerstvo zdravotnictví za výběrem a řízením

přípravy zdravotnických pracovníků a za výběrem prostředků souvisejících s poskytováním humanitární pomoci do zahraničí [8].

3.2.3 Nařízení vlády č. 463/2000 Sb.

Na zákon 239/2000 Sb., o IZS, navazuje prováděcí právní předpis, který podrobněji popisuje pravidla pro poskytování humanitární pomoci do zahraničí. Jedná se o nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právnickými osobami a podnikajícími fyzickými osobami a ochranu obyvatelstva ve znění nařízení vlády č. 527/2002 Sb. [8]

V nařízení jsou daná přesná pravidla pro zapojování České republiky do mezinárodních záchranných operací, včetně formy pomoci a realizace zapojení záchranné jednotky v zahraničí. Pro tento účel vede Ministerstvo vnitra seznamy odborníků vyčleněných z řad HZS ČR, přehled sil a prostředků určených k poskytování mezinárodní pomoci a seznam dalších odborníků využitelných při zapojení do záchranných operací [8].

Důležitá je část udávající pravidla pro poskytování a přijímání humanitární pomoci. Humanitární pomoc lze poskytnout formou věcných nebo finančních prostředků a dále formou služeb a speciálních prací. Tuto pomoc na základě výzvy nebo z vlastní iniciativy bezplatně poskytují orgány státní správy, orgány územních samosprávných celků, právnické a podnikající fyzické osoby, a hlavně nevládní organizace, neziskové organizace a sdružení občanů. Humanitární organizace pořádají sbírky podle aktuálních požadavků přicházejících z postižených zemí, kdy jsou tyto zásoby skladovány v prostorách organizačních složek státu, případně ve skladech humanitární organizace [8].

3.2.4 Ostatní právní předpisy

Mezi další právní předpisy upravující poskytování humanitární pomoci patří i zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o HZS ČR). Na tuto problematiku se váže § 22 o mezinárodní spolupráci, kdy HZS při plnění úkolů spolupracuje s mezinárodními organizacemi a dalšími zahraničními subjekty [8, 9].

Na zákon o HZS ČR navazuje i zákon č. 133/1985, o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Zde je uvedeno, že Ministerstvo vnitra zajišťuje na základě požární ochrany mezinárodní spolupráci HZS ČR. Jedná se tedy o zajištění sil a prostředků požární ochrany za účelem poskytování zahraniční pomoci [8].

Usnesení vlády České republiky č. 458 z roku 2001 o Zapojení České republiky do mírových a záchranných operací a humanitární pomoci představuje hlavní zásady spolupráce a zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací a poskytování humanitární pomoci [8, 9].

Úzce související je i zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, kdy je pro potřeby účasti na humanitárních operacích možnost využít síly a prostředky Armády ČR. Tyto úkoly vyplývají z mezinárodních smluv. Jedná se například o využití letecké přepravy na místo určení [8].

Tato problematika zahrnuje i finanční zabezpečení poskytování humanitární pomoci do zahraničí. S tím souvisí i zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů. Ze státního rozpočtu jsou dotovány mezinárodní organizace včetně dalších peněžních darů poskytnutých do zahraničí. Dále je zde umožněno uzavřít úvěr na financování konkrétních projektů a programů [8].

Pro potřeby neziskových organizací jako jsou nadace, obecně prospěšné společnosti nebo sdružení občanů je využit zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů. Zde jsou uvedeny podmínky pro založení neziskové organizace a dále pravidla pro konání veřejných sbírek [8].

Další přiblížení této problematiky lze nalézt v řadě jiných usneseních vlády, usneseních bezpečnostní rady státu nebo v metodických pokynech MV-GŘ HZS ČR [9].

3.3 Humanitární pomoc České republiky do zahraničí

Poskytování humanitární pomoci je možné rozdělit na humanitární pomoc na území ČR, humanitární pomoc poskytovanou ČR do zahraničí a mezinárodně poskytovanou humanitární pomoc. Pro potřeby této diplomové práce je nejzásadnější poskytování humanitární pomoci České republiky do zahraničních oblastí [10].

Humanitární pomoc poskytovaná Českou republikou do zahraničí je v gesci Ministerstva vnitra v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí. Ministerstvo vnitra, konkrétně operační a informační středisko MV – generálního ředitelství HZS ČR, je hlavním příjemcem humanitárních výzev, a tedy i kontaktním místem pro mezinárodní organizace a jejich operační centra. Ministerstvo zahraničních věcí se při přípravě návrhu na poskytnutí humanitární pomoci podílí například na komunikaci s daným zastupitelským úřadem, zařizuje víza pro členy záchranné jednotky či víza pro doprovod materiální humanitární pomoci a vyhledává informace o postiženém území [9].

3.3.1 Rozdělení humanitární pomoci

Rozdělení humanitární pomoci z hlediska formy

Podle formy poskytované pomoci se humanitární pomoc dělí na záchranářskou, materiální, finanční, poradenskou a kombinovanou. Kombinovaná forma humanitární pomoci zahrnuje všechny níže uvedené formy a jedná se tedy o všestranné poskytnutí pomoci v postižené oblasti [9].

V rámci pomoci záchranářské jde o speciální typy odřadů, které reagují na dané potřeby na postiženém území (požární odřad, USAR tým, povodňový odřad). Jejich členy jsou především příslušníci HZS ČR, dále však i kynologové, specialisté Státního ústavu pro jadernou, biologickou a chemickou ochranu (SÚJCHBO) či Policie ČR. Lékaři, zdravotnický personál a materiální pomoc jsou poskytováni se souhlasem MV a MZV. Jedná se o pomoc na konkrétní žádost postiženého státu, která je nejdříve zvážena a po rozhodnutí ministerstev poskytnuta nebo zamítnuta. V případě zaslání finanční pomoci do zahraničí se využívá mezinárodních organizací nebo MZV zašle požadovanou částku formou peněžního daru přímo na bankovní konto určené postiženým státem. Cílem poradenské pomoci je vyslání specialistů a odborníků do postižené oblasti za účelem poskytnutí potřebných informací k zamezení ztrát na lidských životech či k omezení vzniklých materiálních škod [9].

Humanitární pomoc je tedy uskutečňována formou vyslání záchranné jednotky, vyslání odborníků, materiální pomoc nebo poskytnutí odborných informací. Česká republika má při poskytování humanitární pomoci do zahraničí k dispozici odborníky a několik modulů, např. se jedná o modul pro vysokokapacitní čerpání vody, modul pro vyhledávání a záchranné práce ve městech atd. [9]

Financování těchto potřeb je realizováno z Všeobecné pokladní správy, a to z účelově vázaných rezerv na humanitární pomoc. Tyto finanční rezervy jsou součástí státního rozpočtu a jedná se o vládou vyhrazenou částku na aktuální rok. V případě potřeby smí MZV nebo využít tyto rezervy a dále neprodleně informovat vládu o tomto využití [8, 9].

Rozdělení humanitární pomoci z hlediska časového trvání

Poskytování humanitární pomoci by mělo trvat zhruba 3 měsíce, kdy je postiženému obyvatelstvu poskytováno podle potřeb jídlo, pití, dočasné přístřeší, zdravotnická pomoc a další nezbytnosti pro zajištění základních lidských potřeb. Z časového hlediska lze humanitární pomoc rozdělit na [9]:

- pomoc neodkladnou;
- pomoc při obnově;
- pomoc rozvojovou.

V neodkladné fázi dochází k záchraně životů a ochraně zdraví před následky mimořádné události. Tato pomoc je podle možností poskytovatele poskytnuta do několika hodin od vzniku události a trvá několik dnů, maximálně týdnů [9, 7].

Po dvou až třech týdnech následuje v místě krize fáze časné obnovy, kdy dochází k obnově vody, elektřiny, dopravního spojení, zdravotnických či vzdělávacích zařízení. Z anglického *reconstruction* vyplývá, že dochází k rekonstrukci obydlí a další základní infrastruktury. Avšak v případě stále trvajících válečných konfliktů není tato rekonstrukce možná a doba, po kterou je poskytována humanitární pomoc, se prodlužuje. Z tohoto důvodu se fáze obnovy z časového hlediska liší. Její trvání může být v řádu měsíců, avšak v chudých či válečných oblastech je potřeba i několik let [9, 7].

Pomoc při obnově je pak úzce spjata s pomocí rozvojovou, která bude probrána níže [9].

3.3.2 Národní základna humanitární pomoci Zbiroh

Za účelem zabezpečení základních životních potřeb postiženého obyvatelstva jsou vytvářeny materiální základny humanitární pomoci. Pro poskytování humanitární pomoci do zahraničí slouží materiální základna humanitární pomoci ve Zbirohu, která je využitelná nejen na území ČR, ale i v zahraničí [9].

Národní základna humanitární pomoci vznikla roku 2010 s cílem centralizovat nejen organizaci příjmu humanitární pomoci, ale i poskytování věcné i technické pomoci Českou republikou do zahraničí. Za tuto distribuci je zodpovědné MV – GŘ HZS ČR a dále se na této činnosti podílí MZV, složky IZS a další ústřední správní úřady. Národní základna humanitární pomoci je ve vlastnictví Hasičského záchranného sboru České republiky [10].

Humanitární základna souží k přijetí konkrétní humanitární pomoci, jejímu roztrídění, uskladnění a následnému expedování nejen do států Evropské unie, ale i vzdálenějších oblastí. Díky centralizaci humanitárních zásob do jednoho skladového prostoru došlo k časovým, personálním ale i finančním úsporám oproti předchozí síti skladů rozmístěných po celé ČR. Zásoby humanitární pomoci pro základnu poskytuje Správa státních hmotných rezerv, Ministerstvo zdravotnictví a jiné neziskové organizace [10].

V případě aktivace se vydávání humanitárních zásob řídí podle Mechanismu civilní ochrany v rámci Evropské unie. Ve státech mimo EU se řídí mechanismy Euroatlantického koordinačního střediska pro řešení mimořádných událostí v rámci organizace NATO či Kanceláře pro koordinaci humanitární pomoci při OSN [10].

„Základna umožní zdokonalení veřejných služeb v oblasti odstraňování následků krizových událostí zkrácením doby reakce, zvýšením efektivnosti a zlepšenou koordinací příjmu, zrychlením manipulace a distribuce humanitární pomoci.“ [10]

3.3.3 Realizace poskytování humanitární pomoci ČR do zahraničí

Poskytování humanitární pomoci se děje na základě rozhodovacího procesu. Tento rozhodovací proces však předchází zásady pro poskytnutí zahraniční pomoci, zda je tedy pomoc efektivní a přínosná. Důležitými zásadami jsou především [9]:

- potřebnost humanitární pomoci;
- rychlost poskytnutí humanitární pomoci;
- efektivita využití dostupných národních zdrojů;
- efektivita využití dostupných mezinárodních zdrojů;
- přiměřenost použitelných finančních a technických prostředků;
- přiměřenost využití personálních kapacit;
- teritoriálně politická kritéria.

Výše uvedené zásady se využívají při rozhodování, zda a případně jakou formu pomoci poskytnout. V rozhodovacím procesu je důležité brát také v potaz nejen přínos pro postiženou zemi, ale i výši rozpočtových prostředků České republiky vyčleněných pro tyto účely [9].

V souladu s výše uvedenými právními předpisy je poskytování humanitární pomoci do zahraničí uskutečňováno následujícím rozhodovacím procesem [9].

V případě krizové situace v zahraničí obdrží ústřední správní úřad, tedy MV nebo MZV, prvotní informaci o vzniku dané mimořádné události. Tato prvotní informace může být poskytnuta zprostředkovaně na základě mezinárodních smluv a úmluv od mezinárodních organizací (např. OCHA, EADRCC), nebo dále

od jiného zahraničního úřadu, z médií či přímo obdržení žádosti o pomoc od postižené země [9].

Orgány státní správy na základě prvotní informace a dále zjištěných okolností vzniku mimořádné události konzultují a vyhodnocují situaci, především zda je ČR schopna poskytnout požadovanou pomoc. V případě schopnosti poskytnutí pomoci jsou předběžně informovány předurčené síly a prostředky [9].

V rozhodovacím procesu následuje přednesení požadavku o poskytnutí humanitární pomoci ministru vnitra a ministru zahraničních věcí, od nichž je žádáno rozhodnutí. Při schválení požadavku na humanitární pomoc materiální a záchrannou má hlavní slovo ministr vnitra. Ten na základě dostupných humanitárních kapacit navrhne možné varianty, které je Česká republika schopna poskytnout. Uvolnění finančních prostředků má pak v gesci ministr zahraničních věcí [9].

Posledními fázemi rozhodovacího procesu je aktivace sil a prostředků a konečná realizace. V případě rozhodnutí o poskytnutí humanitární pomoci do postižené oblasti dochází k aktivaci předurčených sil a prostředků, shromažďování potřebných specialistů a k přípravě materiálních a technických zdrojů. Do jednání je rovněž zahrnuta příprava potřebné dokumentace [9].

Při vyslání záchranné jednotky je třeba zaměřit se především na [9]:

- *„komunikaci s orgány postiženého státu, příslušnými zastupitelskými úřady a mezinárodními organizacemi;*
- *získávání aktuálních informací o situaci v místě předpokládaného nasazení jednotky a analýzu těchto informací;*
- *zajišťování splnění vízových, celních a dalších obdobných povinností;*
- *zajištění transportu jednotky;*

- zajištění pojištění pro členy jednotky;
- zjišťování potřebných kontaktních informací;
- zajištění průjezdu či přeletu nad tranzitními zeměmi;
- zajištění přepravy z místa přeletu do místa zásahu v postižené zemi;
- zajištění map postiženého území;
- vypracování příslušných dokumentů.“

Konečnou fází rozhodovacího procesu je realizace plánů. Jde o vyslání dané formy pomoci na území postižené země a její zapojení do probíhajících záchranných prací. Zde hraje roli vzdálenost a místo určení poskytnuté pomoci. Tyto skutečnosti jsou popsány v následující tabulce č. 1 [9].

Tabulka 1 Vzdálenost a místo určení při poskytování humanitární pomoci [9]

Sousední státy ČR	přeprava pozemní cestou (výjimečně letecky)
Ostatní státy světa	do 1 000 km (17 h) přeprava pozemní cestou od 1 000 km do 2 500 km přeprava letecky

3.3.4 Specifika humanitární pomoci poskytované do válečných oblastí

Válečný konflikt je častou příčinou humanitární krize daného státu. Od 90. let minulého století došlo k značnému nárůstu občanských válek, které nahradily velké mezistátní válečné konflikty první poloviny 20. století. V případě světových válek se zpravidla využívalo mezinárodní humanitární či válečné právo. Avšak v případě vnitrostátních konfliktů nelze plně aplikovat např. Ženevské úmluvy, jelikož jejich význam je spíše mezinárodní, tedy využitelný při řešení konfliktů mezi státy. Z tohoto důvodu se ochranou civilistů při vnitřních konfliktech zabývají Dodatkové protokoly k Ženevským úmluvám, které udávají pravidla a péči o oběti konfliktů [7].

Pomoc obětem je však uplatňována za velmi ztížených podmínek. Tuto pomoc do válečných oblastí zprostředkovávají humanitární organizace. A právě humanitární pracovníci se spolu s civilisty stávají nejčastěji oběťmi výhrůžek a násilí. Podle statistik *The Aid Worker Security Database* se od roku 1997 do současnosti stalo celkem 5 292 pracovníků všech humanitárních organizací oběťmi násilí. Humanitární pomoc v ozbrojených konfliktech je tedy jedna z nejtěžších v profesní dráze humanitárního pracovníka a nese s sebou hrozné vzpomínky a traumata na celý život [7, 11].

Následkem občanských válek však kromě mrtvých nejsou jenom ztráty obydlí a obživy, ale i množství uprchlíků shromažďujících se v uprchlických táborech. Tyto tábory vznikají nejen na území postiženém válečným konfliktem, ale i na území vzdálenějších států [7].

3.4 Mezivládní organizace poskytující humanitární pomoc

V mezinárodním měřítku se humanitární pomocí zabývá mnoho mezivládních i nevládních organizací. Za tímto účelem vytvořily tyto organizace specializované orgány, které se zaměřují na problematiku řešení krizových situací, které přesahují možnosti postižených zemí [3].

3.4.1 OSN

V rámci OSN se vyskytuje několik specializovaných orgánů. Nejvýše postavený je Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí (OCHA – Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), který má za úkol koordinovat a řídit ostatní agentury OSN. Jeho úkolem je dále zajistit příslušné humanitární akce, dostupnost humanitární pomoci a ochranu humanitárních pracovníků. OCHA se zaměřuje na vysílání jednotek a pomoci do postižených zemí, organizaci dárcovských schůzek včetně vyhlášení finančních výzev na humanitární pomoc a monitorování výsledků těchto aktivit [3, 12].

Mezi další organizaci OSN, která sehrává důležitou roli v poskytování zahraniční pomoci patří Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR – United Nation High Commissioner for Refugees), který poskytuje podporu uprchlíkům, osobám žádajícím o azyl či osobám bez státní příslušnosti, a to formou poskytování potravin a potřebné péče. Činí tak na základě mezinárodně uznávaných práv a dohod o uprchlících. V ČR se nachází pobočka UNHCR od roku 1992 se sídlem v Praze [3, 12].

Na výše uvedenou organizaci úzce navazuje Mezinárodní agentura pro migraci (IOM – International Organization for Migration), která má k OSN specifický vztah. Jedná se o mezivládní organizaci a jejím hlavním posláním jsou otázky týkající se migrace, dobrovolných návratů včetně reintegrace, prevence obchodu s lidmi a zajišťování personálních kapacit v migračním managementu [12].

Dětský fond OSN (UNICEF – United Nations International Children's Emergency Fund) se zaměřuje na ochranu a zlepšování životních podmínek dětí jako je zajišťování výživy a pitné vody, vzdělávání, zdravotní péče atd. V České republice je lokalizován národní výbor pro podporu práv dítěte. Financování UNICEF se děje pouze na základě příspěvků od dobrovolníků a prodeje dárkového zboží [3, 12].

Jako specializovaná agentura OSN účastní se na humanitárních akcích i Světová zdravotnická organizace (WHO – World Health Organization). WHO je hlavním koordinátorem aktivit týkajících se mezinárodního veřejného zdraví. V ČR zastupuje zájmy a aktivity WHO místní kancelář Světové zdravotnické organizace od roku 1991 [3, 12].

Zajišťováním potravinové pomoci do oblastí postižených humanitární krizí je zodpovědný Světový potravinový program (WFP – World Food Programme) [3].

3.4.2 EU

Země Evropské unie jsou hlavním poskytovatelem humanitární pomoci ve světě. Jejím poskytováním se zabývá útvar Evropské komise Generální ředitelství pro evropskou civilní ochranu a operace humanitární pomoci (ECHO – European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations). Jeho hlavním cílem je zajistit bezpečí lidské společnosti postižené humanitárními krizemi a snaha předcházet těmto situacím. Dále působí jako hlavní koordinátor činností prováděných členskými státy [13].

ECHO neposkytuje humanitární pomoc jako takovou, ale je významným celosvětovým poskytovatelem finančních prostředků využívaných za tímto účelem. Tyto finance slouží k zabezpečení humanitárních operací konaných více než 200 partnerskými organizacemi, k nimž patří specializované agentury OSN, nevládní organizace a dále agentury a organizace členských států EU jako je Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Část peněžních příspěvků je získávána přímo od členských států, avšak významná část je poskytována z rozpočtu EU [3, 4, 13].

V oblasti humanitární pomoci spolupracuje ECHO při tvorbě právních předpisů s Evropským parlamentem a Evropskou radou. Komise EU vydá ve formě nařízení návrh na požadované právní úpravy a oba tyto orgány toto nařízení projednají a následně schválí či zamítnou. Hlavní pravomoci a povinnosti v oblasti humanitární pomoci spadají v rámci Evropského parlamentu Výboru pro rozvoj (DEVE – Committee on Development) [13].

3.4.3 NATO

V rámci NATO je zprostředkovatelem humanitární pomoci Euroatlantické koordinační středisko pro řešení mimořádných událostí (EADRCC – Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre). EADRCC vzniklo za účelem reakce na mimořádné události. Koordinuje odezvu na přírodní a člověkem způsobené katastrofy prostřednictvím členských zemí NATO a partnerských států v euroatlantickém prostoru [3, 14].

V závislosti na okamžité odpovědi na mimořádné události provádí EADRCC pravidelně mezinárodní cvičení s cílem zlepšit spolupráci NATO s partnerskými zeměmi. Tyto cvičení mají za cíl procvičit úkony prováděné za reálné situace, vybudovat dovednosti a schopnosti místních a mezinárodních účastníků, a tím je ponaučit pro budoucí operace [14].

EADRCC úzce spolupracuje s Úřadem pro koordinaci humanitárních záležitostí (OCHA) [14].

3.5 Humanitární organizace v České republice

Humanitární organizace nacházející se na území České republiky jsou považovány za nestátní neziskové organizace. Z toho vyplývá, že tyto organizace nejsou zřizované státem. Jejich založení může být na základě náboženského přesvědčení, poté je zřizovatelem církev, nebo bez náboženských tendencí jako jsou sdružení občanů, obecně prospěšné společnosti či spolky [15].

Mezi hlavní humanitární organizace působící na území České republiky patří [15]:

- Český červený kříž;
- ADRA;
- Člověk v tísni;
- Charita Česká republika.

3.5.1 Český červený kříž

Český červený kříž je součástí Mezinárodního výboru Červeného kříže (ICRC – International Committee of the Red Cross). Jeho úlohu vyjadřují Ženevské úmluvy a Dodatkové protokoly [15].

Tato organizace má statut humanitárního občanského sdružení a působí na celém území ČR. ČČK se specializuje na poskytování zdravotních, sociálních, záchranných a jiných humanitárních služeb a dále i na osvětu obyvatelstva v oblasti Ženevských úmluv [16, 17].

Hlavní úkoly a postavení Českého červeného kříže upravuje zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži. V rámci pomoci nabízí poskytování první pomoci, ošacení, přístřeší, péči o nemohoucí či pátrací službu. Dále zahrnuje humanitární jednotky, které jsou tvořeny zdravotnickými, stravovacími, ubytovacími, sociálními a technickými skupinami. Mimo jiné je i specializovaný pro koordinaci práce s uprchlíky [15, 16, 17].

Činnost ČČK zahrnuje také spolupráci s dalšími organizacemi jako jsou [15]:

- Vodní záchranná služba;
- Horská služba;
- Svaz záchranných brigád kynologů;
- Česká speleologická společnost;
- a další.

3.5.2 ADRA

Nezisková organizace ADRA působí ve více než 130 zemích světa a zahrnuje i občanské sdružení ADRA Česká republika. Název pochází z anglického

Adventist Development and Relief Agency, což v překladu znamená Adventistická agentura pro pomoc a rozvoj [15].

V České republice poskytuje pomoc lidem v nouzi od roku 1992. Nachází se zde celkem 15 dobrovolnických center, která poskytují pomoc zejména dětem, seniorům a zdravotně postiženým. Dále se tato humanitární organizace podílí na pomoci při povodních a jiných přírodních katastrofách v ČR. Důležitou činností je i globální rozvojové vzdělávání zaměřené na globální témata jako je migrace, chudoba, ochrana životního prostředí, lidská práva atd. [16, 18].

Hlavním úkolem je však *„zajišťování koordinované humanitární pomoci v návaznosti na činnost složek Integrovaného záchranného systému při řešení mimořádných událostí“* [8, str. 3]. Tato koordinovaná pomoc spočívá v možnosti poskytnutí ubytování na nezbytnou dobu, možnosti přepravy (nákladní souprava, osobní automobil), poskytnutí pracovníků (lékařů, psychologů) a dalších dobrovolníků při odstraňování následků katastrof nebo spolupráce ve skladech humanitární pomoci či evakuačních centrech [16].

Důležitou součástí je i podpora zasažených lidí formou psychosociální pomoci. K tomu ADRA využívá speciálně vyškolené dobrovolníky z Komunitních intervenčních psychosociálních týmů (KIP týmy). Tyto týmy pak dále spolupracují s PČR, HZS ČR a ZZS [15].

Dále ADRA působí v mezinárodním měřítku jako generální konzultant OSN [15].

3.5.3 Člověk v tísní

Člověk v tísní je nevládní humanitární organizace založená českými válečnými zpravodaji a novináři a vychází z myšlenek humanismu, svobody, rovnosti a solidarity. V oblastech zasažených humanitární krizí poskytuje pomoc

a podporuje dodržování základních lidských práv. Tato organizace se však nevěnuje jenom pomoci v krizových oblastech, ale i vzdělávání a pomoci lidem žijícím v sociálním vyloučení. [16, 19].

Hlavními cíli společnosti jsou podpora obyvatel v ohrožených oblastech světa, propagace České republiky v mezinárodním měřítku, globalizování nestrannosti vůči náboženským, etnickým či rasovým odlišnostem a propagace prodemokraticky zaměřené zahraniční politiky ČR [15].

Člověk v tísní dále podporuje financování humanitárních a rozvojových projektů. Pracovníci působící v cílových oblastech zabezpečují podporu místního rozvoje, podporu vzdělávání a dalších základních lidských potřeb jako je hygiena a zdroje obživy a pitné vody [15].

3.5.4 Charita Česká republika

Charita Česká republiky patří mezi největší nestátní poskytovatele sociálních a zdravotních služeb v ČR. Jejím zřizovatelem je římskokatolická církev, přesněji Česká biskupská konference, a je tvořena sítí Charit po celé České republice. Ve své práci vychází z křesťanských principů [15, 20].

Charita se zaměřuje především na humanitární činnost na území České republiky, avšak při humanitárních katastrofách směřuje její pomoc i do zahraničí [15].

Mezi formy pomoci patří např.: [8]:

- domácí péče, charitní ošetrovatelská a pečovatelská služba;
- domovy pokojného stáří;
- pomoc lidem bez domova;
- pomoc uprchlíkům;

- charitní domovy řeholnic;
- pomoc zdravotně postiženým atd.

Charita Česká republika je členem mezinárodních organizací Caritas Europa a Caritas Internationalis. Díky tomuto členství má Charita partnerské vztahy po celém světě [15, 20].

3.6 Rozvojová spolupráce

Rozvojová spolupráce je definována jako pomoc vyspělých států do zemí s nižší úrovní hospodářského i lidského rozvoje, tedy do rozvojových zemí. Zahraniční rozvojová spolupráce pomáhá řešit problémy v těchto zemích, a tím zlepšovat sociální i ekonomické podmínky v daném státu [21, 22].

Oproti humanitární pomoci, která je zaměřena pouze na pomoc krátkodobou, řeší zahraniční rozvojová spolupráce potřeby v rozvojových zemích dlouhodobě. Tato spolupráce má za cíl předcházet světové nestabilitě, extrémní chudobě, válečným konfliktům a pomáhá rozvojovým zemím čelit ekonomickým, sociálním, enviromentálním i bezpečnostním problémům [22].

V širším slova smyslu rozvojová spolupráce zahrnuje všechny druhy pomoci a aktivity daného státu mířících do partnerských rozvojových zemí či do rozvojových organizací zabývajících se touto problematikou. V užším slova smyslu se jedná o pomoc materiální, finanční a personální [21].

Rozdělení rozvojové spolupráce

Zahraniční rozvojová spolupráce se podle zprostředkovatele pomoci dělí na pomoc vládní a nevládní. Pomoc nevládní je poskytována formou sbírek nevládních organizací jako jsou různé nadace, charitativní organizace

či soukromí dárci. Jako vládní pomoc je chápána oficiální rozvojová pomoc hrazená ze státního rozpočtu daného státu [21].

Další rozdělení rozvojové spolupráce podle způsobu poskytování je na pomoc dvoustrannou (bilaterální) a mnohostrannou (multilaterální). Dvoustranná rozvojová spolupráce je pomoc dárcovského státu přímo do partnerské rozvojové země formou vlastních zahraničních programů. Na druhé straně pomoc mnohostranná je realizována prostřednictvím mezinárodních organizací jako jsou EU či OSN [21].

3.6.1 Oficiální rozvojová spolupráce

V mezinárodním měřítku se zahraniční rozvojová spolupráce nazývá oficiální rozvojová spolupráce (ODA – Official Development Assistance) [21].

Podle Výboru pro rozvojovou pomoc (DAC – Development Assistance Committee), který je součástí Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development), je oficiální rozvojová spolupráce definována jako vládní pomoc, která podporuje a konkrétně se zaměřuje na hospodářský rozvoj a prosperitu rozvojových zemí [23].

V rozvojové spolupráci hraje roli několik oblastí, na které je třeba se zaměřit, a tím učinit možný pokrok na celkový sociálně-ekonomický růst země. Jsou to tyto oblasti [21]:

- finanční pomoc;
- obchod;
- investice;
- migrace;
- životní prostředí;
- bezpečnost;
- technologie.

Klíčové dokumenty rozvojové spolupráce

Fungování rozvojové pomoci je řízeno díky základním dokumentům, které se během minulých let vyvíjely, aby lépe postihovaly současné i budoucí problémy rozvojových zemí [24].

Mezi první dokumenty týkající se trvale udržitelného rozvoje byla Agenda 21. Tento programový dokument byl schválen roku 1992 v Rio de Janeiru na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji, také zvanou Summit Země. Cílem Agendy 21 je podpora mezinárodní spolupráce a s tím související úlohy a kooperace jednotlivých aktérů [24].

Výsledkem různých setkání organizací zabývajících se rozvojovou spoluprací vznikl roku 2000 na Summitu tisíciletí program Rozvojové cíle tisíciletí, jehož hlavní myšlenky jsou definovány v Deklaraci tisíciletí v osmi základních cílech [21, str. 3]:

1. *„Odstranit extrémní chudobu a hlad.*
2. *Zpřístupnit základní vzdělání pro všechny.*
3. *Prosazovat rovnost pohlaví a posílit postavení žen.*
4. *Omezit dětskou úmrtnost.*
5. *Zlepšit zdraví matek.*
6. *Bojovat proti HIV/AIDS, malárii a jiným nemocem.*
7. *Zajistit trvalou udržitelnost životního prostředí*
8. *Vytvořit globální partnerství pro rozvoj.“*

Tyto cíle jsou od přijetí podporovány ve většině zemí světa, avšak ne všechny cíle je možné realizovat a naplnit. Rozvojové cíle tisíciletí stanovily směr rozvoje na dalších 15 let, tedy do roku 2015. Roku 2002 se pak konal Montereyský konsensus, který se zabýval financováním Rozvojových cílů tisíciletí [24].

Dále je v rámci rozvojové spolupráce třeba zmínit Evropský konsensus o rozvoji z roku 2006. Jedná se o základní dokument EU zaměřený na rozvojovou spolupráci. Důraz je zde kladen na partnerství s rozvojovými zeměmi a efektivnost poskytované pomoci. Tento konsensus byl roku 2017 nahrazen novým Evropským konsensem o rozvoji, jehož cílem je nový rámec pro spolupráci orgánů EU s členskými státy za účelem odstranění chudoby v mezinárodním měřítku [24].

Dalšími dokumenty jsou poté například Pařížská deklarace z roku 2005 a Akční agenda z Akkry z roku 2008 [24].

Nejnovějším programem zaměřujícím se na rozvojovou spolupráci jsou Cíle udržitelného rozvoje, které vznikly jako návaznost na Rozvojové cíle tisíciletí. Tento program OSN byl přijat roku 2015 v rámci Agendy 2030. Těchto 17 cílů stanovuje vizi rozvojové spolupráce do roku 2030 a klade důraz na snižování strukturálních nerovností [24].

3.6.2 Rozvojová spolupráce České republiky

Zahraniční rozvojová spolupráce (ZRS) je v České republice vnímána jako prioritní součást české zahraniční politiky. Tato spolupráce přispívá k stabilizaci a rozvoji partnerských zemí, k posilování vlastní bezpečnosti a vytváření důležitých mezinárodních vztahů. Rozvojová spolupráce ČR se zaměřuje pouze na omezený počet partnerských zemí, kde je schopna nabídnout konkrétní pomoc a kde má k realizaci této pomoci dostatečné prostředky, například dostatečné personální zabezpečení [22, 25].

Pro zlepšení životních podmínek je třeba se mimo rozvojovou spolupráci zaměřit i na mezinárodní obchod, boj proti korupci, ochranu životního prostředí či na otázky bezpečnosti a migrace [22].

Východiska rozvojové spolupráce ČR

Hlavní cíle rozvojové spolupráce jsou uvedeny ve Strategii zahraniční rozvojové spolupráce České republiky 2018-2030 vydané Ministerstvem zahraničních věcí ČR [22].

„Hlavním cílem zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci ČR je přispět s využitím svých kapacit a zkušeností a v souladu s mezinárodními závazky k budování stabilního, bezpečného, inkluzivního, prosperujícího a udržitelného světa a posilování svého postavení v něm.“ [22, str. 8]

Tato strategie navazuje na Koncepti zahraniční politiky ČR (2015) a Strategický rámec Česká republika 2030 (2017). Oba tyto dokumenty udávají směr rozvoje nejen v České republice, ale i v globálním měřítku [22].

Všechny výše uvedené dokumenty jsou východiskem mezinárodně uznávané Agendy 2030 a souvisejících Cílů udržitelného rozvoje. V rámci Evropské unie je pramenem pro zahraniční spolupráci ČR Evropský konsensus o rozvoji [22].

Hlavním legislativním pramenem definujícím rozvojovou spolupráci ČR je zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů. Tento zákon stanovuje povinnosti MZV jakožto hlavního koordinátora všech orgánů státní správy v oblasti zahraniční spolupráce. Jako hlavní organizační složka státu plní úkoly v této oblasti zřizuje MZV Českou rozvojovou agenturu. Ta má za úkol identifikovat vhodné projekty, vypisovat výběrová řízení a monitorovat realizaci projektů [22, 26].

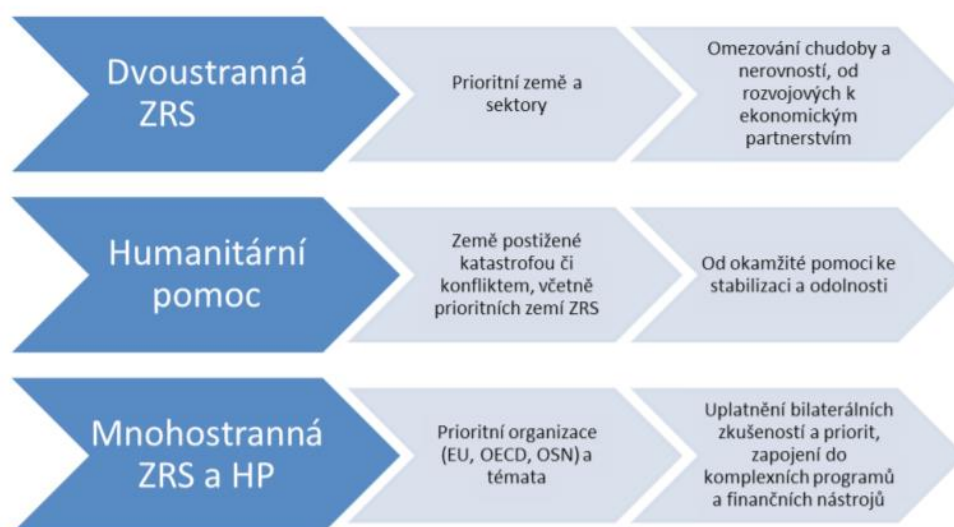
Pro meziresortní koordinaci a spolupráci byla zřízena Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci. Tato rada je součástí MZV – Odbor rozvojové spolupráce

a humanitární pomoci. Jejím předsedou je náměstek MZV a v Radě zasedají zástupci resortních ministerstev, krajů, obcí a dále zástupci podnikatelů, neziskových organizací a dalších institucí [26].

Dvoustranná a mnohostranná rozvojová spolupráce ČR

Rozvojová spolupráce České republiky lze rozdělit na dvoustrannou ZRS a mnohostrannou ZRS [22].

Dvoustranná ZRS má za úkol poskytnout partnerským zemím moderní formu spolupráce, která pokryje jejich poptávku a stupeň rozvoje. Tím Česká republika přispěje k vývoji a zkvalitnění vztahů mezi těmito partnerskými zeměmi. Česká republika se podle Strategie zahraniční rozvojové pomoci ČR zaměřuje na spolupráci se státy s nízkým a středně vysokým příjmem a jako prioritní země na období 2018-2023 zvolila Bosnu a Hercegovinu, Etiopii, Gruzii, Kambodžu, Moldavsko a Zambie. Jako specifické země pro humanitární i rozvojovou spolupráci byly usnesením vlády zařazeny Afghánistán, Sýrie a Ukrajina. V tomto období se ZRS zaměřuje především na zemědělství a rozvoj venkova, udržitelné nakládání s přírodními zdroji, ekonomickou transformaci a růst, sociální rozvoj a správu věcí veřejných [22, 25].

Obrázek 1 Hlavní oblasti spolupráce [22]

3.7 Válka v Sýrii

Od roku 2011 probíhá na území Sýrie válečný konflikt, který postupně přerostl v jednu z nejobávanějších válek počátku 21. století. V současnosti se jedná o největší humanitární krizi od druhé světové války, kdy se konfliktu účastní nejen regionální aktéři, ale i globální mocnosti [27, 28].

Začátek bojů se váže k takzvanému arabskému jaru, které propuklo na konci roku 2010. Tato vlna protestů, nepokojů a revolucí měla za cíl nahradit dosud autoritativní režimy vlády v regionu Blízkého východu a severní Afriky za politické režimy, kde by moc měli převážně islamisté. Důvody začátku bojů se v různých zemích lišily, jednalo se však především o protest proti špatným životním podmínkám, chudobě a nezaměstnanosti [27, 29].

Na začátku roku 2011 dorazily demonstrace proti svržení dosavadních politických režimů také do Sýrie. V čele Syrské arabské republiky byl v té době a stále je prezident Bašár al-Asad, který nastoupil na vládnoucí pozici v roce 2000. Tehdy do něj mnoho lidí vkládalo naděje, kdy on sám sliboval změnu nejen v modernizaci ekonomiky, ale i v oblasti politiky. Tyto reformy však nikdy neproběhly [27, 28, 29].

Začátek protestů v březnu roku 2011 byl odpovědí na zatčení a následné zabití mladých lidí v provincii Dar'á na jihu Sýrie, kteří byli obviněni z veřejného projevu proti režimu Asada. Během měsíce se nespokojenost s tímto režimem objevovala také v oblasti Damašku a dalších velkých měst a následně se rozšířila téměř po celé zemi. Na začátku protestů syrská vláda přislíbila řadu reforem, nicméně proti povstalcům nasadila tvrdé represe a změny se nekonaly. To vyvolalo další protesty a eskalaci násilí nejen ze strany opozice, ale i ze strany vlády, která proti demonstrantům nasadila armádu s těžkými zbraněmi a letecké útoky. V té době, tj. srpen 2011, vznikla takzvaná Svobodná syrská armáda,

kteřá je tvořena vojáky dezertujícími ze syrské armády na stranu opozice. Tímto aktem se dosavadní situace v Sýrii definitivně změnila v občanskou válku [27, 28, 29].

Během dalších let se postupně do konfliktu zapojovali zahraniční aktéři, kteří začali podporovat jednotlivé strany konfliktu. Na stranu opozice, tedy na stranu za svržení dosavadního režimu, se připojily sunnitské státy Katar a Saúdská Arábie a dále Turecko a obstarávaly potřebný vojenský materiál pro povstaleckou armádu. Na druhé straně se jako podporovatelé Asadova režimu účastnily Írán, Rusko a později i bojovníci libanonského šíitského hnutí Hizballáh podporované Íránem. Proti dosavadní vládě Asada byla i Francie, Velká Británie a Spojené státy, avšak jednalo se spíše o politickou podporu, nikoliv vojenskou [27, 28, 29].

Na pozadí konfliktu je přítomný i silný saláfistický prvek, jehož cílem je návrat ke kořenům islámu a očista islámu od nevěřících. Kvůli tomu se strana povstalců rozdělila na umírněnější a radikálnější řady. Na severu země se v roce 2012 do popředí dostala Fronta an-Nusra vázající se na teroristickou organizaci Al-Káida, z které se o rok později odštěpila původně irácká skupina zvaná Islámský stát (IS). Tato skupina zprvu útočila jak na bojovníky vládnoucí strany, tak i na bojovníky opozice a tehdy autonomních Kurdů na severu země. Avšak zapojení tehdy vojensky neutrálních států, tj. Spojené státy, Velká Británie a Francie, do občanské války formou leteckých operací proti teroristickým jednotkám IS, přiměla IS uzavřít v roce 2014 se Svobodnou syrskou armádou dočasné příměří za účelem společného boje proti Asadově vládě. Toto příměří však netrvalo dlouho [27, 28, 29].

Po zapojení světových mocností došlo ve válce ke změnám. Díky americkým silám se podařilo kurdským a arabským milicím znovu získat severovýchod

země a porazit Islámský stát působící na území Sýrie. Na druhé straně syrská vláda za pomoci ruské podpory obsadila stěžejní body opozice, tedy města Aleppo, Hamá, předměstí Damašku a v neposlední řadě i obsazení jihu Sýrie s městem Dar'á roku 2018 [27, 28, 29].

Válečný konflikt trvá už bezmála deset let a během této doby s sebou válka přinesla brutální útoky a bombardování civilního obyvatelstva, rozsáhlé mučení oponentů, a dokonce bylo i využito chemického způsobu boje ve formě útoků chemickými zbraněmi [27].

Syrská válka v číslech

V současné době musela kvůli občanské válce v Sýrii opustit domovy více než polovina syrské populace, tj. přes 11,7 miliónů lidí. Z toho 6,2 miliónů se přestěhovalo do jiné části Sýrie a více jak 5,6 miliónů se stalo uprchlíky. K datu 5.5. 2020 je podle statistiky UNHCR registrováno celkem 5 619 860 syrských uprchlíků, kteří se nachází především na území Turecka (3,6 miliónů), Libanonu (910 tisíc), Jordánsku (656 tisíc) a dále Iráku, Egypta a evropských zemí. [27, 30].

Total Persons of Concern by Country of Asylum

Location name	Source	Data date	Population
Turkey	Government of Turkey, UNHCR	30 Apr 2020	64.8% 3,643,700
Lebanon	UNHCR	31 Jan 2020	16.2% 910,256
Jordan	UNHCR	5 May 2020	11.7% 656,733
Iraq	UNHCR	31 Mar 2020	4.4% 247,440
Egypt	UNHCR	31 Mar 2020	2.3% 130,074
Other (North Africa)	UNHCR	31 Jan 2020	0.6% 31,657

Obrázek 2 Počet syrských uprchlíků v jednotlivých státech [30]

Ve spojitosti se složitostí situace není možné určit přesný počet mrtvých, a tedy posoudit skutečné ztráty. Nicméně se udává rozmezí mezi 300 000 až 500 000 obětí [30].

Humanitární pomoc je v těchto oblastech velmi riskantní a omezená, a to z důvodu ohrožení pracovníků humanitárních organizací. Dochází zde k častému bombardování nemocnic a únosům pomáhajících [27].

4 METODIKA

Praktická část je založena na porovnání humanitární a rozvojové pomoci poskytované Českou republikou do oblastí válečného konfliktu v Sýrii. Tato analýza je provedena v období od roku 2012 do roku 2019. Každý daný rok je vyhodnocena humanitární a rozvojová pomoc, kde je zahrnuta celková výše poskytnutých dotací a účel těchto dotací. Dále je zde analyzován podíl humanitární a rozvojové pomoci za daný rok, podíl bilaterální ku multilaterální rozvojové spolupráci a podíl pomoci poskytované ČR do Sýrie ku pomoci poskytované ČR do ostatních partnerských zemí. V každém roce je i porovnána pomoc poskytovaná přímo do Sýrie, tedy pomoc civilnímu obyvatelstvu postiženého válečným konfliktem, a pomoc poskytovaná syrským uprchlíkům. Na závěr této části je zhodnocení celého analyzovaného období se zaměřením na vývoj poskytované pomoci během tohoto období. Všechny výsledky jsou zpracovány ze statistických údajů Ministerstva zahraničních věcí a prezentovány ve formě tabulek a grafů.

Cílem diplomové práce je zhodnocení problémových oblastí poskytování pomoci do válečných oblastí. Toto zhodnocení je provedeno pomocí SWOT analýzy, která znázorňuje silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby dané problematiky. Na základě této analýzy jsou navržena opatření ke zlepšení celého procesu poskytování pomoci do oblastí postižených válečným konfliktem.

Pro doplnění informací je v poslední části této diplomové práce využito rozhovorů se členy humanitárních organizací o dané problematice. Jedná se o polostandardizované rozhovory vedené na základě předem připravených otázek. Z rozhovorů je analyzována činnost daných humanitárních organizací. Jedná se o vyhodnocení formy humanitární pomoci poskytované do válečných oblastí, efektivitu pomoci či vzájemnou spolupráci jednotlivých humanitárních organizací.

5 VÝSLEDKY

5.1 Analýza humanitární a rozvojové pomoci v období od roku 2012 do roku 2019

Válečný konflikt v Sýrii začal již na začátku roku 2011 v rámci tzv. arabského jara. Zpočátku pouze probíhající protesty a demonstrace se postupně změnily v občanskou válku, která má za následek závažné humanitární dopady.

Česká republika se začala pravidelně angažovat a poskytovat pomoc do válečných oblastí v Sýrii až roku 2012. Nicméně již roku 2011 vyčlenila ČR ze státního rozpočtu na dvoustrannou oficiální rozvojovou pomoc do Sýrie celkem 6 259 730 miliónů Kč. Což je 0,46 % z celkové dvoustranné ODA poskytnuté ČR do partnerských zemí za rok 2011.

Následující kapitoly se zaměřují na období od roku 2012 až do roku 2019, kdy Česká republika zařadila humanitární pomoc a zahraniční rozvojovou spolupráci do Sýrie do svých ročních plánů.

5.1.1 Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2012

V roce 2011 schválila vláda plán na rok 2012, ve kterém bylo na celkovou zahraniční rozvojovou spolupráci vyčleněno 807 mil. Kč, z toho 684 mil. Kč na rozvojovou spolupráci, 73 mil. Kč humanitární pomoc a 50 mil. Kč na transformační spolupráci. Skutečně použitou sumu zobrazuje následující tabulka č. 2:

Tabulka 2 Rozdělení ZRS 2012

	Plán ZRS na rok 2012	Skutečné čerpání 2012
Dvoustranná ZRS	684 166 000 Kč	623 631 638 Kč
Humanitární pomoc	73 000 000 Kč	72 817 689 Kč
Transformační spolupráce	50 000 000 Kč	48 908 236 Kč
CELKEM	807 166 000 Kč	745 357 563 Kč

Podle přehledů MZV dosáhla skutečná ODA ČR za rok 2012 celkem 4,29 mld. Kč, z toho 1,36 mld. Kč bylo věnováno na dvoustrannou spolupráci a 2,93 mld. Kč na mnohostrannou spolupráci. Přehledný soupis těchto aktivit je zobrazen v následující tabulce č. 3:

Tabulka 3 Rozdělení celkové ODA 2012

	ODA za rok 2012	Podíl ODA 2012
Dvoustranná spolupráce	1 364 441 903 Kč	31,80 %
Mnohostranná spolupráce	2 926 844 564 Kč	68,20 %
CELKEM	4 291 286 467 Kč	100 %

Pomoc Sýrii

V rámci humanitární pomoci bylo Sýrii v roce 2012 poskytnuto prostřednictvím mezinárodních i nevládních organizací celkem 16,5 mil. Kč. Tato částka byla zaměřena na pomoc syrskému obyvatelstvu a syrským uprchlíkům v regionu. Přehled konkrétní humanitární pomoci je znázorněn v následující tabulce č. 4:

Tabulka 4 Humanitární pomoc Sýrii 2012

Realizátor/ Příjemce	Podpořená oblast	Datum rozhodnutí	Skutečná suma vynaložených prostředků
UNHCR	Pomoc syrským uprchlíkům	27. 3. 2012	3 000 000 Kč
ICRC	Humanitární ochrana civilistů, zdravotní a psychosociální péče, distribuce nepotravinové asistence	20. 6. 2012	3 500 000 Kč
Člověk v tísni	Zdravotní a psychosociální péče pro obyvatelstvo jižní Sýrie	1. 10. 2012 (dotační řízení)	2 500 000 Kč

Diakonie ČCE	Zajištění obytných kontejnerů pro uprchlický tábor Zátári v Jordánsku	1. 10. 2012	2 499 959 Kč
Charita ČR	Pomoc syrským uprchlíkům v Jordánsku	1. 10. 2012	2 500 000 Kč
Člověk v tísni	Zdravotní a psychosociální péče pro obyvatelstvo severní Sýrie	22. 11. 2012 (navýšení dotace)	2 500 000 Kč
CELKEM			16 499 959 Kč

Dvoustranná pomoc ČR v tomto roce činila celkem 27 908 140 Kč. Z této částky bylo více než 16 mil. Kč věnováno syrským uprchlíkům na území České republiky. Podle statistik MZV se v roce 2012 jednalo o celkem 68 občanů syrské příslušnosti.

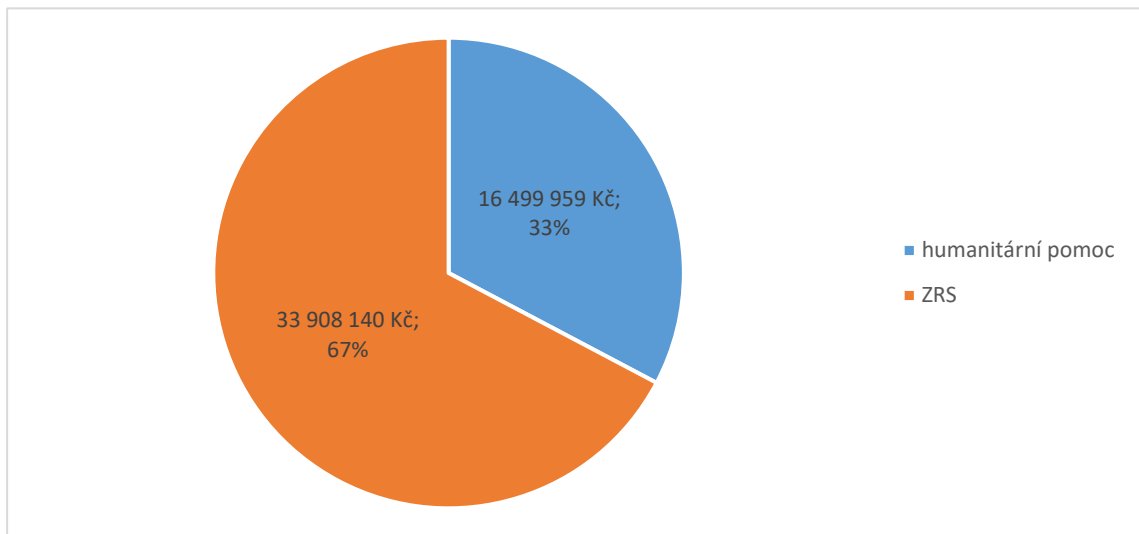
Mnohostrannou pomoc poskytla ČR prostřednictvím mezinárodních organizací. Pro organizaci UNHCR vyčlenila ČR začátkem roku celkem 3 mil. Kč na podporu programu zaměřeného na pomoc uprchlíkům ze Sýrie v sousedních zemích (viz. tabulka č. 4). Dotace ČR byly dále směřovány v rámci OCHA pro vnitřně vysídlené obyvatelstvo Sýrie a další humanitární činnosti v souvislosti s válečným konfliktem v celkové hodnotě 2 mil. Kč. Mezi další podpořené organizace patří i UNRWA, Agentura OSN pro pomoc palestinským uprchlíkům, které v roce 2012 připadla částka 4 mil. Kč na humanitární projekty v Sýrii a Palestině. Mezinárodnímu Červenému kříži bylo poskytnuto 3,5 mil. Kč na pomoc syrskému obyvatelstvu.

Vyhodnocení

Česká republika v roce 2012 poskytla celkem 50 408 099 Kč na podporu humanitární a rozvojové pomoci v Sýrii. Humanitární pomoc činila cca 16 499 959 Kč. Z toho bylo 13 499 959 Kč poskytnuto prostřednictvím nevládních organizací (ICRC, Člověk v tísni, Diakonie ČCE, Charita ČR).

Zahraniční pomoc poskytnutá přímo postižené zemi, tedy dvoustranná pomoc, byla 27 908 140 Kč. V rámci multilaterální spolupráce pak ČR poskytla formou mezinárodních organizací (UNHCR, UNRVA, OCHA, ICRC) celkem 12 500 000 Kč.

Porovnání humanitární pomoci a rozvojové spolupráce do Sýrie je znázorněno následujícím grafem č. 3:

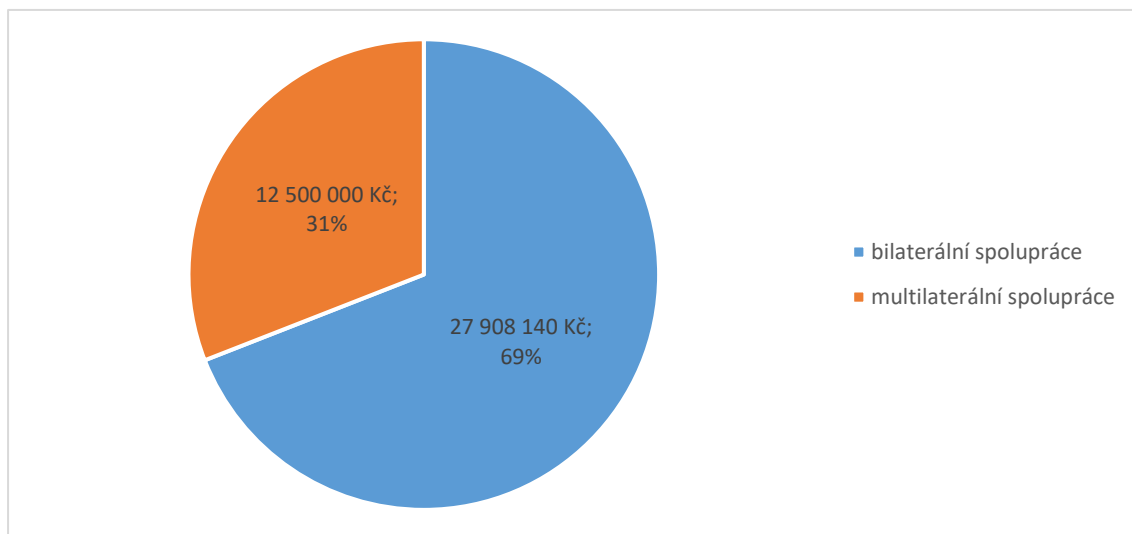

Obrázek 3 Porovnání ZRS ku humanitární pomoci 2012

Humanitární pomoc činila 33 % z celkové pomoci ČR poskytnuté do Sýrie. Jednalo se o celkem 16,5 mil. Kč na podporu zdravotní a psychosociální péče a na podporu syrských uprchlíků v regionu. Zbýlých 67 %, tedy necelých 34 mil. Kč, bylo věnováno na rozvojovou spolupráci.

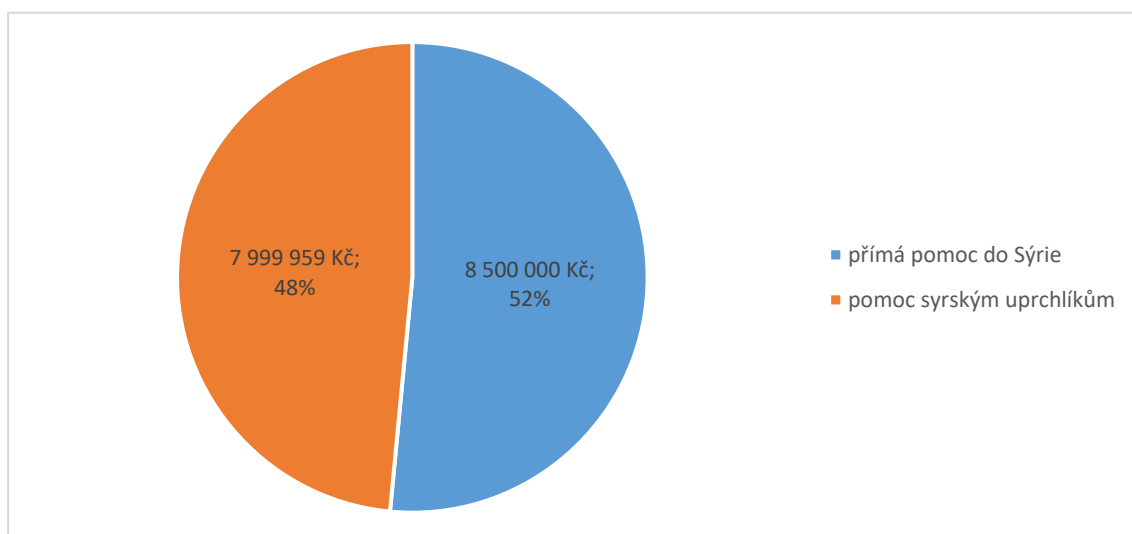
Následující graf č. 4 se zaměřuje na porovnání bilaterální spolupráce a multilaterální spolupráce:

Obrázek 4 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce 2012

Na základě rozdělení na spolupráci poskytovanou přímo do Sýrie a spolupráci poskytovanou prostřednictvím mezinárodních organizací převažovala v roce 2012 spolupráce bilaterální. Tato forma spolupráce činila skoro 70 % z celkově poskytnuté rozvojové spolupráce do Sýrie.

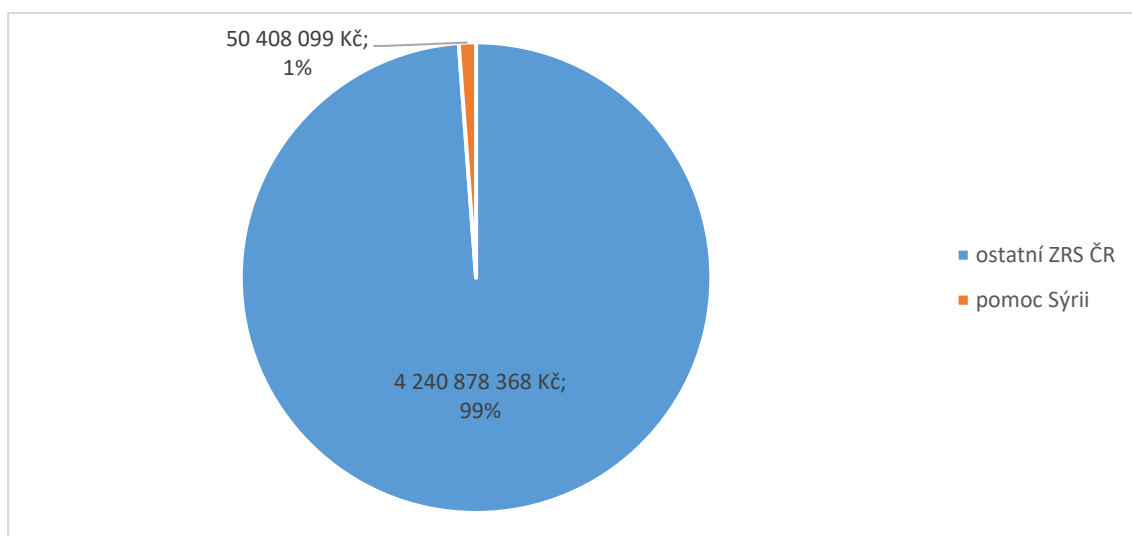
Dále je zde humanitární pomoc analyzována na základě pomoci poskytnuté přímo do Sýrie a pomoci poskytnuté syrským uprchlíkům:

Obrázek 5 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům 2012

Z výše uvedeného grafu č. 5 vyplývá, že celkem 8,5 mil. Kč bylo věnováno čistě na pomoc do Sýrie, tedy na pomoc a ochranu civilistů, distribuci materiálu, zdravotní a psychosociální péči. Zbylých cca 8 mil. Kč bylo použito na pomoc syrským uprchlíkům v regionu či na území jiných států.

Porovnání pomoci do Sýrie s celkovou ZRS České republiky zobrazuje následující graf č. 6:

Obrázek 6 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR 2012

Graf znázorňuje podíl celkové zahraniční rozvojové spolupráce ČR a pomoci ČR poskytnuté do Sýrie za rok 2012. Veškerá pomoc do Sýrie tvořila celkem 1,17 % z celkové ZRS poskytnuté Českou republikou do všech ostatních partnerských zemí.

5.1.2 Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2013

Dne 13.6. 2012 byl vládou schválen Plán zahraniční rozvojové spolupráce na rok 2013. Plán vyčleňuje na zahraniční pomoc celkem 807 166 000 Kč. MZV zastupovalo tuto částku 684 166 000 Kč, z čehož 73 000 000 Kč zahrnuje humanitární pomoc a 50 000 000 Kč transformační spolupráce. Dále pak byla plánovaná dotace 120 mil. Kč od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a 3 mil. Kč od Ministerstva zdravotnictví:

Tabulka 5 Rozdělení ZRS 2013

	Plán ZRS na rok 2013	Skutečné čerpání 2013
Dvoustranná ZRS	684 166 000 Kč	597 880 162 Kč
Humanitární pomoc	73 000 000 Kč	73 014 217 Kč
Transformační spolupráce	50 000 000 Kč	49 482 509 Kč
CELKEM	807 166 000 Kč	720 376 888 Kč

Skutečná oficiální rozvojová pomoc za rok 2013 dosáhla celkem 4,11 mld. Kč. Následující tabulka č. 6 rozděluje poskytnutou částku na dvoustrannou a mnohostrannou spolupráci:

Tabulka 6 Rozdělení celkové ODA 2013

	ODA za rok 2013	Podíl ODA 2013
Dvoustranná spolupráce	1 111 276 594 Kč	27,04 %
Mnohostranná spolupráce	2 999 142 792 Kč	72,96 %
CELKEM	4 110 419 386 Kč	100 %

Pomoc Sýrii

V roce 2013 bylo z humanitárního rozpočtu MZV poskytnuto celkem 28,57 mil. Kč na humanitární pomoc do Sýrie. Tato suma byla věnována na pomoc uvnitř země i v regionu, především do Iráku, Libanonu a Jordánska. Konkrétní humanitární pomoc zobrazuje následující tabulka č. 7:

Tabulka 7 Humanitární pomoc Sýrii 2013

Realizátor/ Příjemce	Podpořená oblast	Datum rozhodnutí	Skutečná suma vynaložených prostředků
Člověk v tísni	Okamžitá pomoc	4. 3. 2013 (dotační řízení)	5 000 000 Kč
Diakonie ČCE	Okamžitá pomoc	4. 3. 2013 (dotační řízení)	5 000 000 Kč
Charita ČR	Okamžitá pomoc	4. 3. 2013	4 999 950 Kč

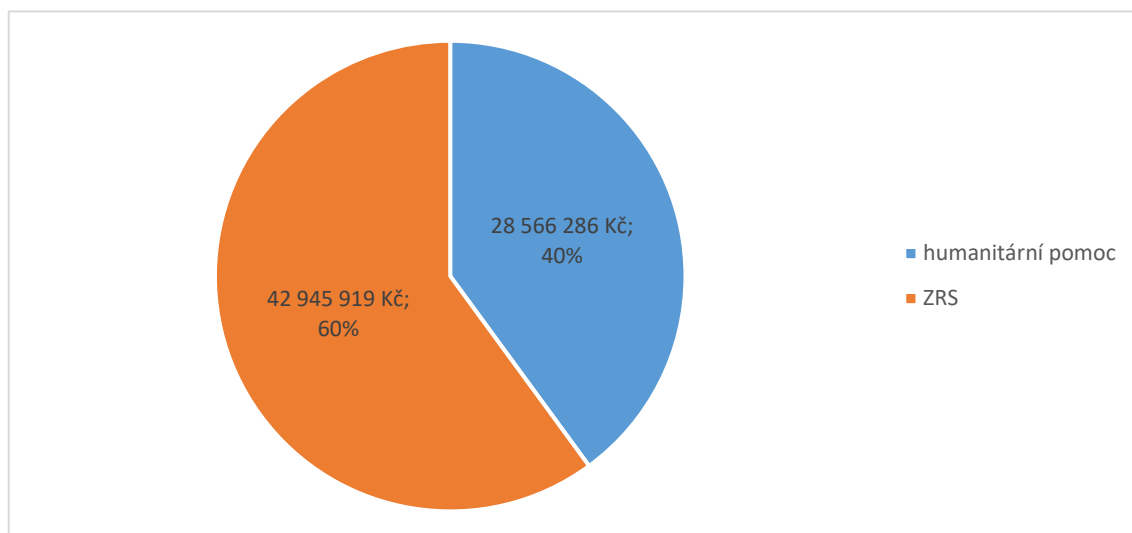
ZÚ ČR v Bejrútu	Uprchlíci ze Sýrie	21. 3. 2013	2 566 336 Kč
UNHCR, UNRWA	Konflikt, uprchlíci	29. 7. 2013	5 000 000 Kč
Jordánské ministerstvo zdravotnictví	Uprchlíci ze Sýrie	11. 10. 2013	3 000 000 Kč
IOM	Uprchlíci ze Sýrie	12. 11. 2013	3 000 000 Kč
CELKEM			28 566 286 Kč

Dvoustranná pomoc Sýrii byla podle statistik MZV v roce 2013 vyčíslena na 32 945 919 Kč. Jednalo se především o péči o syrské uprchlíky na území České republiky (více než 29 mil. Kč). Celkově bylo na pomoc uprchlíkům na území ČR poskytnuto 193,43 mil. Kč. Oficiálně požádalo o mezinárodní ochranu celkem 69 uprchlíků ze Sýrie, což je necelých 10 % z celkových 707 žádostí.

Z hlediska mnohostranné spolupráce přispěla ČR v roce 2013 mezinárodní organizaci UNHCR částkou 3,5 mil Kč a organizaci UNRWA částkou 1,5 mil. Kč na regionální plány pomoci pro Sýrii. Finanční příspěvek ve výši 3 mil. Kč byl věnován Mezinárodní agentuře pro migraci na zajištění živobytí pro uprchlíky v Iráku. V rámci projektu Evropské unie, tzv. Regionálního programu ochrany, který je zaměřen na pomoc syrským uprchlíkům v sousedních zemích Sýrie, ČR poskytla finanční prostředky ve výši 10 mil. Kč. Dále pak ČR podpořila projekty WHO či OCHA.

Vyhodnocení

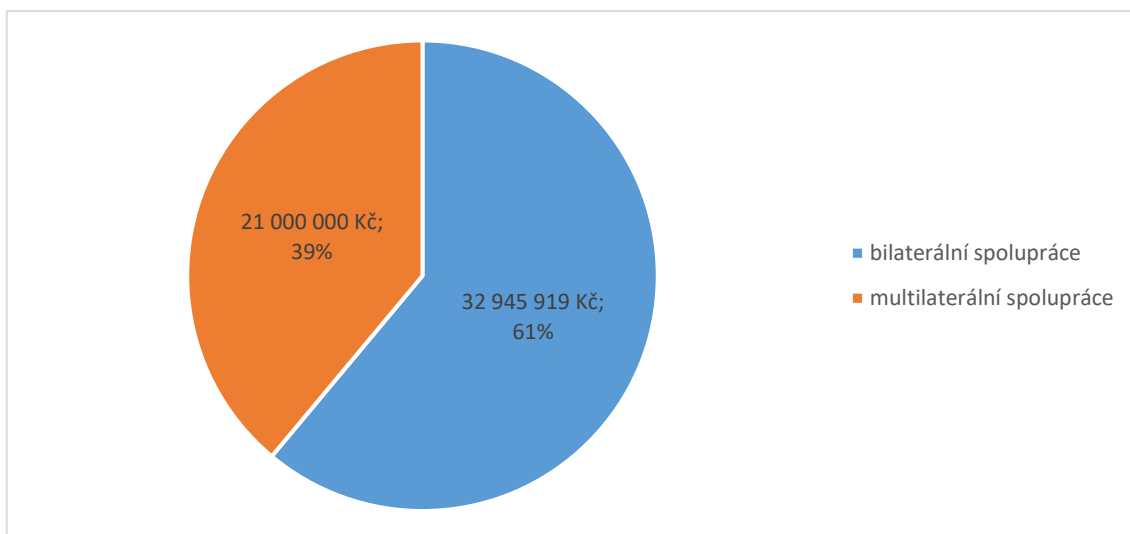
Celková výše finančních dotací České republiky do Sýrie byla v roce 2013 cca 71,5 mil. Kč. Z toho 28 566 286 Kč činila humanitární pomoc jako podpora okamžité pomoci a pomoci syrským uprchlíkům. Zbylá částka, tj. 42 945 919 Kč, byla využita na financování projektů daných mezinárodními organizací.

Obrázek 7 Porovnání ZRS a humanitární pomoci 2013

Výše uvedený graf č. 7 znázorňuje porovnání poskytnuté humanitární pomoci a zahraniční rozvojové spolupráce. Humanitární pomoc za rok 2013 činila necelých 40 % z celkově poskytnuté pomoci do Sýrie. Zbýlých 60 % náleží ZRS.

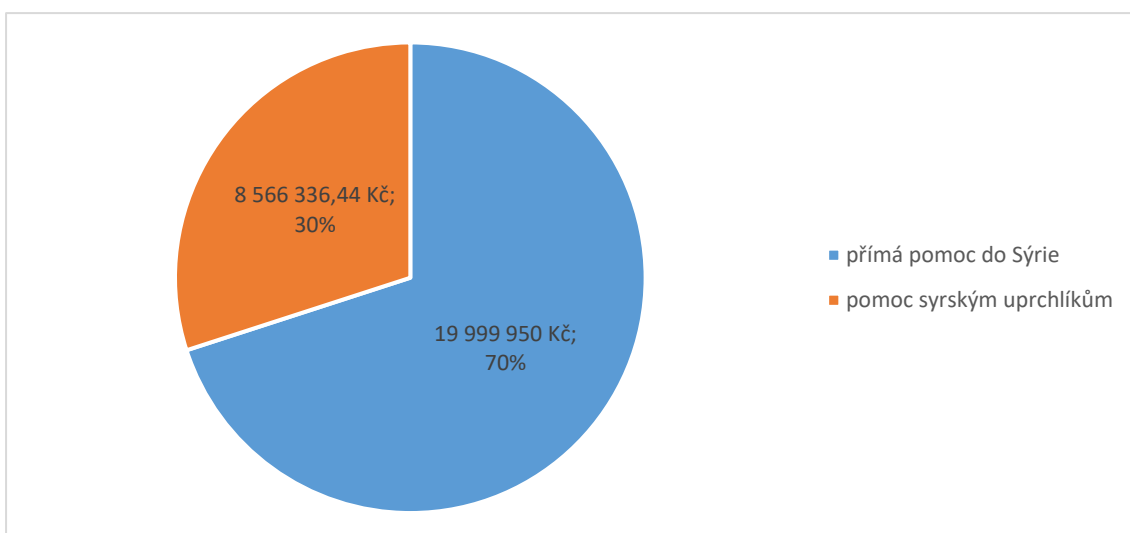
Podíl bilaterální a multilaterální spolupráce vyjadřuje následující graf č. 8:

Obrázek 8 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce 2013

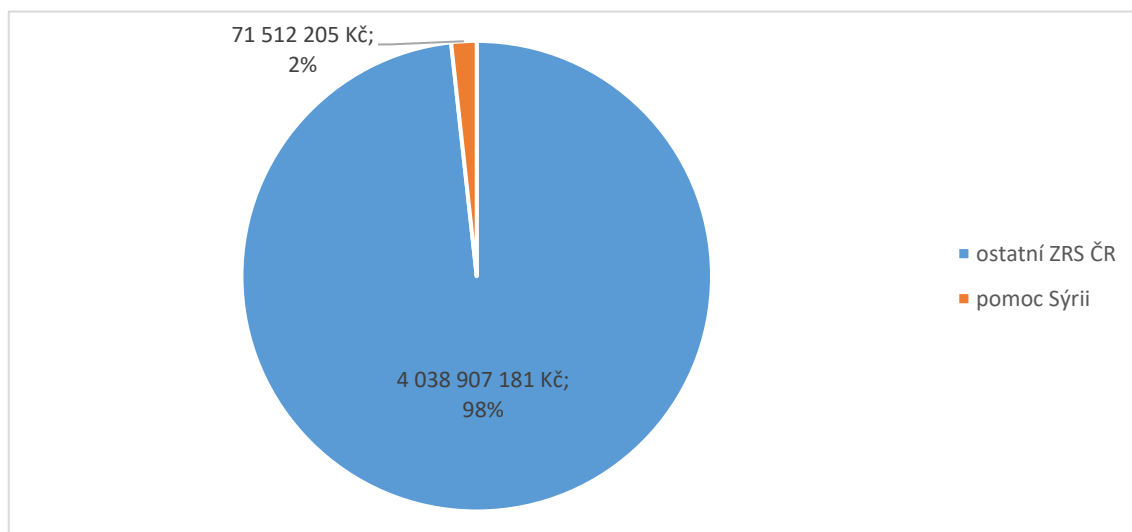
Z celkové rozvojové spolupráce za rok 2013 bylo 32,9 mil. Kč věnováno formou bilaterální spolupráce. Tato spolupráce poskytovaná přímo do Sýrie činí 61 %.

Níže uvedený graf č. 9 vyjadřuje poskytnutou humanitární pomoc do Sýrie. Z grafu lze vyčíst, že skoro $\frac{3}{4}$ financí šly přímo na pomoc obyvatelům do Sýrie. Zbylá částka, tedy 8,5 mil. Kč, poskytla ČR syrským uprchlíkům v regionu, tzn. do uprchlických táborů v Iráku, Jordánsku a Libanonu.

Obrázek 9 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům 2013

Následující graf č. 10 znázorňuje podíl poskytnuté pomoci do Sýrie z pohledu veškeré zahraniční rozvojové spolupráce České republiky do všech partnerských zemí:

Obrázek 10 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR 2013

Z celkových 4,11 mld. Kč, věnovaných na veškerou zahraniční pomoc, tvořilo 71 512 205 Kč dotace na pomoc související s válečným konfliktem v Sýrii. Tato částka tvoří necelé 2 % z celkové pomoci.

5.1.3 Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2014

Roční plán na rok 2014 byl schválen vládou 29.5. 2013. Na tento rok bylo plánovaných 827 mil. Kč na zahraniční rozvojovou spolupráci. Na bilaterální spolupráci vyčlenilo MZV celkem 581 mil. Kč a na humanitární pomoc 73 mil. Kč. Dále byla plánovaná dotace 120 mil. Kč od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a 3 mil. Kč od Ministerstva zdravotnictví:

Tabulka 8 Rozdělení ZRS 2014

	Plán ZRS na rok 2014	Skutečné čerpání 2014
Dvoustranná ZRS	581 166 000 Kč	624 463 331 Kč
Humanitární pomoc	73 000 000 Kč	83 589 216 Kč
Transformační spolupráce	50 000 000 Kč	57 834 511 Kč
CELKEM	827 166 000 Kč	765 887 058 Kč

Skutečná ODA za rok 2014 byla 4,4 mld. Kč. V tabulce č. 9 jsou přehledně zobrazeny jednotlivé finanční obnosy:

Tabulka 9 Rozdělení celkové ODA 2014

	ODA za rok 2014	Podíl ODA 2014
Dvoustranná spolupráce	1 298 900 000 Kč	29,49 %
Mnohostranná spolupráce	3 104 930 000 Kč	70,51 %
CELKEM	4 403 830 000 Kč	100 %

Pomoc Sýrii

Humanitární pomoc pro Sýrii za rok 2014 činila celkem 20 101 910 Kč. Tento finanční příspěvek poskytlo MZV z humanitárního rozpočtu ČR pro civilní obyvatelstvo Sýrie a syrské uprchlíky v sousedním Jordánsku a Libanonu. Následující tabulka č. 10 vyjmenovává konkrétní humanitární pomoc poskytnutou Sýrii:

Tabulka 10 Humanitární pomoc Sýrii 2014

Realizátor/ Příjemce	Podpořená oblast	Datum rozhodnutí	Skutečná suma vynaložených prostředků
Člověk v tísní	Pomoc obětem války na severu země	14. 3. 2014 (dotační řízení)	3 000 000 Kč
Charita ČR	Pomoc obětem konfliktu a vnitřně přesídlenému obyvatelstvu	14. 3. 2014 (dotační řízení)	3 000 000 Kč
Diakonie ČCE	Hygienické potřeby pro obyvatele syrského uprchlického tábora Zátarí	14. 3. 2014 (dotační řízení)	3 000 000 Kč
CARE	Podpora vysídlených syrských rodin v Ammánu	14. 3. 2014 (dotační řízení)	3 000 000 Kč

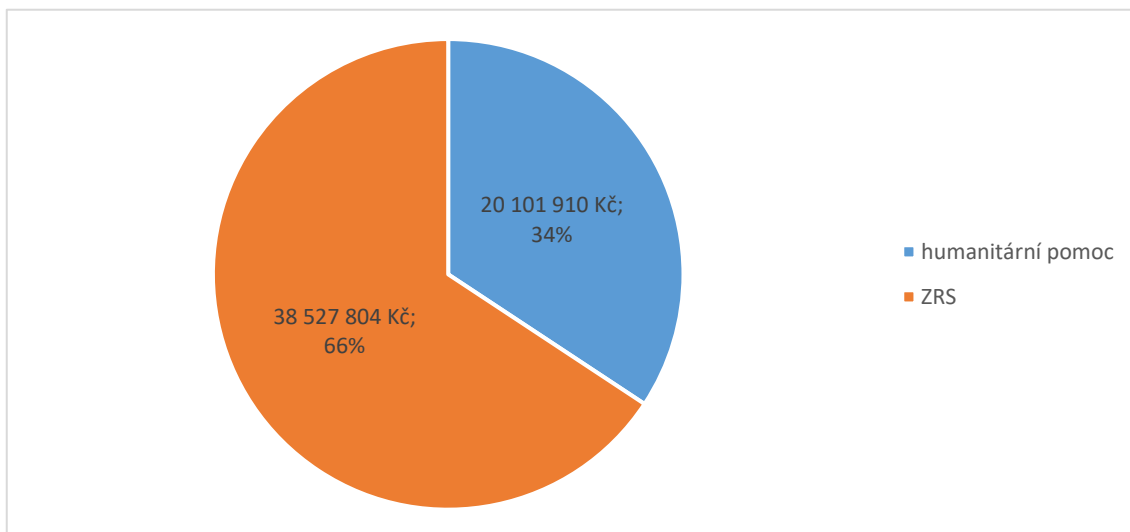
ZÚ ČR Bejrút	Podpora škol a tábora pro syrské uprchlíky v Marjeyoun	1. 4. 2014	4 601 910 Kč
UNHCR	Pomoc syrským uprchlíkům v regionu	18. 11. 2014	3 500 000 Kč
CELKEM			20 101 910 Kč

Z hlediska největších příjemců české zahraniční pomoci byla Sýrie jedenáctá v pořadí, s poskytnutou finanční částkou 38 527 804 Kč. Prostřednictvím mezinárodních organizací přispěla Česká republika 3,5 mld. Kč UNHCR na pomoc syrským uprchlíkům v regionu. V druhé polovině roku byly vyslány tři české specializované lékařské týmy na území Jordánska za účelem humanitární evakuace zdravotně postižených obyvatel (program MEDEVAC). Na tento program bylo vydáno 10 mil. Kč.

Vyhodnocení

Za rok 2014 poskytla ČR celkem 58 629 714 Kč na pomoc humanitární krize v Sýrii. Humanitární organizace věnovaly za tímto účelem celkem 20,1 mil. Kč. Tyto finance šly částečně na pomoc obětem válečného konfliktu a částečně na pomoc do uprchlických táborů. Tato pomoc v táborech byla zaměřena na hygienické potřeby, podporu škol a celkovou pomoc syrským uprchlíkům. ZRS do Sýrie pak v roce 2014 činila 38,5 mil. Kč.

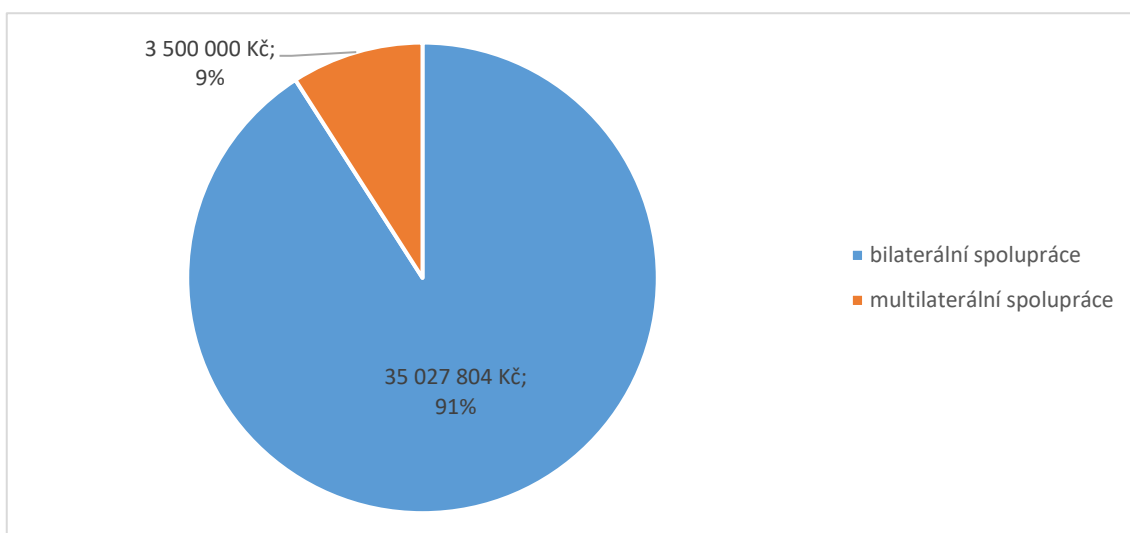
Následující graf č. 11 porovnává velikost financí poskytnutých na humanitární pomoc a ZRS do Sýrie za rok 2014:

Obrázek 11 Porovnání ZRS a humanitární pomoci 2014

Na zahraniční rozvojovou spolupráci do Sýrie bylo vydáno 38,5 mil. Kč, což je přibližně 66 % z celkově poskytnuté pomoci do Sýrie. Zbýlých 34 %, tedy 20,1 mil. Kč, bylo využito na humanitární pomoc.

V roce 2014 převažovala dvoustranná spolupráce nad mnohostrannou. Následující graf č. 12 vyjadřuje tento podíl:

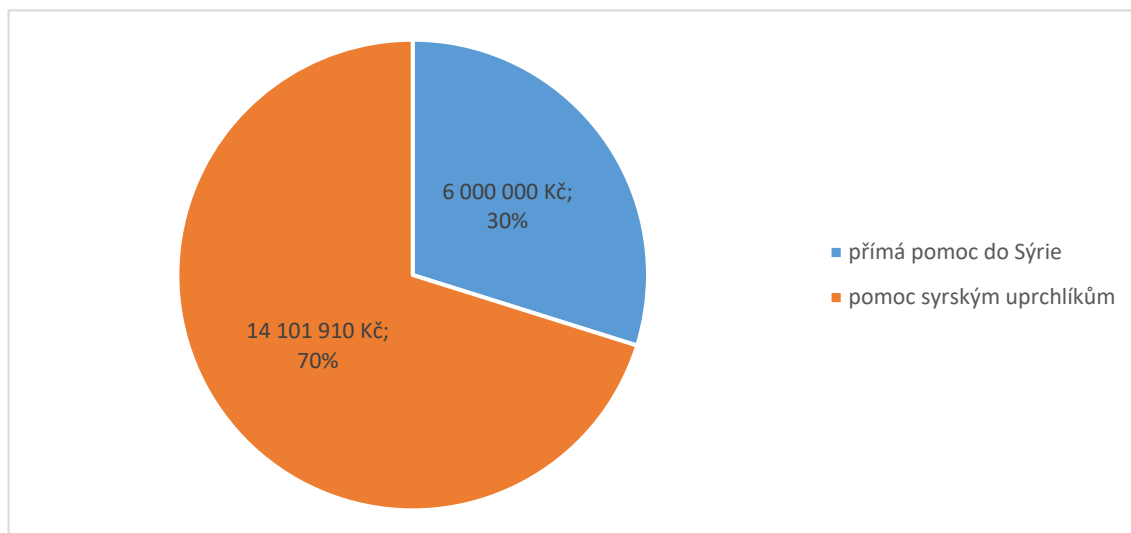

Obrázek 12 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce 2014

Multilaterální spolupráce za rok 2014 tvořila pouze $\frac{1}{10}$ z celkové spolupráce poskytované do Sýrie. Jednalo se o příspěvek UNHCR ve výši 3,5 mil. Kč na pomoc uprchlíkům ze Sýrie. Většina pomoci však byla poskytnuta přímo

postižené zemi nebo byla věnovaná přímo na pomoc syrským uprchlíkům v regionu.

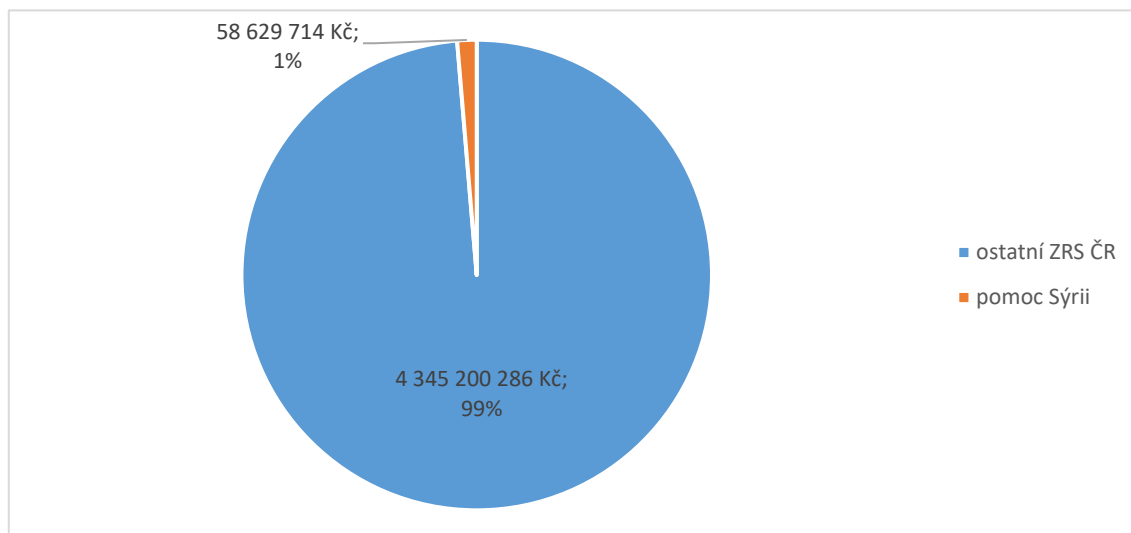
Graf č. 13 vyjadřuje podíl přímé pomoci do Sýrie ku pomoci poskytované syrským uprchlíkům:

Obrázek 13 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům 2014

Humanitární činnost za rok 2014 se většinou zabývala pomocí syrským uprchlíkům v regionu. Na tuto činnost bylo věnováno celkem 14 101 910 Kč z celkových 20 101 910 Kč. Oproti minulým rokům 2012 a 2013 se jedná o obrat vzhledem k podpořené oblasti humanitární krize v Sýrii. Podpora syrským uprchlíkům za rok 2014 činila celkem 70 %, kdežto pomoc civilistům a vnitřně přesídlenému obyvatelstvu byla pouhých 30 %.

Podíl celkově poskytnuté pomoci do Sýrie vzhledem k ostatní zahraniční pomoci České republiky za rok 2014 znázorňuje graf č. 14:

Obrázek 14 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR 2014

ČR za rok 2014 poskytla finanční podporu partnerským státům v celkové výši 4,4 mld. Kč. Pomoc do Sýrie z tohoto obnosu činila 58,6 mil. Kč, což je přibližně 1,33 % z veškeré zahraniční pomoci ČR za tento rok.

5.1.4 Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2015

Na rok 2015 bylo dne 25. červa 2014 z rozpočtové kapitoly ČR vyčleněno celkem 855 mil. Kč na zahraniční rozvojovou spolupráci. Pro dvoustranou spolupráci MZV bylo plánováno 608 mil. Kč, z čehož 73 mil. Kč na podporu humanitárním organizacím. Od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy byla plánována částka 110 mil. Kč a 3 mil. Kč od Ministerstva zdravotnictví:

Tabulka 11 Rozdělení ZRS 2015

	Plán ZRS na rok 2015	Skutečné čerpání 2015
Dvoustranná ZRS	608 166 000 Kč	559 583 158 Kč
Humanitární pomoc	73 000 000 Kč	87 022 225 Kč
Transformační spolupráce	53 000 000 Kč	52 355 216 Kč
CELKEM	855 166 000 Kč	803 531 392 Kč

Oficiální rozvojová pomoc za rok 2015 dosáhla přibližně 4,9 mld. Kč. Tabulka níže uvádí podíl dvoustranné a mnohostranné spolupráce:

Tabulka 12 Rozdělení celkové ODA 2015

	ODA za rok 2015	Podíl ODA 2015
Dvoustranná spolupráce	1 724 030 000 Kč	35,23 %
Mnohostranná spolupráce	3 169 820 000 Kč	64,77 %
CELKEM	4 893 850 000 Kč	100 %

Pomoc Sýrii

Na humanitární pomoc do Sýrie za rok 2015 byla věnována celková částka 21,9 mil. Kč. V roce 2015 začal narůstat počet uprchlíků nejen ze Sýrie, ale i z Iráku, Jordánska, Libanonu, Jižního Súdánu, Středoafričské republiky a Ukrajiny. Z tohoto důvodu nelze určit přesnou částku poskytnutou pouze syrským uprchlíkům. Pomoc byla obecně poskytnuta pro všechny uprchlíky na území Maďarska (GŘ HZS), Srbska (Člověk v tísní), Makedonie (GŘ HZS), Chorvatska (GŘ HZS) a Slovinska (GŘ HZS) v celkové výši 6 671 775 Kč.

Tabulka 13 Humanitární pomoc Sýrii 2015

Realizátor/ Příjemce	Podpořená oblast	Datum rozhodnutí	Skutečná suma vynaložených prostředků
Člověk v tísní	„Back 2 School & Back 2 Shop“- Posílení schopnosti obyvatel Sýrie odolávat následkům dlouhodobé krize	27. 3. 2015 (dotační řízení)	2 500 000 Kč
Charita ČR	Zajištění humanitární pomoci obětem konfliktu a vnitřně přesídlenému obyvatelstvu II	27. 3. 2015 (dotační řízení)	2 500 000 Kč
Diakonie ČCE	Podpora syrských uprchlíků v Jordánsku	27. 3. 2015 (dotační řízení)	2 500 000 Kč

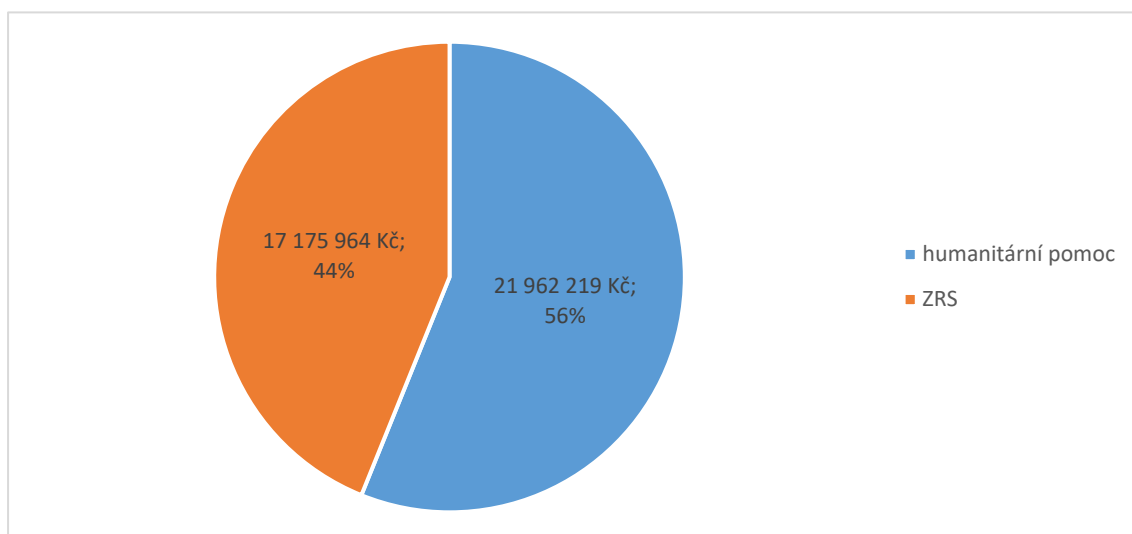
ZÚ ČR Bejrút	Podpora škol a nemocnic přijímajících syrské uprchlíky	26. 6. 2015	4 462 219 Kč
WFP	Potravinová pomoc pro vnitřně vysídlené obyvatelstvo a syrské uprchlíky v sousedních zemích	8. 10. 2015	5 000 000 Kč
UNHCR	Pomoc syrským uprchlíkům v sousedních zemích	8. 10. 2015	5 000 000 Kč
CELKEM			21 962 219 Kč

Rozvojová spolupráce do Sýrie dosáhla 17 175 964 Kč za rok 2015. Touto částkou se zařadila na 21. místo z hlediska všech příjemců české ZRS za rok 2015. Dále byl v roce 2015 schválen vládou program Nové elity pro Sýrii. Jedná se o program stipendií udělovaných vládou syrským uprchlíkům. Na období 2015–2022 bylo uděleno celkem 18 stipendií v celkové částce 1,55 mil. Kč. Tento program má charakter jak humanitární, tak i rozvojový.

Prostřednictvím mezinárodních organizací podpořila ČR projekty UNHCR částkou 5 mil. Kč a WFP částkou 5 mil. Kč na podporu vnitřně vysídleného obyvatelstva Sýrie a syrským uprchlíkům v sousedních zemích.

Vyhodnocení

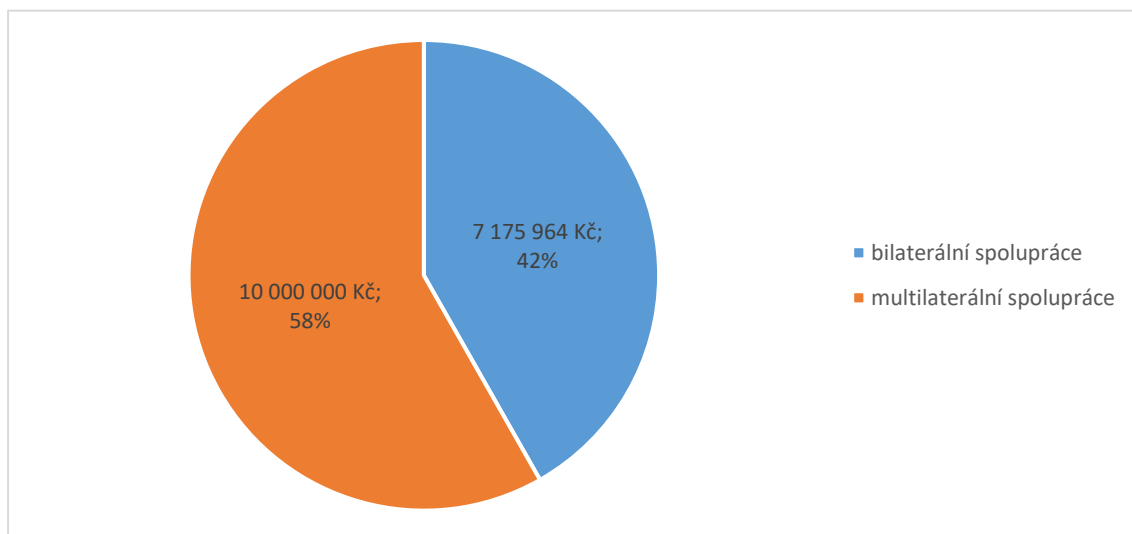
Finanční pomoc do Sýrie za rok 2015 dosáhla celkem 39 138 183 Kč. Pomoc prostřednictvím humanitárních organizací byla 21 962 219 Kč. Tato pomoc byla věnována na podporu škol a nemocnic v Sýrii a sousedních zemích a dále na pomoc vnitřně přesídlenému obyvatelstvu a uprchlíkům v Jordánsku a Libanonu. V rámci rozvojové spolupráce bylo poskytnuto celkem 17 175 964 Kč.

Obrázek 15 Porovnání ZRS a humanitární pomoci 2015

Graf č. 15 rozděluje celkově poskytnutou částku na pomoc Sýrii na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci. Finanční příspěvky prostřednictvím humanitárních organizací činily celkem 56 % a zbylých 44 % náleží pomoci konané v rámci rozvoje země.

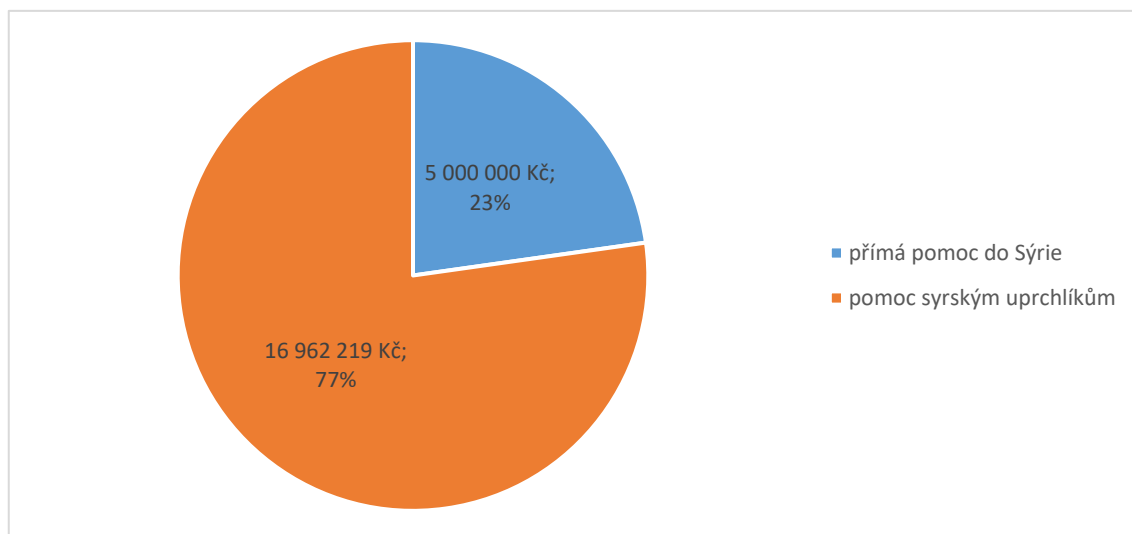
Následující graf č. 16 ukazuje poměr bilaterální spolupráce ku multilaterální spolupráci:

Obrázek 16 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce 2015

V roce 2015 šla většina příspěvků do Sýrie formou multilaterální spolupráce, tedy prostřednictvím mezinárodních organizací. Tato spolupráce tvořila 58 % ze zahraniční rozvojové spolupráce poskytované Sýrii.

Humanitární pomoc poskytnutá přímo do válečné oblasti v Sýrii a pomoc syrským uprchlíkům znázorňuje graf č. 17:

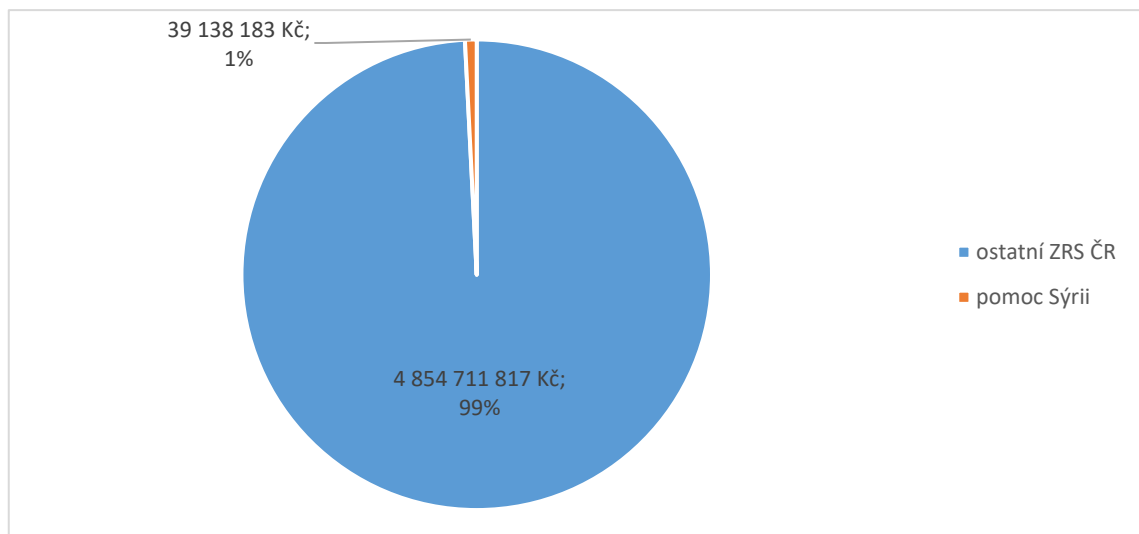

Obrázek 17 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům 2015

Z grafu lze vyčíst, že pomoc uprchlíkům ze Sýrie převažuje nad pomocí věnovanou na pomoc obětem konfliktu v Sýrii. Podpora syrským uprchlíkům tvoří přes ¾ z poskytované humanitární pomoci. Necelá ¼ pak zahrnuje pomoc civilistům a vnitřně přesídlenému obyvatelstvu a dále podporu škol a nemocnic v zemi.

Následuje graf č. 18, který vyjadřuje podíl pomoci poskytované ČR do Sýrie a ostatní pomoci ČR poskytované ostatním partnerským zemím:

Obrázek 18 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR 2015

Celková ODA ČR za rok 2015 byla 4,89 mld. Kč. Z toho necelých 40 mil. Kč zastupovala pomoc poskytnutá do Sýrie. Za rok 2015 se jedná o nepatrnou částku z hlediska ostatních financovaných zemí ČR. Tato pomoc Sýrii činí necelé 1 % z celkové ODA.

5.1.5 Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2016

Vláda dne 15. června 2015 schválila Plán dvoustranné rozvojové spolupráce na rok 2016. Celková výše vyhrazených financí byla 854 mil. Kč, z čehož na dvoustrannou spolupráci bylo vyčleněno 608 mil. Kč, na humanitární pomoc 73 mil. Kč a transformační spolupráci 60 mil. Kč. Od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy byla plánována částka 110 mil. Kč a 3 mil. Kč

od Ministerstva zdravotnictví. Skutečný přehled čerpání je zobrazen v následující tabulce č. 14:

Tabulka 14 Rozdělení ZRS 2016

	Plán ZRS na rok 2016	Skutečné čerpání 2016
Dvoustranná ZRS	608 166 000 Kč	577 942 000 Kč
Humanitární pomoc	73 000 000 Kč	99 605 000 Kč
Transformační spolupráce	60 000 000 Kč	59 583 000 Kč
CELKEM	854 166 000 Kč	846 633 000 Kč

Oficiální rozvojová spolupráce za rok 2016 činila necelých 6,4 mld. Kč. To je skoro o 1,5 mld. Kč více oproti minulému roku. Důvodem je navýšení příspěvku do společného rozpočtu Evropské unie na rozvojové aktivity.

Tabulka 15 Rozdělení celkové ODA 2016

	ODA za rok 2016	Podíl ODA 2016
Dvoustranná spolupráce	1 744 680 000 Kč	27,41 %
Mnohostranná spolupráce	4 620 570 000 Kč	72,59 %
CELKEM	6 365 250 000 Kč	100 %

Pomoc Sýrii

V souvislosti s válečným konfliktem a nuceným vysídlením obyvatel vydala v roce 2016 vláda usnesení č. 588/2016, tzv. Poskytnutí humanitární, rozvojové a rekonstrukční asistence Sýrii v období od 2016–2019, které udává posílení humanitárních a rozvojových aktivit uvnitř Sýrie. Na tento program bylo vyčleněno celkem 40 mil. Kč. Na humanitární pomoc v rámci tohoto programu padlo celkem 23 290 906 Kč a na rozvojovou spolupráci 5 mil. Kč. Celkově využitá částka tedy byla 28 290 906 Kč. Zbýlých 11 709 093 Kč bylo převedeno do roku 2017.

Na humanitární pomoc bylo Sýrii včetně financí dle UV 588/2016 poskytnuto celkem 50 632 550 Kč. Jednalo se o humanitární projekty zaměřené na pomoc obyvatelstvu Sýrie i na pomoc syrským uprchlíkům. Přehled všech činností zobrazuje následující tabulka č. 16:

Tabulka 16 Humanitární pomoc Sýrii 2016

Realizátor/ Příjemce	Podpořená oblast	Datum rozhodnutí	Skutečná suma vynaložených prostředků
MV Řecko, ÚV/AFAD Turecko	Podpora syrských uprchlíků a místních azylových a migračních kapacit v Řecku, Turecku	3. 2. 2016	10 000 000 Kč
Diakonie ČCE	Podpora syrských uprchlíků v Jordánsku	18. 3. 2016 (dotační řízení, okamžitá pomoc)	2 500 000 Kč
ADRA	Pomoc se zajištěním přístřeší pro komunity ovlivněné konfliktem	18. 3. 2016 (dotační řízení, okamžitá pomoc)	2 500 000 Kč
Člověk v tísni	Zlepšení potravinové bezpečnosti a přístupu ke vzdělávání a psychosociální pomoci obyvatelům ohroženým konfliktem na severu země	18. 3. 2016 (dotační řízení, okamžitá pomoc)	2 500 000 Kč
Charita ČR	Materiální pomoc a léky pro Damašek a Idleb	18. 3. 2016 (dotační řízení, okamžitá pomoc)	2 500 000 Kč
ČČK	Zdravotnická materiální pomoc pro obyvatele zasažené ozbrojenými konflikty	6. 4. 2016	3 000 000 Kč
MO ČR	Přeprava materiální pomoci	6. 4. 2016	450 264 Kč

ZÚ Bejrút + APEAL	Podpora zdravotní péče pro syrské uprchlíky v Libanonu	12. 5. 2016	3 891 380 Kč
ADRA	Pomoc se zajištěním přístřeší pro komunity ovlivněné konfliktem (navýšení projektu)	9. 9. 2016 (dotační řízení dle UV 588/2016)	2 500 000 Kč
Člověk v tísni	Zlepšení potravinové bezpečnosti a přístupu ke vzdělávání a psychosociální pomoci obyvatelům ohroženým konfliktem na severu země (navýšení projektu)	9. 9. 2016 (dotační řízení dle UV 588/2016)	2 500 000 Kč
ČČK	Zdravotnická materiální pomoc pro obyvatele zasažené ozbrojenými konflikty II.	9. 9. 2016 (dotační řízení dle UV 588/2016)	4 036 500 Kč
Diakonie ČCE	Podpora zdraví a kvality života vysídlených a ohrožených Syřanů v gubernorátech Homs a Tartús	9. 9. 2016 (dotační řízení dle UV 588/2016)	4 207 602 Kč
Charita ČR	Voda pro Korb Ali a Jankimerah v Homsu	9. 9. 2016 (dotační řízení dle UV 588/2016)	4 923 754 Kč
Magna Děti v tísni	Zajištění přístupu obyvatel postižených konfliktem a IDPs ke kvalitním pohotovostním službám včetně život zachraňujících traumatologických a chirurgických služeb v ohroženém území severně od města Homs	9. 9. 2016 (dotační řízení dle UV 588/2016)	2 500 000 Kč
Řád svatého Lazara	Pomoc Sýrii – elektrogenerátory	9. 9. 2016 (dotační řízení dle UV 588/2016)	2 517 750 Kč

SSHR	Materiální potravinová pomoc	16. 12. 2016	105 300 Kč
CELKEM			50 632 550 Kč

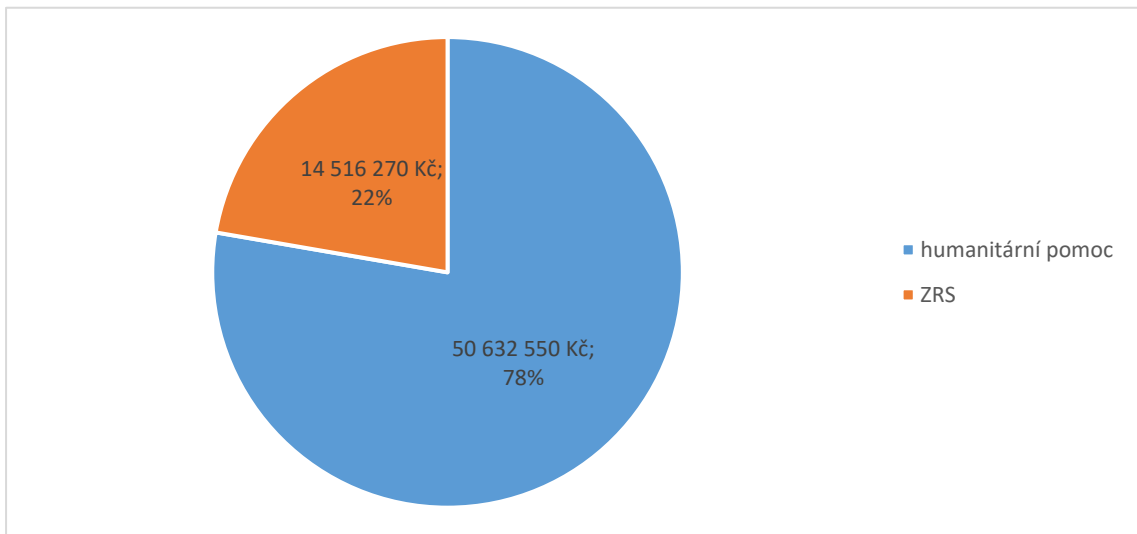
Prostřednictvím programu Asistence pro Sýrii bylo věnováno celkem 5 mil. Kč na rozvojovou spolupráci. V předešlém roce 2015 byl v rámci rozvojové spolupráce vytvořen program Nové elity pro Sýrii, který byl zaměřen na udělování stipendií na veřejných vysokých školách České republiky syrským uprchlíkům. Tento program byl v červnu 2016 prodloužen až do roku 2022. Celkové náklady činily 3,56 mil. Kč. Dále pak bylo věnováno 475 777 Kč na hygienické prostředky pro vysídlené rodiny v Damašku a 480 493 Kč na podporu zdravotnictví do italské nemocnice v Damašku.

Prostřednictvím mezinárodní organizace ICRC bylo poskytnuto na obnovu vodní a sanitární infrastruktury ve zdravotnických zařízeních v Sýrii celkem 5 mil. Kč. Většina částky šla na výstavbu nové nemocnice v syrském Aleppu.

Vyhodnocení

Na pomoc Sýrii bylo v roce 2016 poskytnuto ČR celkem 65 148 820 Kč. Humanitární projekty činily největší podíl z celé této částky. Jednalo se celkem o 50 632 550 Kč. Projekty byly zaměřeny na materiální, zdravotní i psychosociální pomoc civilistům a vnitřně přesídlenému obyvatelstvu v Sýrii a dále na pomoc syrským uprchlíkům v regionu i dalších zemích. Rozvojová spolupráce za rok 2016 dosáhla celkové výše 14,5 mil. Kč.

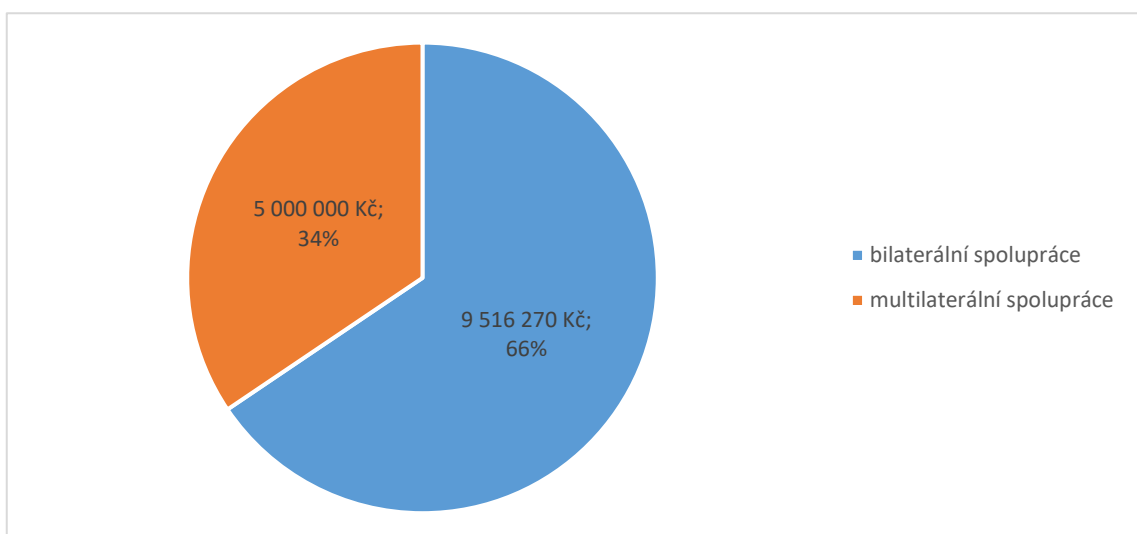
Následující graf č. 19 rozděluje podíl humanitární pomoci ku zahraniční rozvojové spolupráci:

Obrázek 19 Porovnání ZRS a humanitární pomoci 2016

Za rok 2016 byla převážná část financí poskytnutých do Sýrie věnována na humanitární pomoc. Jednalo se o 78 % z celkově poskytnutých finančních prostředků na pomoc a podporu válečného konfliktu v Sýrii. Méně než čtvrtina z celkového obnosu se využila na rozvojovou spolupráci v Sýrii.

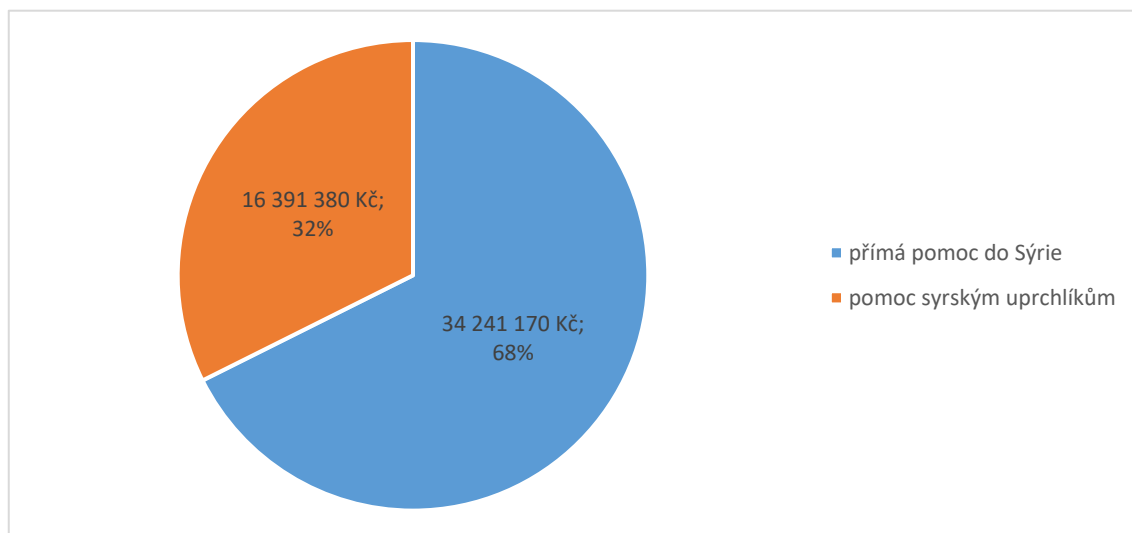
Na porovnání dvoustranné a mnohostranné rozvojové spolupráce se zaměřuje graf č. 20:

Obrázek 20 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce 2016

Bilaterální spolupráce do Sýrie v roce 2016 stála Českou republiku 9,5 mil. Kč, což činí 66 % z veškeré zahraniční rozvojové spolupráce poskytnuté na pomoc Sýrii. Multilaterální spolupráce v roce 2016 tvořila zbylých 34 %.

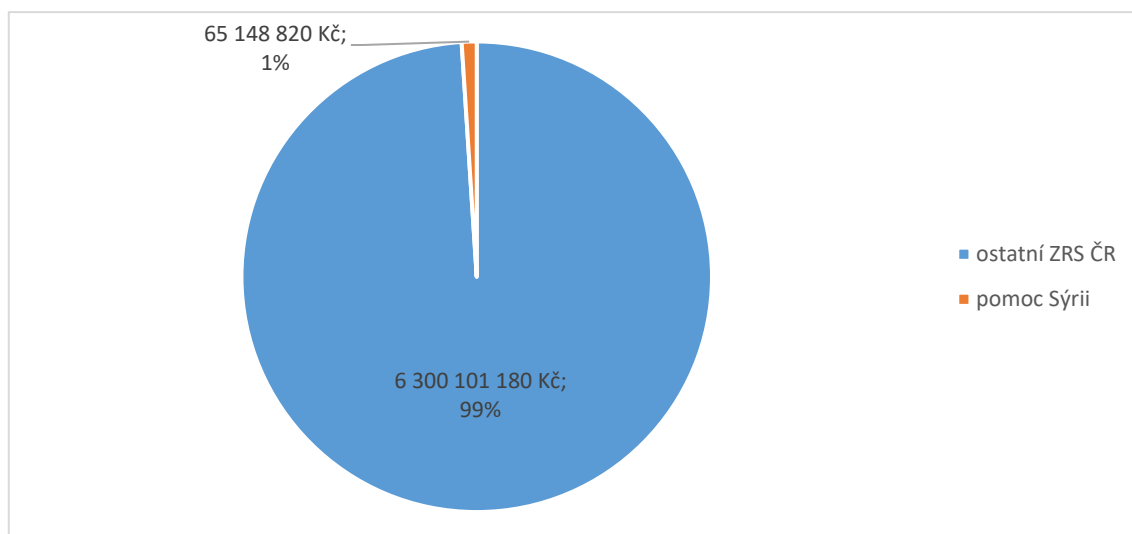
Pomoc civilnímu obyvatelstvu žijícímu v Sýrii a pomoc vysídlenému obyvatelstvu mimo Sýrii zobrazuje následující graf č. 21:

Obrázek 21 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům 2016

Přímá pomoc do Sýrie spočívala v dodávkách materiálu, potravin, vody, zdravotní a psychosociální pomoci a zajištění přístřeší pro vnitřně vysídlené obyvatelstvo. Z celkové pomoci Sýrii se jedná o 68 %. Zbylé finanční prostředky, tedy 16 391 380 Kč, připadly na pomoc uprchlíkům v Řecku, Turecku, Jordánsku a Libanonu.

Následující graf č. 22 zobrazuje podíl poskytnuté pomoci do Sýrie ku pomoci poskytnuté do ostatních partnerských zemí ČR:

Obrázek 22 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR 2016

Za rok 2016 dosáhla celková ODA ČR necelých 6,4 mld. Kč. Z této celkové částky tvořila pomoc do Sýrie 1,02 %.

5.1.6 Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2017

Na rok 2016 byl Plán zahraniční spolupráce schválen dne 11. července 2016. Na dvoustrannou zahraniční spolupráci bylo vyčleněno 658 mil. Kč, na humanitární pomoc 130 mil. Kč a na transformační spolupráci bylo plánováno 53 mil. Kč. Od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy byla plánována částka 110 mil. Kč a 3 mil. Kč od Ministerstva zdravotnictví. Následující tabulka č. 17 zobrazuje skutečné čerpání za rok 2017:

Tabulka 17 Rozdělení ZRS 2017

	Plán ZRS na rok 2017	Skutečné čerpání 2017
Dvoustranná ZRS	658 166 000 Kč	628 753 000 Kč
Humanitární pomoc	130 000 000 Kč	131 817 000 Kč
Transformační spolupráce	53 000 000 Kč	60 688 000 Kč
CELKEM	954 166 000 Kč	937 730 000 Kč

Za rok 2017 dosáhla Oficiální rozvojová spolupráce České republiky celkem 7,1 mld. Kč. Rozdělení ODA na bilaterální a multilaterální spolupráci znázorňuje tabulka č. 18:

Tabulka 18 Rozdělení celkové ODA 2017

	ODA za rok 2017	Podíl ODA 2017
Dvoustranná spolupráce	1 883 560 000 Kč	26,49 %
Mnohostranná spolupráce	5 228 370 000 Kč	73,51 %
CELKEM	7 111 930 000 Kč	100 %

Pomoc Sýrii

V rámci programu Poskytnutí humanitární, rozvojové a rekonstrukční asistence Sýrii v období 2016–2019 dle UV 588/2016 bylo na rok 2017 poskytnuto celkem 50 mil. Kč, přičemž z roku 2016 bylo převedeno nespotřebovaných 11 709 093 Kč. Na humanitární projekty bylo věnováno 27 094 479 Kč. Tyto projekty byly zaměřeny na zdravotní péči, přístup k vodě a potravinám a dále na sanitaci a vzdělávání. Rozvojová spolupráce byla zaměřena na oblast vzdělávání a zdrojů obživy. Tato spolupráce probíhala ve spolupráci se zastupitelským úřadem v Damašku a bylo na ni poskytnuto celkem 2 365 790 Kč. V rámci projektu Asistence v oblasti záchrany a ochrany kulturního dědictví v Sýrii byla poskytnuta částka ve výši 2,97 mil. Kč. Tento projekt se zabývá třemi konkrétními oblastmi, tj. 1) materiální pomocí, 2) vzděláváním syrských odborníků a 3) výstavou a prezentací. V roce 2017 byla z tohoto projektu realizována první část, tedy nákup a přeprava materiálu, v celkové výši 1 597 590 Kč. Dále byly hrazeny náklady za přepravu materiálu a diplomatických pracovníků v hodnotě 5 635 770 Kč. Celkově byl v roce 2017 podpořen program Asistence Sýrii částkou 50 952 223 Kč.

Dále byly v rámci humanitární pomoci podpořeny projekty týkající se syrských uprchlíků v regionu, především na zlepšení podmínek a zdravotní péče v uprchlických táborech v Libanonu. Přehled jednotlivých humanitárních aktivit je znázorněn v tabulce č. 19:

Tabulka 19 Humanitární pomoc Sýrii 2017

Realizátor/ Příjemce	Podpořená oblast	Datum rozhodnutí	Skutečná suma vynaložených prostředků
Člověk v tísni	Kvalitní vzdělávání a psychosociální pomoc pro děti ve školním věku a urgentní potravinová pomoc pro čerstvě vysídlené obyvatele na severu Sýrie	9. 3. 2017	4 000 000 Kč
Charita ČR	Pomoc nejzranitelnějším obyvatelům Damašku	9. 3. 2017	4 000 000 Kč
ADRA	Zajištění přístřeší a přístupu k sanitaci v komunitách ovlivněných konfliktem v Sýrii	9. 3. 2017	3 999 918 Kč
ČČK	Humanitární materiální pomoc pro obyvatele zasažené ozbrojenými konflikty v Sýrii – zdravotnické vybavení pro zdravotnická zařízení Syrského arabského červeného půlměsíce	9. 3. 2017	3 774 951 Kč
Magna ČR	Snížení nemocnosti a úmrtnosti prostřednictvím poskytování život zachraňující základní a pohotovostní zdravotní a lékařské péče, včetně specializované porodnické péče pro zranitelnou vnitřně	9. 3. 2017	4 000 000 Kč

	vysídlenou populaci a konfliktem zmítané komunity v obklíčených oblastech severně od města Homs v Sýrii		
Diakonie ČCE	Zlepšení životních podmínek nejzranitelnějších syrských domácností a libanonské hostitelské komunity v oblasti Hay El Gharbe	14. 3. 2017	3 999 997 Kč
ADRA	Přístup k vodě a sanitaci pro syrské uprchlíky v údolí Biká (Libanon)	14. 3. 2017	3 700 497 Kč
ČČK	Humanitární materiální pomoc pro obyvatele zasažené ozbrojenými konflikty v Sýrii – mobilní kliniky včetně příslušného vybavení a mobilní jednotka intenzivní péče včetně příslušného vybavení	18. 4. 2017	7 319 610 Kč
SSHR	Sušené mléko a sušené kojenecké mléko	16. 6. 2017	1 117 829 Kč
UNHCR	Zdravotní péče pro syrské uprchlíky v Libanonu	20. 12. 2017	5 000 000 Kč
CELKEM			40 912 802 Kč

Rozvojová spolupráce v roce 2017 probíhala v rámci projektu Asistence Sýrii. Jak je již uvedeno výše, bylo na dvoustrannou rozvojovou spolupráci věnováno celkem 2 365 790 Kč na podporu malých lokálních projektů a 223 560 Kč na podporu uprchlíků v Libanonu. Jednotlivé projekty jsou uvedeny v následující tabulce č. 20:

Tabulka 20 Rozvojová spolupráce Sýrii 2017

Realizátor/ Příjemce	Podpořená oblast	Datum rozhodnutí	Skutečná suma vynaložených prostředků
Relief Committee in Melkite Patriarchate	Rekonstrukce provizorní školy Řecko-katolického patriarchátu	9. 3. 2017	470 574 Kč
Relief Committee in Melkite Patriarchate	Zprovoznění mateřské školky Řecko-katolického patriarchátu	9. 3. 2017	497 900 Kč
GSS – Damascus Syria	Podpora vzdělávání a drobného podnikání	9. 3. 2017	476 563 Kč
Obnova vybavení státní univerzity v Lattákii	Tishreen University	9. 3. 2017	496 104 Kč
Workshopy a vzdělávací kurzy pro sociálně vyloučené skupiny obyvatel	International Medical Corps UK	9. 3. 2017	424 647 Kč
High Relief Commission – Presidency Council of Ministers	Rekonstrukce/vybavení domů pro libanonské navrátilce/utečence ze Sýrie v Irsalu a Ousaii	9. 3. 2017	223 560 Kč
CELKEM			2 589 350 Kč

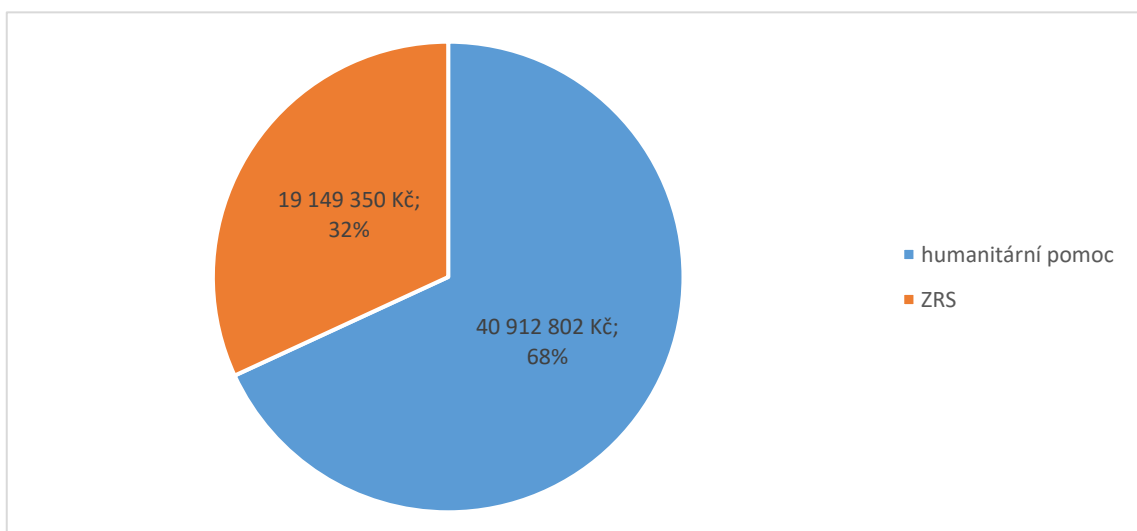
Pokračování programu Nové elity pro Sýrii, kdy bylo v roce 2015 uděleno 18 stipendií syrským uprchlíkům na období 2015–2022, stálo v roce 2017 celkem 3,56 mil. Kč.

Mnohostranná spolupráce probíhala prostřednictvím Mezinárodního výboru Červeného kříže (ICRC), kdy ČR poskytla 5 mil. Kč na podporu nemocnic na severu Sýrie. Dále bylo poskytnuto Úřadu OSN pro palestinské uprchlíky na blízkém východě (UNRWA) celkem 5 mil. Kč na potravinovou pomoc uprchlíkům a Centru OSN pro odstraňování min (UNMAS) celkem 3 mil. Kč na koordinační aktivity. Na podporu syrských uprchlíků v Libanonu bylo věnováno organizaci UNHCR celkem 5 mil. Kč.

Vyhodnocení

V roce 2017 bylo na pomoc syrskému obyvatelstvu a syrským uprchlíkům poskytnut peněžní obnos v celkové výši 60 062 152 Kč. Humanitární pomoc se zaměřovala na pomoc v oblasti zdravotní péče, zdrojů pitné vody a obživy, vzdělávání a dále na podporu uprchlíků ze Sýrie a dosáhla částky 40 912 802 Kč. Rozvojová spolupráce byla zaměřena na podporu nemocnic a škol v Sýrii. Celkem na ni bylo poskytnuto 19 149 350 Kč.

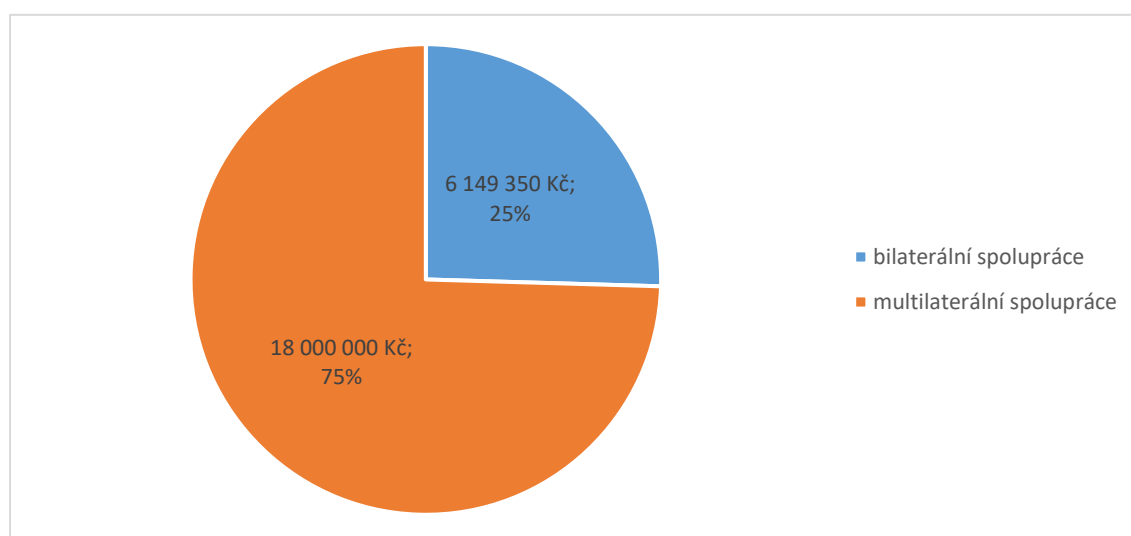
Graficky znázorněný poměr humanitární pomoci a rozvojové spolupráce znázorňuje následující graf č. 23:

Obrázek 23 Porovnání ZRS a humanitární pomoci 2017

Humanitární pomoc činila 68 % z celkově poskytnuté pomoci do Sýrie za rok 2017. Za rozvojovou spoluprací dala Česká republika 19 mil. Kč, což činí zbylých 32 %. Finance šly na podporu projektů týkajících se pomoci civilnímu obyvatelstvu, vnitřně přesídlenému obyvatelstvu a syrským uprchlíkům.

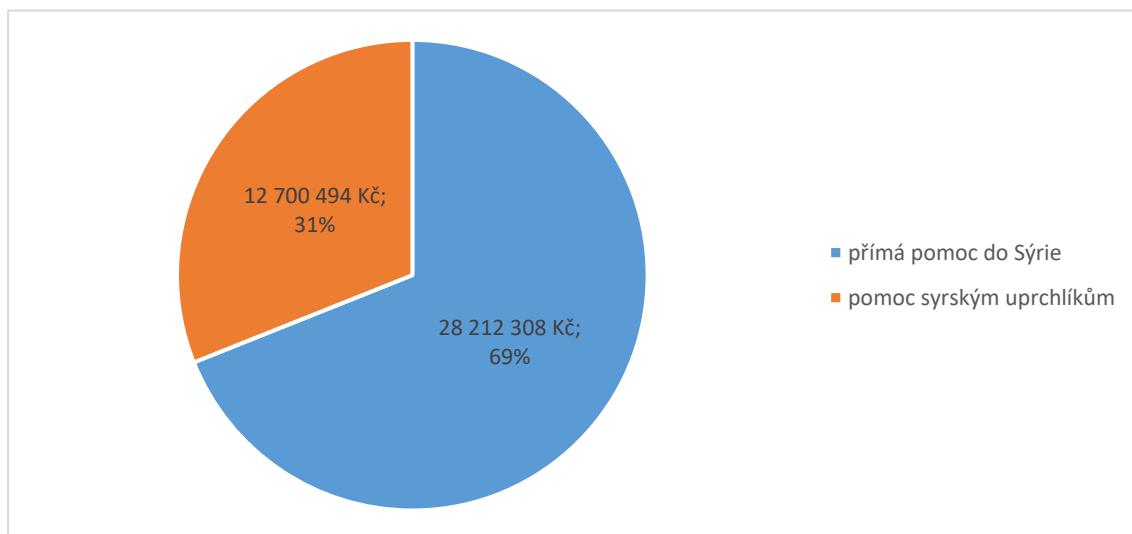
Rozdělení rozvojové spolupráce a konkrétní podíl jednotlivé pomoci udává graf č. 24:

Obrázek 24 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce 2017

Dvoustranná spolupráce poskytovaná přímo postižené zemi činila za rok 2017 celkem 6 149 350 Kč. ČR spolupracovala se zastupitelským úřadem v Damašku a uskutečnila celkem 5 lokálních projektů. Tato spolupráce tvořila ¼ z celkové ZRS do Sýrie. Mnohostranná spolupráce tvořila celkem 75 % a byla věnována mezinárodním organizacím na podporu projektů týkajících se válečného konfliktu v Sýrii.

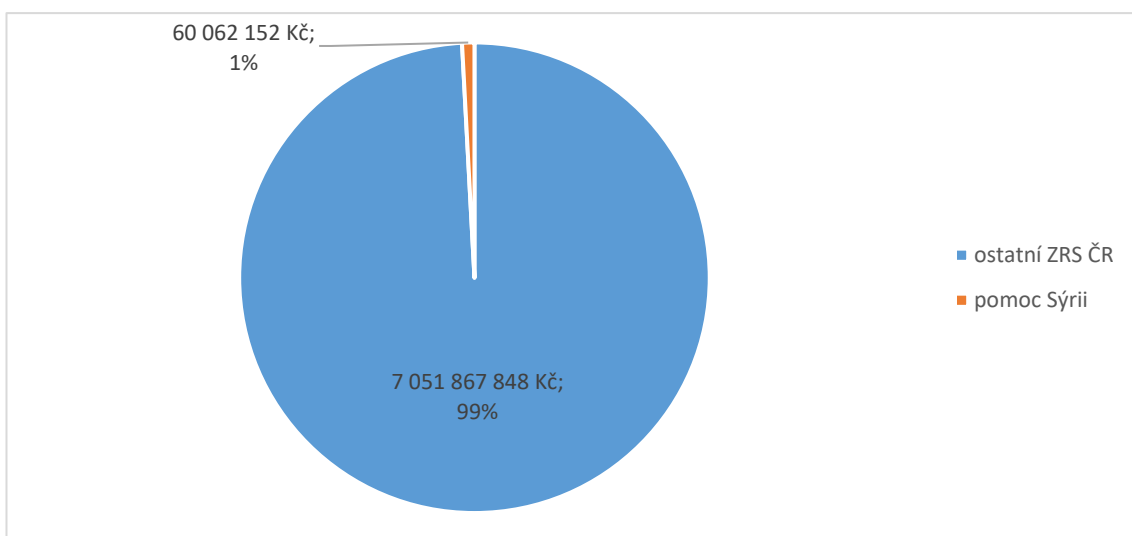
Graf č. 25 je zaměřen na podíl přímé pomoci do Sýrie a pomoci poskytnuté syrským uprchlíkům:

Obrázek 26 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům 2017

V roce 2017 činila pomoc věnovaná syrskému obyvatelstvu 69 % z celkové humanitární pomoci. Toto procento vyjadřuje celkem 28,2 mil. Kč poskytnutých na podporu života civilního obyvatelstva zasaženého válečným konfliktem. Zbýlých 31 %, tj. 12,7 mil. Kč, bylo zaměřeno na pomoc vysídlenému obyvatelstvu v uprchlických táborech, především v Libanonu.

Následující graf č. 26 vyjadřuje podíl celkově poskytnuté pomoci ČR a pomoci poskytnuté do Sýrie:

Obrázek 25 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR 2017

Oficiální rozvojová spolupráce ČR za rok 2017 byla 7,11 mld. Kč. Z celkové ODA činila pomoc Sýrii 0,85 %. Zbylá pomoc byla věnována na rozvojovou spolupráci ostatním partnerským zemím ČR.

5.1.7 Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2018

Usnesením ze dne 21. června 2017 vláda schválila Plán zahraniční rozvojové spolupráce na rok 2018. Podle Plánu ZRS bylo plánována celkem 1,05 mld. Kč na rozvojovou spolupráci. Na dvoustrannou spolupráci MZV vyčlenilo 696 mil. Kč, na humanitární pomoc celkem 180 mil. Kč a na transformační spolupráci 63 mil. Kč. Od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy byla plánována částka 112 mil. Kč a 3 mil. Kč o Ministerstva zdravotnictví. Skutečné čerpání financí za rok 2018 zobrazuje následující tabulka č. 21:

Tabulka 21 Rozdělení ZRS 2018

	Plán ZRS na rok 2018	Skutečné čerpání 2018
Dvoustranná ZRS	696 166 000 Kč	595 094 000 Kč
Humanitární pomoc	180 000 000 Kč	181 295 000 Kč
Transformační spolupráce	63 000 000 Kč	70 958 000 Kč
CELKEM	1 054 166 000 Kč	952 484 136 Kč

Za rok 2018 dosáhla Oficiální rozvojová spolupráce České republiky výše 6,6 mld. Kč. Podíl bilaterální a multilaterální spolupráce vyjadřuje tabulka č. 22:

Tabulka 22 Rozdělení celkové ODA 2018

	ODA za rok 2018	Podíl ODA 2018
Dvoustranná spolupráce	2 180 080 000 Kč	32,84 %
Mnohostranná spolupráce	4 458 930 000 Kč	67,16 %
CELKEM	6 639 010 000 Kč	100 %

Pomoc Sýrii

V roce 2018 bylo na program Poskytnutí humanitární, rozvojové a rekonstrukční asistence Sýrii v období 2016–2019 poskytnut rozpočet ve výši 60 mil. Kč. Humanitární pomoc zahrnovala celkem šest projektů zaměřených na podporu zdravotní péče, zdrojů pitné vody a obživy, sanitaci a vzdělávání. Celkem na tyto projekty bylo použito 31 525 002 Kč. Rozvojová spolupráce podporovala oblast vzdělávání, sociálního žití a potravinových zdrojů formou malých lokálních projektů v celkové výši 1 728 280 Kč. V rámci projektu Asistence v oblasti záchrany a ochrany kulturního dědictví v Sýrii bylo poskytnuto 2 120 297 Kč. V celkové výši 2 804 577 Kč bylo dotováno celkem sedm studií proveditelnosti v rámci programu B2B (program rozvojového partnerství pro soukromý sektor). Z logistického pohledu byly uhrazeny náklady na vyslání diplomatických pracovníků a dalšího materiálu celkem 4 448 317 Kč. Na Asistenci Sýrii bylo v roce 2018 poskytnuto celkem 42 626 473 Kč.

Mimo tento program byla v rámci humanitární pomoci poskytnuta pomoc syrským uprchlíkům v Turecku a Libanonu. Veškerá humanitární aktivita za rok 2018 je uvedena v tabulce č. 23:

Tabulka 23 Humanitární pomoc Sýrii 2018

Realizátor/ Příjemce	Podpořená oblast	Datum rozhodnutí	Skutečná suma vynaložených prostředků
Člověk v tísni	Podpora vzdělávání a potravinové zabezpečení vysídlených obyvatel v provincii Idlib, Sýrie	9. 3. 2018	5 000 000 Kč
ADRA	Rehabilitace a stabilizace pro Sýrii	9. 3. 2018	5 000 000 Kč
ČČK	Zdravotnické vybavení – diagnostická péče –	9. 3. 2018	4 756 500 Kč

	nemocnice SARC Al Zahera, Damašek		
CARE	Zlepšení hygienických a sanitačních podmínek pro vnitřně vysídlené obyvatelstvo v tranzitním táboře Areesha v severovýchodní Sýrii	9. 3. 2018	5 000 000 Kč
Magna	Posílení život zachraňující péče a poskytnutí kvalitní sekundární zdravotní péče, akutní porodnické péče a další odborné péče v severním Idlibu, Sýrie	9. 3. 2018	5 000 000 Kč
Charita ČR	Podpora nejzranitelnějších skupin v Damašku v Sýrii	9. 3. 2018	4 268 502 Kč
Good Shepherd Sisters – Damašek	Humanitární pomoc nejzranitelnějším syrským rodinám	9. 3. 2018	431 871 Kč
Human Resource Development Foundation (Turecko)	Zlepšení poskytování základní materiální pomoci zdravotně postiženým syrským uprchlíkům v Istanbulu	9. 3. 2018	260 114 Kč
Diakonie ČCE	Zlepšení životních podmínek nejzranitelnějších syrských domácností a libanonské hostitelské komunity v oblasti Hay El Gharbe v jižním Bejrútu a údolí Bikáa na východě Libanonu	9. 3. 2018	4 508 440 Kč
ADRA	Přístup k vodě a sanitaci pro syrské uprchlíky a Libanonce v údolí Biká II, Libanon	9. 3. 2018	5 000 000 Kč
CELKEM			39 225 427 Kč

Rozvojová spolupráce zahrnutá v programu Asistence Sýrii činila celkem 1 296 408 Kč a byla uskutečněna formou malých lokálních projektů zaměřených na oblast vzdělávání, sociálního žití a potravinových zdrojů. Jednotlivé lokální projekty zobrazuje následující tabulka č. 24:

Tabulka 24 Rozvojová spolupráce Sýrii 2018

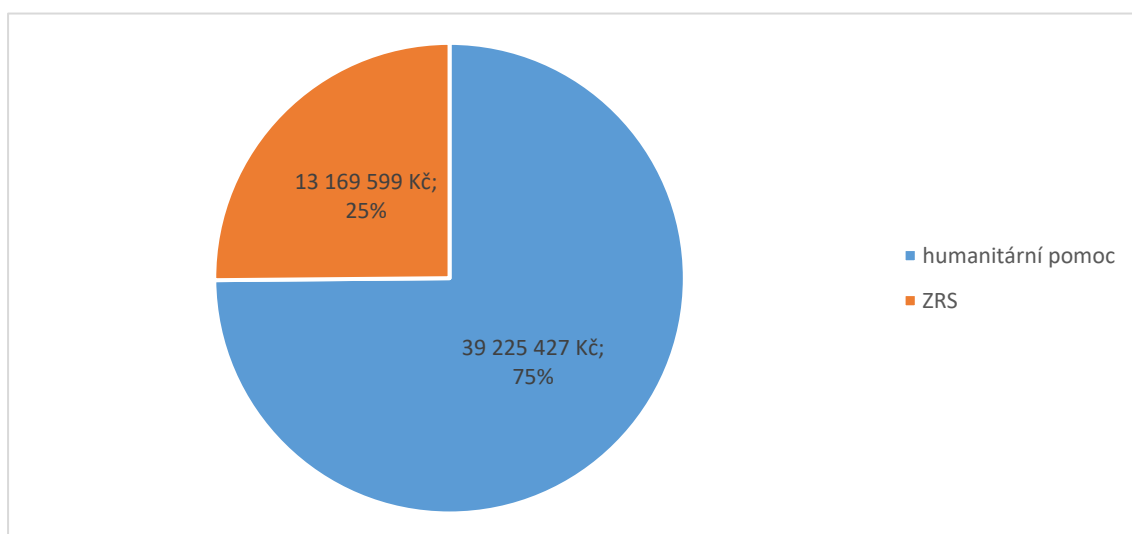
Realizátor/ Příjemce	Podpořená oblast	Datum rozhodnutí	Skutečná suma vynaložených prostředků
Church of st. Georges for the Greek Catholic in Jdeidet Artouz	Obnova školky ve městě Jdeidet Artouz	9. 3. 2018	436 169 Kč
Good Shepher Sisters	Podpora zranitelných skupin syrského obyvatelstva	9. 3. 2018	432 878 Kč
St. Paul Orphanage	Obnova sirotčince a jeho kuchyně	9. 3. 2018	427 360 Kč
CELKEM			1 296 408 Kč

V rámci multilaterální spolupráce bylo poskytnuto mezinárodní organizaci UNRWA 2,5 mil. Kč na potravinovou pomoc uprchlíkům v Sýrii.

Vyhodnocení

V roce 2018 bylo na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci do Sýrie poskytnuto celkem 52 395 026 Kč. Z této částky bylo 39 225 427 Kč věnováno na humanitární projekty, které se týkaly převážně zlepšení zdravotních podmínek, potravinových zdrojů, vzdělávání a sanitace. Rozvojová spolupráce byla vyčíslena na 13 169 599 Kč. Jednalo se o malé lokální projekty jako obnova škol či sirotčince. Dále byly v rámci rozvojové pomoci poskytnuty finance na obnovu národní kultury a na sedm studií proveditelnosti.

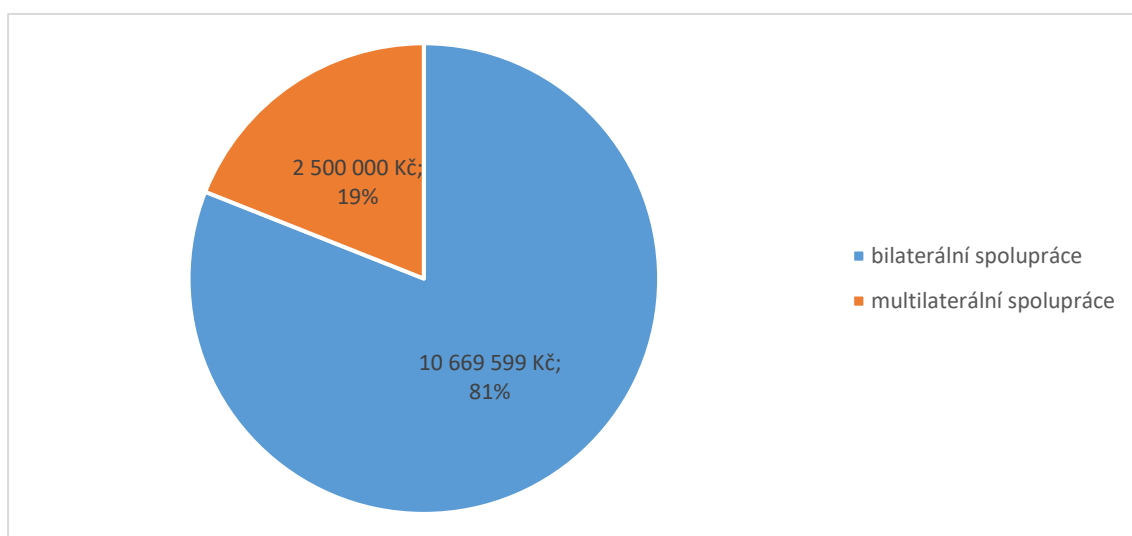
Následující graf č. 27 porovnává poskytnutou humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci:

Obrázek 27 Porovnání ZRS a humanitární pomoci 2018

Z grafu lze vyčíst, že humanitární pomoc dosáhla 75 % z celkově poskytnutých dotací za rok 2018. Bylo na ni věnováno celkem 39 mil. Kč. Jednalo se o pomoc nejen civilistům, ale i o podporu vzdělávání a školství. Dále je zde zahrnuta i pomoc syrským uprchlíkům. Zbýlých 25 %, tedy 13 mil. Kč, činila rozvojová spolupráce.

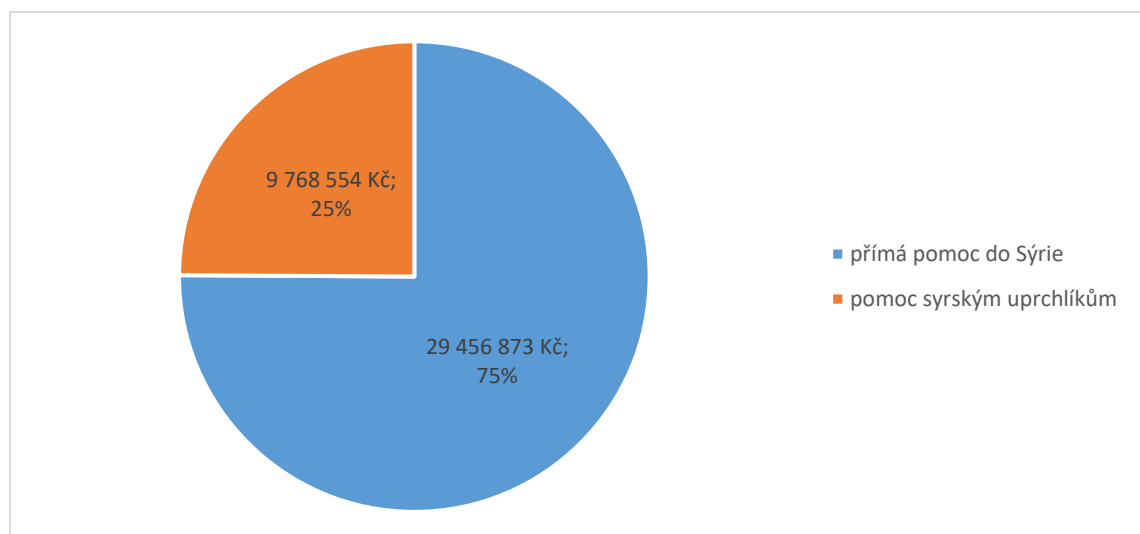
Podíl dvoustranné a mnohostranné spolupráce z celkové ZRS zobrazuje graf č. 28:

Obrázek 28 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce 2018

Bilaterální spolupráce za rok 2018 činila přes $\frac{3}{4}$ z celkově poskytnuté rozvojové spolupráce. Přesně se jednalo o 10 669 599 Kč, tj. 81 % za dvoustranou spolupráci. Na multilaterální spolupráci se poskytlo 2,5 mil. Kč. Tato částka byla poskytnuta mezinárodní organizaci UNRWA jako potravinová pomoc uprchlíkům.

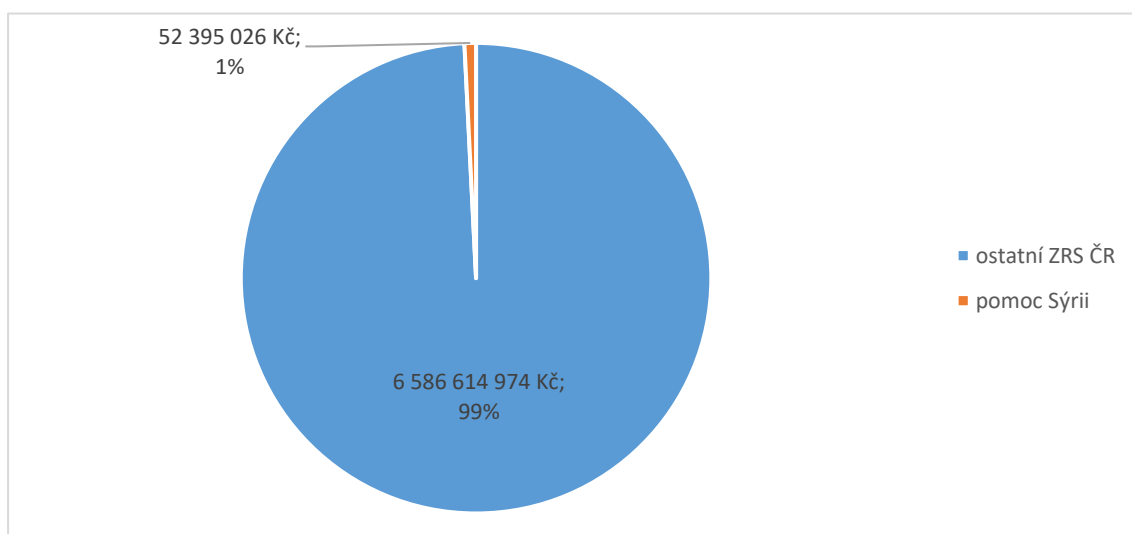
Rozdělení humanitární pomoci na pomoc přímou a pomoc syrským uprchlíkům znázorňuje následující graf č. 29:

Obrázek 29 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům 2018

Za rok 2018 dosáhla přímá pomoc obyvatelům Sýrie celkem 29 456 873 Kč. Z grafu lze vyčíst, že tato suma vyjadřuje $\frac{3}{4}$ z celkově poskytnuté pomoci Sýrii. Na pomoc syrským uprchlíkům nejen v regionu bylo věnováno 9 768 554 Kč, tedy zbylých 25 %.

Porovnání celkové pomoci ČR za rok 2018 ku pomoci poskytnuté Sýrii vyjadřuje následující graf č. 30:

Obrázek 30 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR 2018

V roce 2018 se česká ODA vyčíslila na 6,6 ml. Kč. Pomoc Sýrii činila v tomto roce 0,79 % z celkově poskytnutých dotací všem partnerským státům České republiky. Na pomoc Sýrii bylo poskytnuto celkem 52 395 026 Kč.

5.1.8 Analýza ZRS a humanitární pomoci za rok 2019

Dne 26. června 2018 vláda schválila Plán zahraniční rozvojové spolupráce ČR na rok 2019. Na tento rok bylo plánováno celkem 1,15 mld. Kč. Z toho MZV poskytlo na dvoustrannou spolupráci 727 mil. Kč, na humanitární pomoc 218 mil. Kč a na transformační spolupráci 80 mil. Kč. Od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy byla plánována částka 125 mil. Kč a 3 mil. Kč od Ministerstva zdravotnictví. Skutečný přehled čerpání nebyl dosud MZV zveřejněn.

Pomoc Sýrii

V roce 2019 bylo v rámci Asistence Sýrii dle UV 588/2016 podpořeno 5 projektů v Sýrii v celkové výši 23 mil. Kč. Jednalo se o projekty zobrazené v následující tabulce č. 25:

Tabulka 25 Humanitární pomoc 2019

Realizátor/ Příjemce	Podpořená oblast	Datum rozhodnutí	Skutečná suma vynaložených prostředků
Český červený kříž	Sýrie – zdravotnické vybavení, nemocnice SAČP – inkubátory pro novorozence, transportní sanitní vozidla	19. 2 2019	4 935 930 Kč
Český červený kříž	Sýrie – zdravotnické vybavení, léčebná terapie – nemocnice SAČP Al Zahera, Damašek	19. 2 2019	4 733 200 Kč
Člověk v tísni	Neformální vzdělávání děti a podpora zemědělců zasažených konfliktem v severní Sýrii	19. 2 2019	3 270 579 Kč
ADRA	Rehabilitace a stabilizace pro Sýrii II	19. 2 2019	5 000 000 Kč
Magna	Posílení život zachraňující sekundární zdravotní péče, kvalitní urgentní porodnické péče a referenčních služeb v oblasti severního Idlibu	19. 2 2019	5 000 000 Kč
CELKEM			22 937 709 Kč

Statistické údaje o rozvojové spolupráci a další humanitární pomoci za rok 2019 nebyly dosud zveřejněny. Ministerstvo zahraničních věcí stále pracuje na vyhodnocení poskytované pomoci za rok 2019.

Vyhodnocení

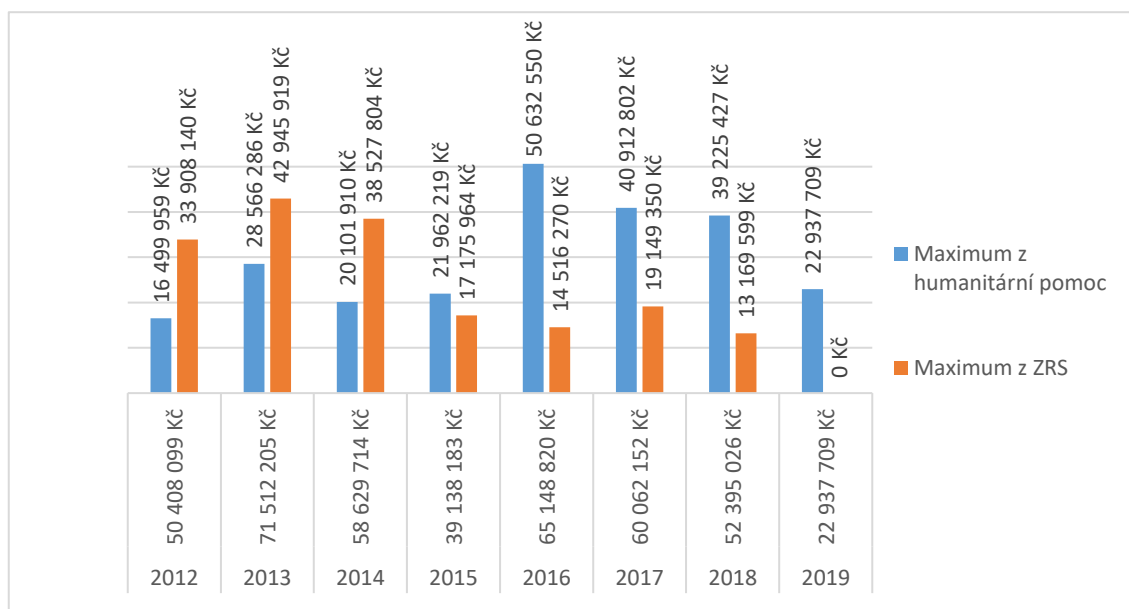
V rámci programu Poskytnutí humanitární, rozvojové a rekonstrukční asistence Sýrii v období 2016–2019 dle UV 588/2016 byly na humanitární pomoc na rok 2019 poskytnuty dotace v celkové výši 22 937 709 Kč. Finance šly na podporu projektů týkajících se převážně zdravotní péče v Sýrii,

tedy na zdravotní vybavení, techniku a opravu nemocnic. Dále se pak jednalo o podporu vzdělávání a podporu zemědělství na severu Sýrie.

5.1.9 Analýza ZRS a humanitární pomoci za celé období 2012-2019

Předchozí kapitoly analyzovaly humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci za jednotlivé roky v období od 2012-2019. Tato kapitola se zaměřuje na porovnání a analyzování celého procesu poskytování pomoci do Sýrie za toto období. Je zde vyhodnocena celkově poskytnutá pomoc do Sýrie s ohledem na podíl humanitární pomoci ku rozvojové spolupráci, podíl bilaterální ku multilaterální spolupráci, porovnání pomoci poskytnuté přímo do Sýrie a pomoci poskytnuté na pomoc syrským uprchlíkům a dále podíl pomoci poskytnuté do Sýrie ku pomoci poskytované ČR do ostatních partnerských zemí.

Následující kontingenční graf č. 31 znázorňuje porovnání humanitární pomoci a rozvojové spolupráce za celé období 2012-2019:

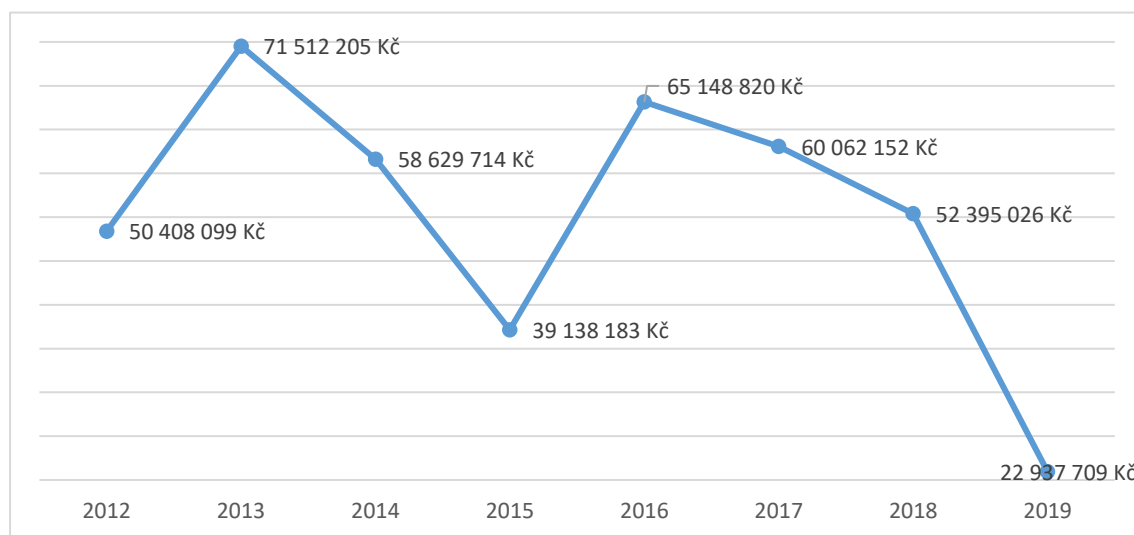

Obrázek 31 Porovnání ZRS a humanitární pomoci za období 2012-2019

Z grafu lze vyčíst průběh poskytování pomoci za jednotlivé roky. Každý rok analyzuje podíl humanitární pomoci a rozvojové spolupráce, a dále vyjadřuje celkovou částku dotací poskytnutou v daném roce. Tento graf potvrzuje hypotézu č.1: *Během analyzovaného období od roku 2012 do roku 2019 došlo k nárůstu*

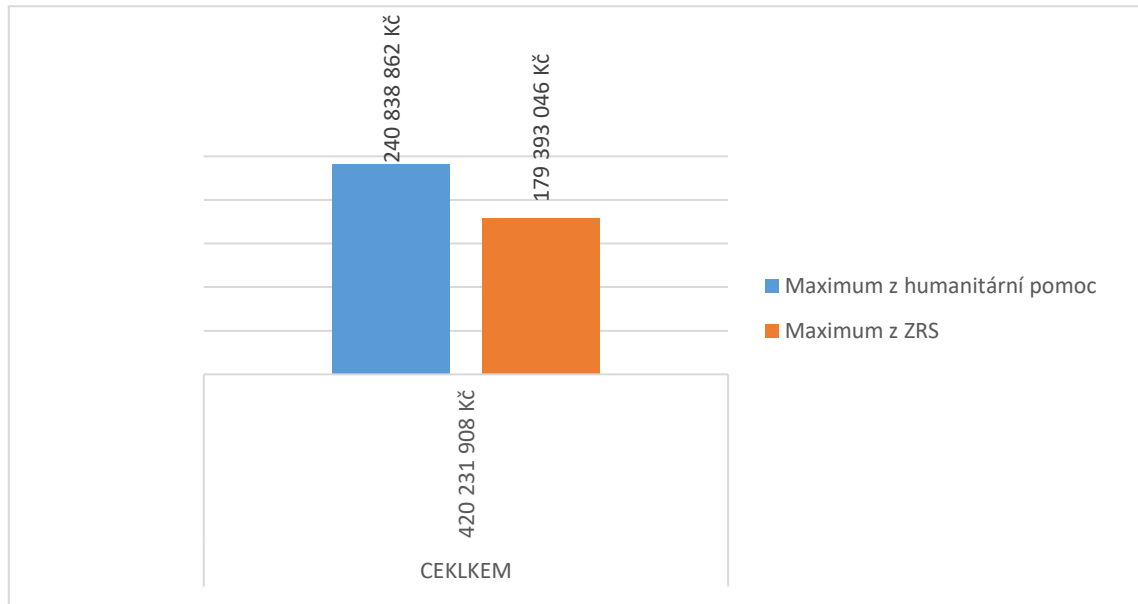
celkově poskytované pomoci ČR do Sýrie. Nejedná se o lineární nárůst, přesto je vidět za toto období zvýšení finančních dotací poskytovaných ČR do Sýrie. Na grafu č. 32 je podrobněji ukázán vývoj každoročně poskytované pomoci, tedy celková suma humanitární i rozvojové pomoci za jednotlivé roky, během analyzovaného období:

Obrázek 32 Celková pomoc do Sýrie za období 2012-2019

Pouze rok 2015 přinesl snížení poskytované pomoci oproti ostatním rokům v daném období. Rok 2019 zahrnuje pouze humanitární pomoc, rozvojová spolupráce za rok 2019 nebyla dosud zveřejněna. Oproti roku 2012, kdy ČR začala financovat pomoc do Sýrie, došlo během analyzovaného období k nárůstu poskytované pomoci, a to nejen prostřednictvím humanitární pomoci, ale i rozvojové spolupráce.

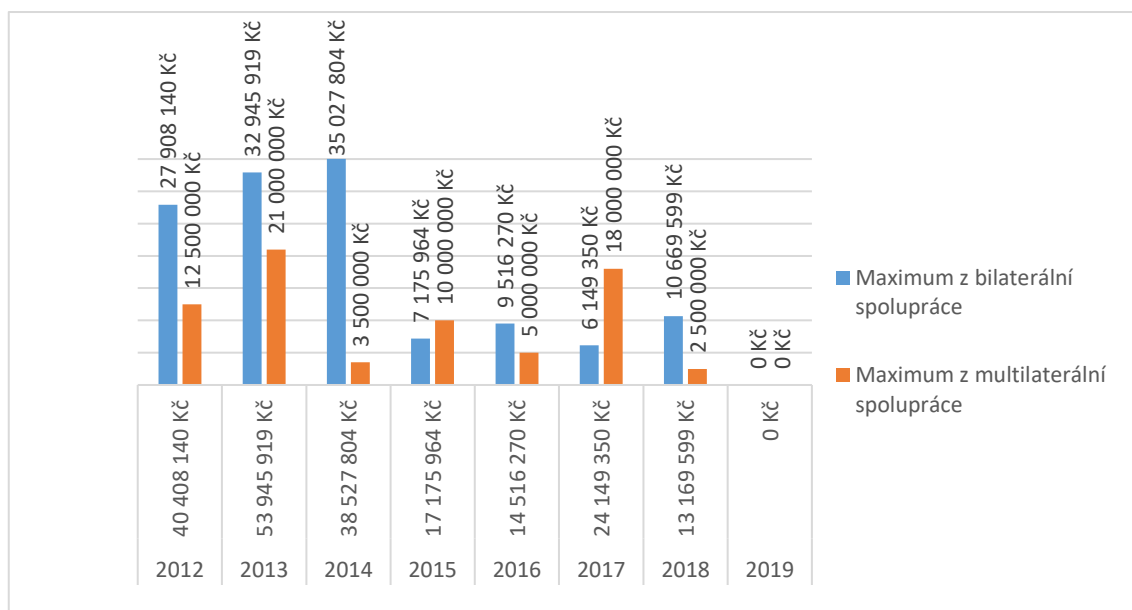
Za období 2012-2019 bylo na pomoc obětem postižených válečným konfliktem v Sýrii poskytnuto celkem 420 231 908 Kč. Tuto částku vyjadřuje následující graf č. 33:

Obrázek 33 Porovnání ZRS a humanitární pomoci CELKEM

Z grafu vyplývá, že do Sýrie bylo poskytováno více dotací formou humanitární pomoci než formou rozvojové spolupráce. Celková humanitární pomoc dosáhla za analyzované období celkové výše 240 838 862 Kč a celková rozvojová spolupráce činila 179 393 046 Kč. Důvodem je, že humanitární pomoc je rychlejší a jednodušší forma pomoci než-li rozvojová spolupráce, a reaguje na akutní potřeby obyvatelstva. Rozvojová spolupráce je na druhou stranu proces na delší dobu a v případě probíhajícího válečného konfliktu nemá velkou efektivitu.

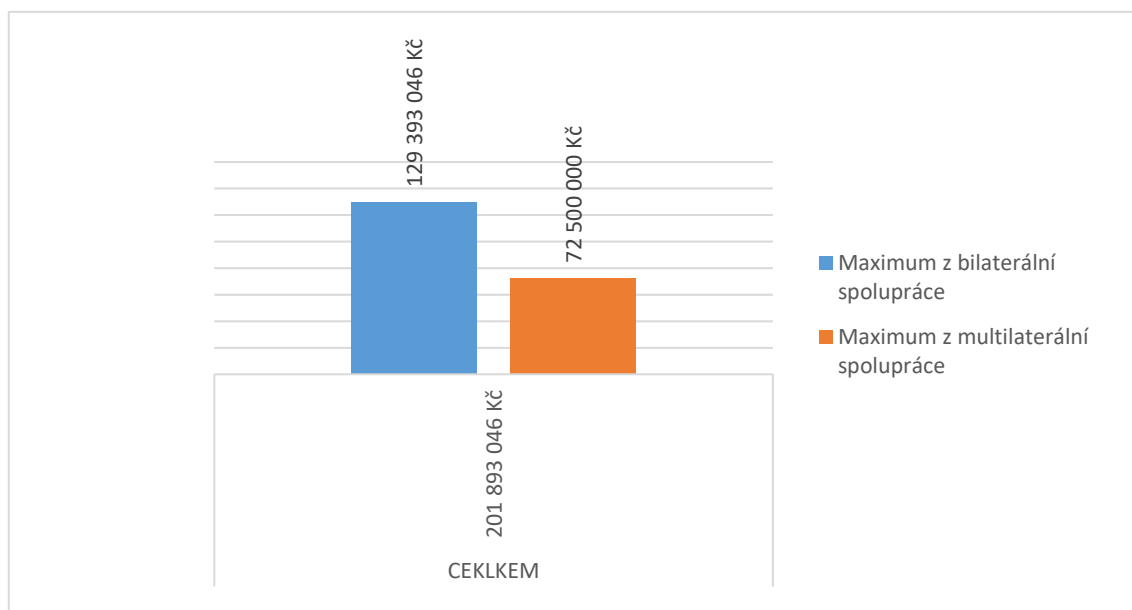
Vývoj bilaterální a multilaterální spolupráce udává následující kontingenční graf č. 34:

Obrázek 34 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce za období 2012-2019

Graf znázorňuje rozdělení rozvojové spolupráce na bilaterální a multilaterální v jednotlivých letech v období od roku 2012 do roku 2019. Statistické údaje za rok 2019 nejsou v této době k dispozici.

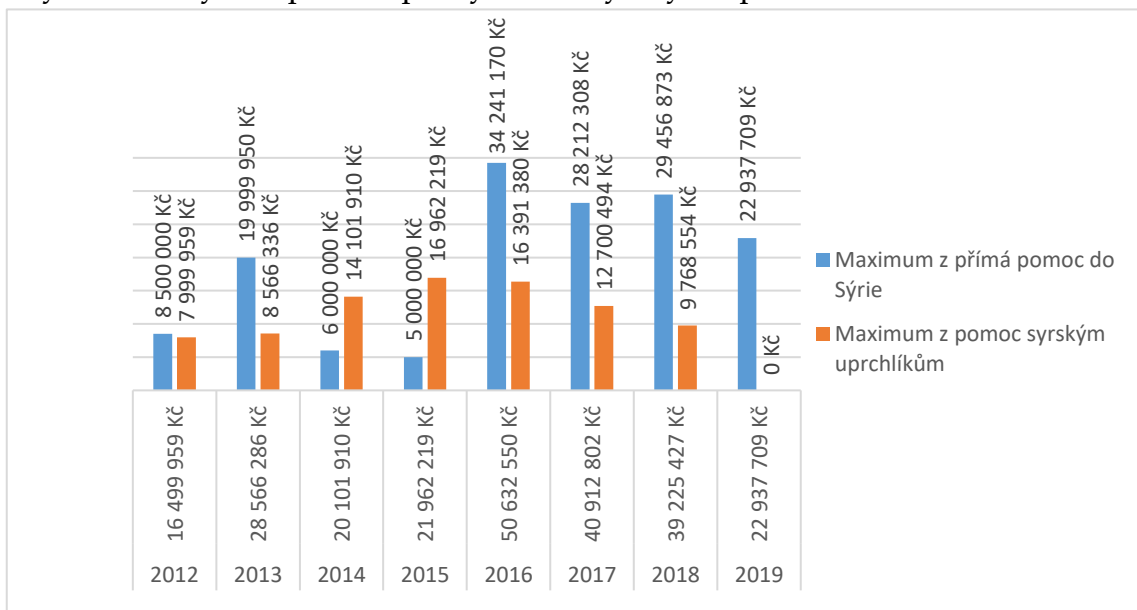
Celkově poskytnutou rozvojovou spoluprací zobrazuje kontingenční graf č. 35:

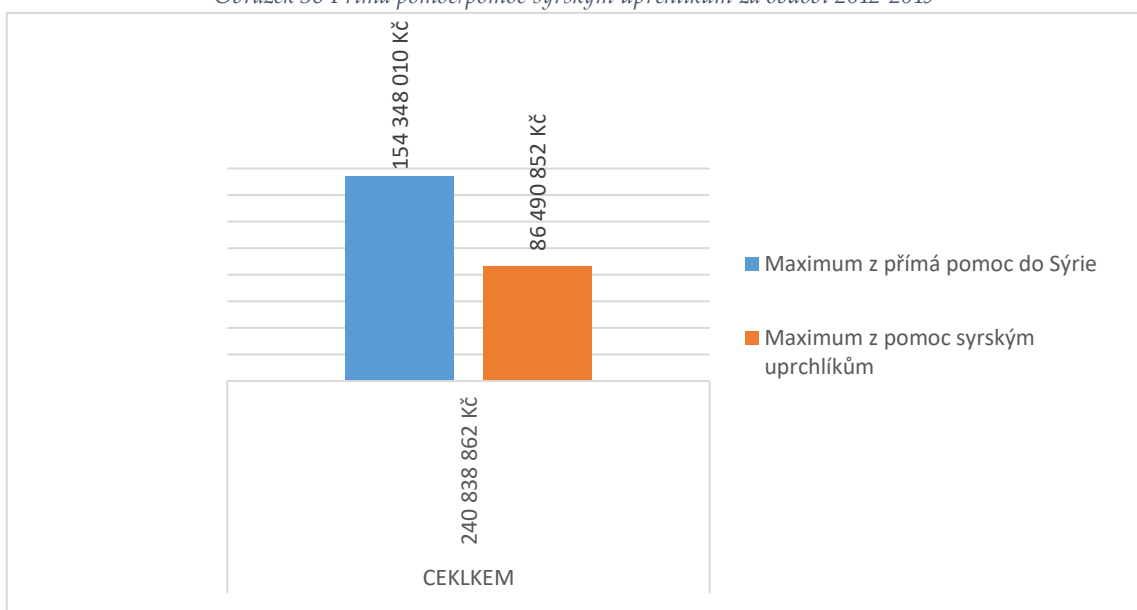
Obrázek 35 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce CELKEM

Tento graf poskytuje potřebná data k analyzování hypotézy č. 2: *Rozvojová spolupráce probíhá častěji formou bilaterální spolupráce, tzn. pomocí poskytovanou ČR přímo do Sýrie, než formou multilaterální spolupráce, tzn. pomocí poskytovanou přes mezinárodní organizace.* Z grafu je zjevné, že za analyzované období byla častěji poskytována bilaterální spolupráce, která činila 129 393 046 Kč. Tímto je tedy hypotéza č. 2 potvrzena.

Následují kontingenční grafy č. 36 a č. 37, které zobrazují podíl přímé pomoci obyvatelům Sýrie a pomoci poskytované syrským uprchlíkům:

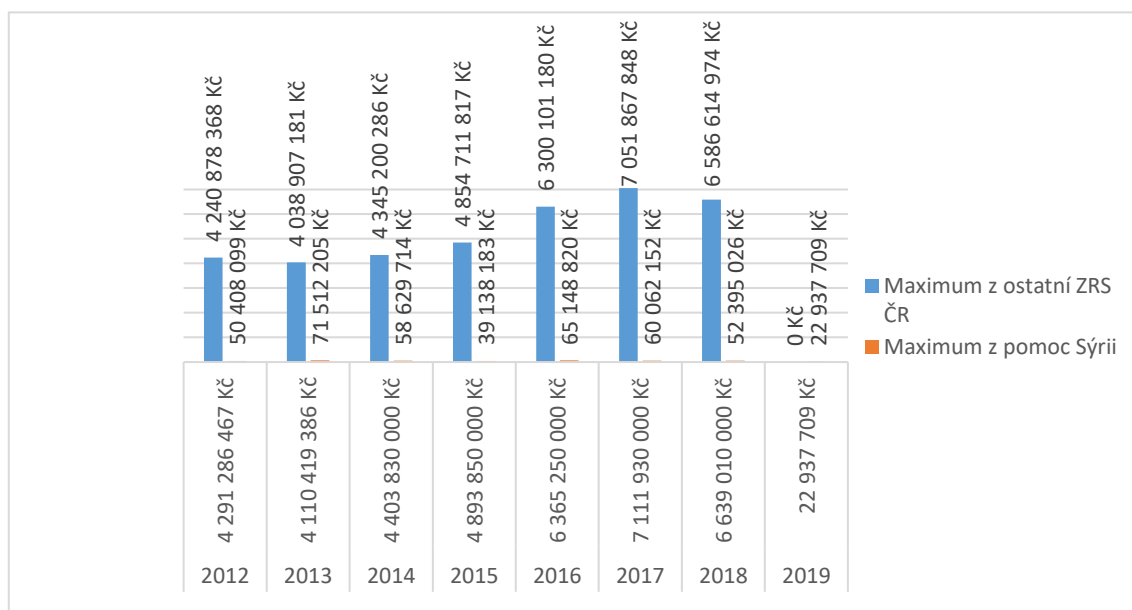
Obrázek 36 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům za období 2012-2019

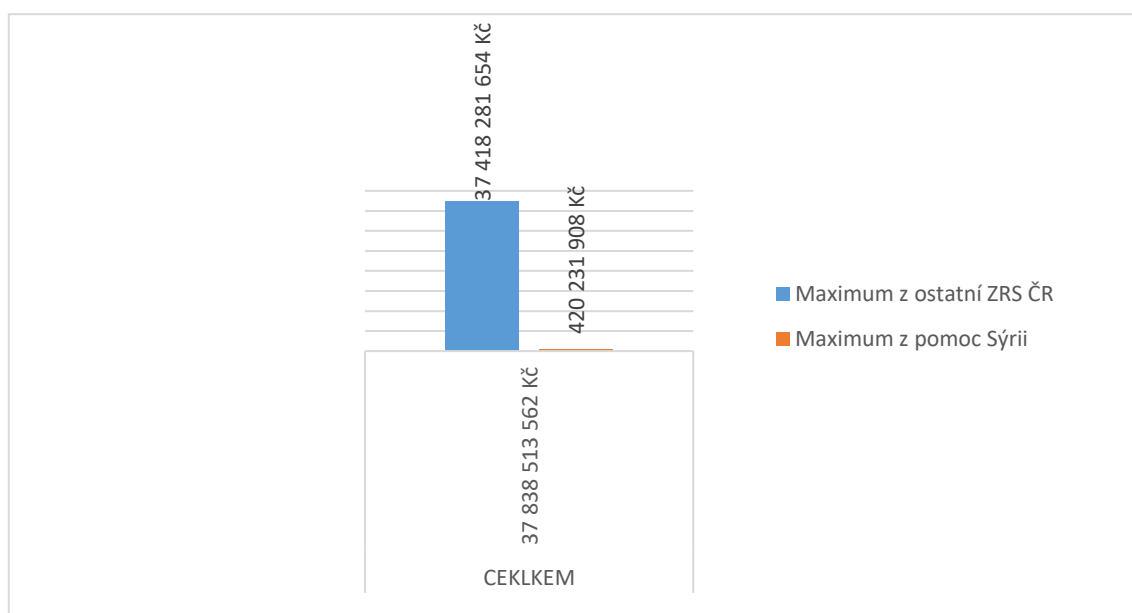
Obrázek 367 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům CELKEM

Graf č. 36 udává vývoj poskytované humanitární pomoci za období 2012-2019. Výsledný graf č. 37 vyjadřuje podíl celkově poskytované pomoci obětem v Sýrii ku pomoci uprchlíkům ze Sýrie. Za analyzované období dosáhla přímá pomoc 154 348 010 Kč a pomoc syrským uprchlíkům 86 490 852 Kč.

Poslední analyzovanou oblastí je porovnání pomoci poskytované ČR do Sýrie a pomoci ČR poskytované ostatním partnerským zemím. Toto znázorňují kontingenční grafy č. 38 a č. 39:

Obrázek 37 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR za období 2012-2019

Obrázek 38 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR CELKEM

Za období 2012-2019 poskytla Česká republika dotace všem svým partnerským zemím v celkové výši 37,84 mld. Kč. Z této částky činily dotace poskytované na pomoc obětem válečného konfliktu v Sýrii celkem 420 231 908 Kč. Jedná se o 1,11 % z celkově poskytnuté pomoci ČR do zahraničí. Tato suma zahrnuje veškerou pomoc poskytnutou ČR do Sýrie za období 2012-2019, tedy pomoc humanitární i pomoc rozvojovou.

5.2 SWOT analýza poskytování pomoci do válečných oblastí

Následující SWOT analýza je zaměřena na analýzu poskytování humanitární i rozvojové pomoci do oblastí postižených válkou. Vyjadřuje silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby tohoto procesu poskytování zahraniční pomoci. Jedná se o kvalitativní metodu analýzy, která spočívá v rozboru a vyhodnocení současného stavu dané problematiky z pohledu interního a externího prostředí.

Analýza byla vytvořena na základě informací získaných při rozhovorech s humanitárními pracovníky a dále z odborné literatury a vědeckých článků týkajících se dané problematiky.

Tabulka 26 SWOT analýza poskytování pomoci do válečných oblastí

SWOT analýza	Pozitivní vlastnosti	Negativní vlastnosti
Interní prostředí	Silné stránky (Strengths)	Slabé stránky (Weaknesses)
	zakotvení problematiky v zákonu č. 151/2010 Sb.	finančně náročný transport dané pomoci
	pravidelné roční plány zahraniční pomoci	hrozba útoku na humanitární organizace
	množství odborníků a profesionálů	nutnost povolení do projektových lokalit
	zajištění potřebné pomoci obětem válečného konfliktu	množství bezpečnostních opatření
	zajištění potřebné pomoci uprchlíkům	nevysílání dobrovolníků do válečných oblastí

	budování infrastruktury (kanalizace, školy, ubytovny)	velké množství příjemců pomoci
	podpora materiální a potravinové pomoci	nedopravení pomoci příjemcům z důvodu útoků
	podpora zdravotní a psychosociální péče	malá propagace humanitárních aktivit
	zlepšování hygienických a sanitačních podmínek	nižší podpora financování zahraniční pomoci
	podpora vzdělávání	
	záchrana a ochrana kulturního dědictví	
	monitorovací týmy (realizace projektu, kvalita)	
	spolupráce s místními úřady, obyvateli	
Externí prostředí	Příležitosti (Opportunities)	Hrozby (Threats)
	velký počet humanitárních organizací	působení v rizikových oblastech
	velký počet poboček po celém světě	závislost na příspěvcích od státu a dárců
	vzájemná spolupráce a koordinace humanitárních organizací	ekonomická krize
	působení mezinárodních humanitárních a rozvojových organizací	změna politické situace v daném státu
	příspěvky z rozpočtů MZV, MŠMT, MZ	zneužití poskytované pomoci
	příspěvky od dárců	zneužití pravomocí humanitárních pracovníků vůči příjemcům pomoci
	spolupráce se SŠ a VŠ	
	webové stránky s aktualizacemi	
	sociální síť	

Vyhodnocení

Z výše uvedené SWOT analýzy nám vyšly silné stránky a příležitosti poskytování pomoci do válečných oblastí. Na tyto oblasti je třeba se zaměřit,

aby byl proces poskytování pomoci funkční, stabilní a pomoc probíhala v co nejlepších podmínkách. Na druhou stranu slabé stránky a hrozby nám ukazují nedostatky v poskytování pomoci. Některé tyto nedostatky je možné eliminovat, např. malá propagace humanitárních aktivit či zneužití pravomocí humanitárních pracovníků vůči příjemcům pomoci, ale některé není možné ovlivnit, např. působení v rizikových oblastech, hrozba útoků či zabránění ekonomické krize. Na tyto oblasti je nutné zaměřit se a snažit se, co nejvíce je minimalizovat.

5.2.1 Návrhy opatření ke zlepšení procesu poskytování pomoci do válečných oblastí

Pro níže uvedené návrhy k zefektivnění procesu poskytování pomoci do zahraničí by bylo dobrým začátkem stanovení budoucího směru v rámci tohoto sektoru. Tím by mohlo být vypracování nového strategického dokumentu, ve kterém by byly uvedeny cíle a principy zahraniční pomoci České republiky v následujících letech jako je forma pomoci, prioritní cílové země či změna současného procesu. Byly by zde i zahrnuty návrhy ke zlepšení celého procesu poskytování pomoci do oblastí postižených válkou.

Největším úskalím v poskytování pomoci do zahraničí je získávání financí na konané projekty. Nejedná se jen o finanční podporu, ale i nákup materiálu, a s tím spojený transport na určené místo. V ČR je hlavním poskytovatelem finančních prostředků MZ, a dále MŠMT a MZ. Z důvodu státního deficitu, není však tento sektor plně podporován a dostatečně financován. Při zvýšení finančních prostředků ČR do tohoto neziskového sektoru, by došlo ke zvýšení efektivity poskytování pomoci nejen do válečných oblastí, a tedy i zlepšení celého procesu. Jednalo by se například o zařazení finanční podpory z rozpočtů ostatních ministerstev (např. Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo kultury) či dalších ústředních správních orgánů. Zbytek financí je získáván prostřednictvím soukromých dárců. Z tohoto důvodu by se humanitární

a rozvojové organizace neměly spoléhat pouze na tyto zdroje, ale více se angažovat do samovýdělečných aktivit. Jednalo by se například o prodej dárkového zboží či dárkových poukazů.

K zefektivnění zahraniční pomoci by mohlo sloužit i vytvoření rezervního fondu, který by zahrnoval peněžní prostředky sloužící k poskytování akutní pomoci zasaženého obyvatelstva při nenadálé události, např. při nečekaném masovém útoku, bombardování či chemickém útoku. Tato záloha by sloužila pro potřeby nouze a byla by připravená ihned k použití. Nevyčerpaná suma by byla vždy převedena do následujícího roku. Na toto navazuje i vytvoření humanitárních balíčků, které by ČR v případě nutnosti mohla vyslat na postižené území. Tyto balíčky by byly určeny k podpoře okamžitého řešení situace, bez nutnosti odborné asistence. Humanitární balíčky by obsahovaly např. trvanlivé potraviny, vodu, obvazový materiál, izotermickou fólii a další předměty důležité pro přežití.

Získávání financí je úzce spjato i s osvětou obyvatelstva ohledně této problematiky. Humanitární organizace by měly více propagovat své aktivity a konané projekty, a tím i zvýšit počet případných dárců. Tato propagace by mohla probíhat formou seminářů, bannerů a dalších letáků, či zviditelnění organizace pomocí webových stránek s aktuálními projekty a aktivitami, a tvorba sociálních sítí. Ku prospěchu by byla i větší medializace, tedy propagace činností a poskytování pomoci při humanitárních krizích formou televize, rádia a již zmíněného internetu. Možnou osvětou by byla i větší spolupráce těchto organizací se školami, ať již základními, středními či vysokými.

S peněžními prostředky souvisí i financování transportu. Materiál, vybavení i pracovníci jsou často přepravováni pomocí letadel a náklady za něj jsou vysoké. Proto by bylo řešením, aby v případě možnosti probíhal nákup materiálu

na místě, a tím by došlo k ušetření peněz za tento transport. Ne vždy je však tato možnost využitelná, a to z důvodu nedostatku materiálu na postiženém území.

Důležitá je i spolupráce s místními úřady a obyvateli. Ti mají znalost kultury a zvyků v dané zemi, a dále i znalost místních problémů. Postižené obyvatelstvo pak má v tyto místní spolupracovníky větší důvěru, a tím je i usnadněno poskytování a koordinování pomoci. Nezbytný je však dohled nad poskytovateli pomoci, kdy může dojít k zneužití pomoci a pravomocí těchto pracovníků vůči příjemcům. Proto je nutná kontrola ze strany organizace, tzn. monitorování situace, dohlížení na realizaci projektu či splnění nároků na kvalitu.

Humanitární organizace by v rámci pomoci mohly více zapojovat místní komunitu do prováděných projektů a podporovat aktivity spojené s veřejnými pracemi. Jednalo by se o pomoc při opravách infrastruktury zničené válečným konfliktem, šití potřebného oblečení či o pomoc ve školách, nemocnicích atd. Za tuto práci by místní dostávali finanční odměnu, za kterou by si mohli nakoupit potřebné zboží, tedy potraviny, náradí či ošacení. Tento přístup by nejen vedl k zabránění závislosti na humanitární pomoci, ale i k záchraně místní ekonomiky, a to podporou místního prodeje a zemědělství. Místní ekonomiku by i podpořilo vydávání poukázek na toto zboží, kdy by si obyvatelé nakupovali potraviny místně vyprodukované, a ne poskytnuté humanitární organizací.

K urychlení procesu poskytování pomoci, a tím i zefektivnění, by vedly předem domluvené smlouvy s místními dodavateli a firmami. V současné době se po získání dotace a přeoslání na místní pobočku, konají další výběrová řízení na dodavatele, který plánovanou pomoc uskuteční. Jedná se o další ztrátu času,

než je potřebná pomoc dodána příjemcům. V případě předem dohodnutých smluv by se tato část procesu urychlila a pomoc by byla poskytována ihned.

Významným problémem válečných konfliktů je i velké množství uprchlíků. Z důvodu stále trvajících bojů, které mají za následek spoustu obětí a zničení místní infrastruktury, utíkají lidé ze země. Opatřením pro tento útěk by mohlo být zaměření humanitárních organizací na obnovu zničené infrastruktury ve znovu přístupných oblastech země. Jednalo by se zde o opravu nejen budov, ale i pouličního osvětlení, elektrické sítě či kanalizací. Touto obnovou by mohly nalákat více vystěhovalých obyvatel k návratu do země, a tím i snížit uprchlickou krizi ve světě. Otázkou by však zůstávalo zajištění bezpečnosti těchto znovu obnovených míst proti budoucím útokům. Na to by navazovala preventivní opatření, která by vedla ke snížení ohrožení, například budováním bezpečnostních zábran či checkpointů.

Důležitým faktorem je i spolupráce ostatních států a jejich zaměření vždy na jeden konkrétní projekt, aby byla pomoc do válečných oblastí co nejefektivnější. Nedocházelo by ke střetům poskytované pomoci na místě, pomoc by byla zaměřena na akutní potřeby obyvatelstva, a tím by se i urychlil celkový čas realizování projektu. Čím větší společná podpora jednoho daného projektu, tím větší účinnost a rychlost poskytované pomoci pro obnovu daného státu a dostání se z humanitární krize. Tato spolupráce by mohla probíhat prostřednictvím pravidelných mezinárodních konferencí a meetingů.

Na mezinárodní spolupráci navazuje i zajištění připravenosti a akceschopnosti sil a prostředků daného státu využitelných na pomoc při nečekaných situacích, kdy je potřeba jednat rychle a efektivně. Tato forma připravenosti by se dala zajistit pravidelným pořádáním mezinárodních cvičení a účastí těchto složek na nich. Tento návrh nemusí být využitelný jenom

z hlediska mezinárodního, ale i z hlediska pouze národního. Získáním zkušeností z těchto cvičení by bylo při reálné situaci usnadněno poskytování zahraniční pomoci do postižených oblastí.

Humanitární organizace většinou nevysílají své dobrovolníky do zahraničí a již vůbec ne do válečných oblastí. Pro zlepšení procesu poskytování pomoci vzhledem k personálnímu zabezpečení, by humanitární organizace mohly změnit svůj současný postoj, a do bezpečnějších oblastí vysílat i dobrovolníky. Tím by došlo k nárůstu lidského kapitálu na postiženém území, a tím i urychlení a usnadnění poskytované pomoci.

Ke zlepšení procesu poskytování pomoci, by měla být i snaha o eliminaci nemocí a epidemií prostřednictvím odborné zdravotní péče na daném území. Důvodem je, že onemocnění a následné epidemie vedou ke zhoršení situace a poskytování pomoci není za daných okolností tak efektivní. Humanitární organizace by se měly zaměřit i na větší podporu obnovy kultury a infrastruktury na poničeném a znovu zpřístupněném území, kam se začíná navracet válkou přesídlené obyvatelstvo.

Před začátkem celého procesu poskytování pomoci by bylo možným opatřením k zefektivnění větší množství vysokých škol zaměřených na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci. Vysoké školy by mohly nabízet více oborů s tímto zaměřením. Tím by se i zvýšil počet odborníků v tomto sektoru zahraniční politiky a rostlo by všeobecné povědomí o této problematice. S tím by souvisela i větší spolupráce se školami, a to formou seminářů, odborných přednášek či exkurzí, které by mohly vést k nárůstu potenciálních uchazečů do řad humanitárních organizací. K zvýšení pracovníků či obyčejné osvěty obyvatel by humanitární organizace mohly zařadit i konání veřejných náborů, kde by byla laikům vysvětlena jejich činnost, spolupráce a zaměření dané

organizace. Se školstvím souvisí i poskytování stipendií uprchlíkům na veřejné vysoké školy. V tomto sektoru by se ČR mohla více angažovat a zařizovat více stipendií pro uprchlíky pobývající na českém území, a tím podpořit jejich vzdělávání, které by v budoucnu mohlo sehrát významnou roli.

V současné době je poskytování pomoci do válečných oblastí na dobré úrovni. Výše uvedená opatření ke zlepšení celého procesu slouží k motivaci humanitárních organizací za snahou o větší efektivnost poskytování jejich pomoci.

5.3 Rozhovory s členy humanitárních organizací

V rámci doplnění informací o dané problematice bylo využito rozhovorů s členy humanitárních organizací. Polostandardizované rozhovory byly zaměřeny na vlastní zkušenosti humanitárních pracovníků při práci nejen v Sýrii, ale všeobecně ve válečných oblastech. Dále se rozhovor zabýval procesem poskytování pomoci, formou pomoci a o plánovaných a již proběhlých podpořených projektech danou organizací.

První rozhovor byl veden se členem humanitární organizace ADRA. Rozhovor poskytl Zbyněk Wojkowski, vedoucí zahraničního oddělení. Druhý rozhovor poskytl regionální ředitel pro celý Blízký a Střední východ humanitární organizace Člověk v tísni Tomáš Kocián. Celé znění rozhovorů je vloženo jako Příloha 1.

Vyhodnocení

Z hlediska formy humanitární pomoci realizují tázané humanitární organizace ADRA a Člověk v tísni převážně větší projekty zabývající se obnovou kanalizací či rekonstrukcí škol a další infrastruktury. Distribuce materiální

pomoci přímo lidem není tak častá, jedná se spíše o vydávání poukázek na jídlo, osivo, nářadí atd.

V rozhovoru byla i otázka týkající se procesu poskytování humanitární pomoci. Proces poskytování humanitární pomoci začíná v ČR, kdy organizace získávají prostředky od lidí a státu. Po získání potřebných financí jsou tyto dotace poslány na místo určení, kde probíhá výběrové řízení na dodavatele, který projekt uskuteční. Celá realizace projektu je poté kontrolována monitorovacími týmy, zda splňuje daná kritéria a kvalitu.

ADRA i Člověk v tísni uskutečňují své projekty v relativně bezpečných oblastech. Jedná se o místa např. znovu přístupná či místa válečným konfliktem netknutá. I zde jsou však bezpečnostní opatření, jako je např. omezení pohybu či checkpointy, která mají za úkol nejen chránit humanitární pracovníky, ale i monitorovat jejich pohyb. Pro všechny pracovníky je nutné mít na cesty do projektových oblastí povolení, nebo podnikat cesty s doprovodem. I přes tuto relativní bezpečnost však do Sýrie a jiných válečných oblastí nejsou vysíláni dobrovolníci, a to z důvodu rizika s tím spojeným.

Důležitá je i spolupráce s ostatními humanitárními organizacemi. České fórum pro rozvojovou spolupráci je seskupení českých nevládních organizací a dalších neziskových subjektů zabývajících se právě touto problematikou. Zde humanitární organizace sdílí své zkušenosti a největší potřeby, aby došlo k pokrytí co největšího počtu příjemců pomoci a ti měli z poskytované pomoci co největší užitek.

V současné době se tázané humanitární organizace zaměřují na projekty týkající se podpory vzdělávání a zemědělství a dále na obnovu kanalizací a další infrastruktury.

Obrázek 38 Humanitární pomoc ADRA, Člověk v tísní [Zbyněk Wojkowski, Tomáš Kocián]

6 DISKUZE

Válečný konflikt v Sýrii začal již na začátku roku 2011 v rámci tzv. arabského jara. Zpočátku pouze probíhající protesty a demonstrace se postupně změnily v občanskou válku, která má za následek závažné humanitární dopady. Tento válečný konflikt je jedním z největších humanitárních krizí současnosti a trvá již desátým rokem.

Česká republika se začala pravidelně angažovat a poskytovat pomoc do válečných oblastí v Sýrii až roku 2012. Nicméně již roku 2011 vyčlenila ze státního rozpočtu na bilaterální rozvojovou spolupráci do Sýrie celkem 6 259 730 miliónů Kč. Což je 0,46 % z celkové dvoustranné oficiální rozvojové spolupráce ČR do partnerských zemí za rok 2011. Od roku 2012 již pak Česká republika zařadila humanitární pomoc a zahraniční rozvojovou spolupráci do Sýrie do svých pravidelných ročních plánů.

V rámci ročních plánů zahraniční rozvojové spolupráce vláda schvaluje vždy rozpočet na daný rok. Většinu těchto dotací poskytuje Ministerstvo zahraničních věcí. Ze svého rozpočtu každý rok věnuje dotace na dvoustrannou spolupráci, humanitární pomoc a transformační spolupráci. Za analyzované období od roku 2012 do roku 2019 nedošlo k výrazným skokům v rámci podpory celkové bilaterální spolupráce. Na druhou stranu v rámci humanitární pomoci došlo k finančnímu nárůstu během tohoto období. Do roku 2016 bylo vždy vyčleněno 73 mil. Kč na humanitární pomoc. Nicméně skutečné čerpání překračovalo tuto částku, a tak roku 2017 byla navýšena plánovaná dotace na 130 mil. Kč, v roce 2018 na 180 mil. Kč a v roce 2019 na 218 mil. Kč. Důvodem je zvýšení počtu humanitárních krizí ve světě, a to nejen vlivem přírodních katastrof, ale i vlivem stále trvajících či nově vzniklých válečných konfliktů. Mimo MZV vyčleňuje dotace na zahraniční pomoc i Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo zdravotnictví.

Pomoc poskytovaná Českou republikou do Sýrie se dělí na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci. V rámci válečného konfliktu je efektivnější pomoc humanitární, a to z důvodu rychlejšího a snadnějšího poskytnutí pomoci. Humanitární pomoc do Sýrie se za analyzované období pohybovala v rozmezí od 16,5 mil. Kč do 50,6 mil. Kč. Nešlo o lineární nárůst, nicméně došlo k navýšení poskytované humanitární pomoci vzhledem k roku 2012, kdy začala ČR podporovat pomoc do Sýrie. Mezi největší neziskové humanitární organizace na území ČR, které poskytují pomoc do Sýrie, patří Člověk v tísni, Český červený kříž, Charita ČR a ADRA. Za analyzované období Člověk v tísni věnoval pomoc do Sýrie v celkové výši 32,8 mil. Kč, ČČK 32,6 mil. Kč, Charita ČR 28,7 mil. Kč a ADRA 27,7 mil. Kč. Z toho ČČK a ADRA začaly poskytovat pomoc až od roku 2016. Dalšími humanitárními organizacemi podporujícími pomoc do Sýrie jsou Diakonie ČCE (celkem 23,7 mil. Kč), Magna ČR (celkem 16,5 mil. Kč) a CARE (celkem 8 mil. Kč). Celkem dosáhla humanitární pomoc ČR za období od roku 2012 do roku 2019 výše 240,8 mil. Kč, tj. 57,31 % z celkové pomoci do Sýrie. Jednalo se především o zdravotní a psychosociální pomoc, podporu vzdělávání a zemědělství a obnovu škol, nemocnic a další infrastruktury.

V rámci mezinárodních organizací poskytuje ČR dotace na pomoc syrským uprchlíkům, a to organizaci UNHCR, které věnovala za celé období celkem 21,5 mil. Kč na tento sektor. Mezi další mezinárodní organizace, kterým Česká republika přispívá ať již povinný roční příspěvek, či dobrovolný, jsou organizace WFP (potravinová pomoc uprchlíkům), UNRWA (pomoc uprchlíkům) a IOM (pomoc uprchlíkům). Z toho vyplývá, že humanitární pomoc není poskytována jenom na pomoc postiženému obyvatelstvu v Sýrii, ale i na pomoc syrským uprchlíkům. Problém syrských uprchlíků se v počáteční fázi týkal pouze regionu, tedy Jordánska, Libanonu a Iráku, ale s postupem času i území vzdálenějších zemí. ČR věnovala prostřednictvím nejen mezinárodních organizací, ale i prostřednictvím neziskových organizací, celkem 86,5 mil. Kč

na podporu pomoci syrským uprchlíkům. Jednalo se především o zlepšení životních podmínek v uprchlických táborech, tedy o hygienické potřeby, zdravotní péči, přístup k vodě a sanitaci. Tato pomoc činila 36 % z celkově poskytnuté pomoci do Sýrie. Zbylých 64 %, tj. 154,3 mil. Kč, zaujímá pomoc, která byla poskytnutá přímo do Sýrie na pomoc civilnímu obyvatelstvu. Z oficiálních zdrojů UNHCR bylo k 5.5. 2020 celkem registrováno 5 619 860 syrských uprchlíků, kteří se nachází především na území Turecka (3,6 miliónů), Libanonu (910 tisíc), Jordánska (656 tisíc) a dále Iráku, Egypta a evropských zemí. Cca 286 679 syrských uprchlíků se koncentruje v uprchlických táborech, zbytek pobývá ve městech, vesnicích či na venkově. Z pohledu demografického tvoří největší procento z těchto uprchlíků muži ve věku 18-59 let, celkem 32,9 %, které následují ženy ve věku od 18-59 let, celkem 19,9 %. Nejmenší procento zastupují muži ve věku 60+ let s 0,8 % [30].

Rozvojová spolupráce do válečných oblastí nemá tak razantní výsledky. A to z důvodu stále pokračujícího konfliktu, který má za následek přesídlování obyvatel a ničení infrastruktury, a dlouhodobá rozvojová spolupráce zde není tak efektivní. Za analyzované období dosáhla celkové výše 179,4 mil. Kč, což je cca o jednu čtvrtinu méně finanční podpory v porovnání s poskytnutou humanitární pomocí. V průběhu analyzovaného období docházelo k postupnému snižování této formy pomoci, kdy z 42,9 mil. Kč (rok 2013) klesly dotace až na 13,2 mil. Kč (rok 2018). Data o rozvojové spolupráci za rok 2019 nebyla dosud zveřejněna.

Tento pokles byl patrný i při analyzování bilaterální a multilaterální spolupráce za jednotlivé roky. Bilaterální spolupráce znamená poskytování pomoci přímo postižené zemi. Za zkoumané období na ni ČR poskytla celkem 129,4 mil. Kč. V rámci této dvoustranné spolupráce je zahrnuta i péče o syrské uprchlíky na území České republiky, a s tím spojené poskytnutí

mezinárodní ochrany. Na toto navazuje v roce 2015 i vznik programu Nové elity pro Sýrii, kdy česká vláda udělila syrským uprchlíkům na období 2015-2022 celkem 18 stipendií na studium na veřejných vysokých školách ČR. Tento program má charakter nejen humanitární, ale i rozvojový. Za roky 2015, 2016, 2017 a 2018 byl program podpořen celkem 8,67 mil. Kč. Z hlediska multilaterální spolupráce, tedy pomoci poskytované prostřednictvím mezinárodních organizací, byly věnovány ČR dotace ve výši 72,5 mil. Kč. Mezi organizace, kterým ČR poskytuje finanční příspěvky, patří UNHCR, OCHA, UNRWA, IOM, ICRC a WHO. Většina těchto dotací jde na podporu syrských uprchlíků, a dále na výstavbu a podporu nových nemocnic a škol (ICRC).

V souvislosti s pokračujícím válečným konfliktem a nuceným vysídlením obyvatel vydala v roce 2016 vláda usnesení č. 588/2016, tzv. Poskytnutí humanitární, rozvojové a rekonstrukční asistence Sýrii v období od 2016–2019, které udává posílení humanitárních a rozvojových aktivit uvnitř Sýrie. Za roky 2016, 2017 a 2018 bylo na tento program Asistence Sýrii věnováno celkem 121,9 mil. Kč. Humanitární projekty byly zaměřeny na zdravotní péči, přístup k vodě a potravinám a dále na sanitaci a vzdělávání v celkové výši 81,9 mil. Kč. Tato forma pomoci zahrnuje 67 % z celkové sumy poskytnuté v rámci programu Asistence Sýrii. Rozvojová spolupráce podporovala oblast vzdělávání, sociálního žití a potravinových zdrojů a činila celkem 9,1 mil. Kč. V rámci toho programu je financován i projekt Asistence v oblasti záchrany a ochrany kulturního dědictví v Sýrii, který se zabývá třemi konkrétními oblastmi, tj. 1) materiální pomocí, 2) vzděláváním syrských odborníků a 3) výstavou a prezentací. Dále jsou v rámci tohoto programu hrazeny náklady za přepravu materiálu a diplomatických pracovníků v celkové hodnotě 10,1 mil. Kč.

V odstavcích výše byly popsány jednotlivé dotace a formy poskytované pomoci do Sýrie za období od 2012-2019. Celkem Česká republika poskytla za toto období 420,2 mil. Kč na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci do Sýrie. Tato suma činí 1,11 % z celkově poskytnuté pomoci ČR do zahraničí během analyzovaného období, která dosáhla celkové výše 37,84 mld. Kč.

Při sčítání lidu v roce 2010 tvořilo syrskou populaci celkem 21 milionů obyvatel. K roku 2020 žije v Sýrii cca 17,5 milionů obyvatel a v současné době musela kvůli občanské válce opustit domovy více než polovina syrské populace, tj. přes 11,7 milionů lidí. Z toho 6,2 milionů se přestěhovalo do jiné části Sýrie a více jak 5,6 milionů se stalo uprchlíky. Na podporu pomoci současné humanitární krize v Sýrii se angažuje i EU. Od začátku krize v roce 2011 poskytla Evropská unie na pomoc nejzranitelnějším více než 17 mld. €, což je v přepočtu cca 466,14 mld. Kč. Uvnitř Sýrie je evropská pomoc zajišťována čtyřiceti humanitárními partnery, kteří pracují všude, kde je potřeba. Poskytují Syřanům potravinovou pomoc, zdravotní a psychosociální péči, přístřeší, vodu a sanitaci a dále podporují vzdělávání a ochranu civilistů. Za toto období poskytly již 6,5 milionům lidem ochranu, 144 tisícům dětem vzdělání, 6,6 milionům lidem zdroj k vodě a sanitaci a více než 4 milionům lidem zdroji potravy a podporu živobytí. Pomoc zajišťují i uprchlíkům v regionu, především v Libanonu, Jordánsku, Egyptě a Turecku. Další mezinárodní organizací poskytující pomoc do Sýrie je OSN. Od roku 2011 věnovala na pomoc vysídleným osobám a zasaženým lidem v Sýrii a sousedních zemích více než 295,5 mil. \$, což je v přepočtu 7,46 mld. Kč. Z těchto finančních prostředků šlo přímo do Sýrie 165,3 mil. \$ (4,2 mld. Kč), do Libanonu 52 mil. \$ (1,3 mld. Kč), do Jordánska 43,2 mil. \$ (1,1 mld. Kč), do Iráku 20,6 mil. \$ (520 mil. Kč) a zbylá částka byla poskytnuta Turecku (11,1 mil. \$ = 280 mil. Kč) a Egyptu (3,5 mil. \$ = 88 mil. Kč). Za tuto sumu byla poskytnuta pomoc

celkem 7,6 milionů lidem. V rámci OSN šlo nejvíce dotací z UNHCR, UNICEF, WFP, WHO, UNRWA a IOM [31, 32].

Mezi tři největší poskytovatele humanitární pomoci do Sýrie patří USA, Evropská komise, Německo. Dalšími velkými dárci jsou poté i Velká Británie, Kanada, Norsko, Japonsko, Dánsko a Švýcarsko. Pro představu, USA za období od roku 2012 do roku 2020 věnovala do Sýrie celkem 10,6 mld. \$, což je přibližně 267,9 mld. Kč [32].

Poskytování pomoci do oblastí postižených válkou je velmi složitý proces, který zahrnuje jak pozitivní vlastnosti, tak i negativní. Tyto vlastnosti jsou vyjádřeny pomocí SWOT analýzy, která se zaměřuje na silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby procesu poskytování pomoci do válečných oblastí. Rozborem této analýzy bylo zjištěno, že převažující jsou pozitivní vlastnosti, tedy silné stránky a příležitosti. Mezi nejdůležitější silné stránky patří zakotvení problematiky do zákona č. 151/2010 Sb., pravidelné schvalování ročních plánů zahraniční pomoci a zajištění potřebné pomoci obětem válečného konfliktu. Jako příležitosti byl vyhodnocen velký počet humanitárních organizací a jejich vzájemná spolupráce, finanční příspěvky poskytované z rozpočtů MZV, MŠMT a MZ a vedení webových stránek a sociálních sítí. Do negativních vlastností procesu poskytování pomoci do válečných oblastí patří slabé stránky a hrozby. Slabými stránkami byl vyhodnocen finančně náročný transport dané pomoci, velké množství příjemců pomoci a malá propagace humanitárních aktivit. Jako hrozby bylo analyzováno působení v rizikových oblastech, závislost na příspěvcích od státu či dárců a možné zneužití poskytované pomoci.

V návaznosti na tuto SWOT analýzu byly vytvořeny návrhy opatření ke zlepšení procesu poskytování pomoci do válečných oblastí. Důležitou součástí tohoto procesu je získávání financí. Proto by humanitární organizace neměly

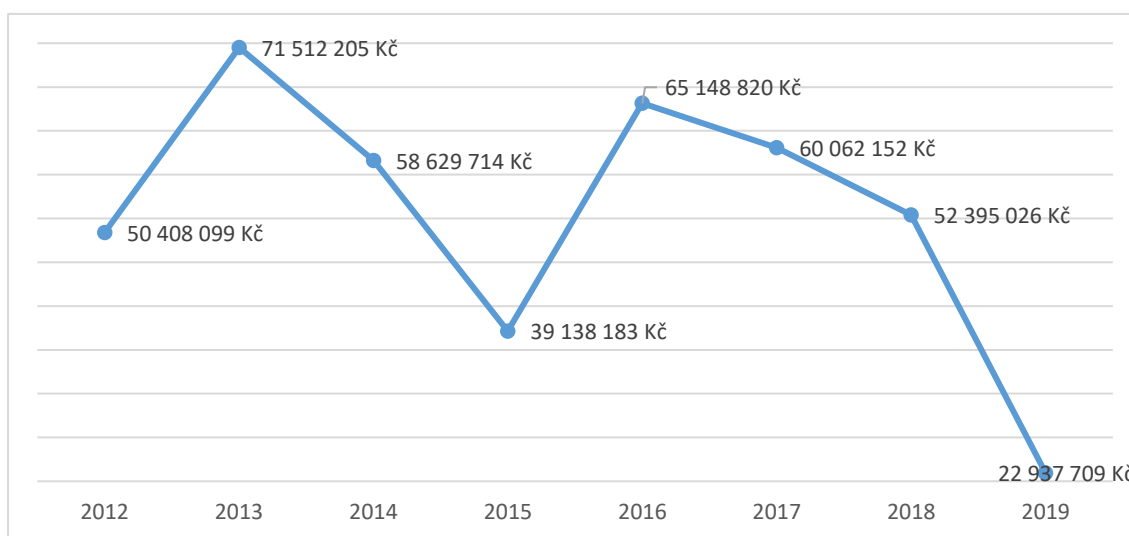
spoléhat pouze na příspěvky od státu a soukromých dárců, ale zvýšit svůj příjem například formou prodeje dárkového zboží či dárkových poukazů. S tím je i spojeno financování transportu, kdy náklady za něj jsou vysoké. Řešením by, v případě možnosti, byl nákup materiálu a ostatního vybavení přímo na místě. Ke zlepšení celého procesu by napomohla i větší propagace humanitárních aktivit a projektů, čímž by stoupl i potenciální počet dárců. K zamyšlení je i vysílání dobrovolníků do bezpečnějších oblastí, kdy se v současné době tohle neděje. Došlo by tím k nárůstu lidského kapitálu na postiženém území, a tím i urychlení a usnadnění poskytované pomoci. V současné době je poskytování pomoci do válečných oblastí na dobré úrovni. Výše uvedená opatření ke zlepšení celého procesu slouží k motivaci humanitárních organizací za snahou o větší efektivnost poskytování jejich pomoci.

V rámci doplnění informací o dané problematice slouží rozhovory s členy humanitárních organizací. Polostandardizované rozhovory byly zaměřeny na vlastní zkušenosti humanitárních pracovníků při práci nejen v Sýrii, ale všeobecně ve válečných oblastech. Překvapením bylo, že tázané humanitární organizace (ADRA a Člověk v tísni) nedistribuuji pomoc přímo lidem, ale zaměřují se na větší projekty jako je obnova kanalizace, škol, nemocnic, ubytoven a další infrastruktury. Tyto organizace také pracují v relativně bezpečných oblastech, nicméně i zde jsou bezpečnostní opatření jako je omezení pohybu, checkpointy a povolení na vycestování. Z hlediska spolupráce existuje České fórum pro rozvojovou spolupráci. Zde humanitární organizace sdílí své zkušenosti a největší potřeby, aby došlo k pokrytí co největšího počtu příjemců pomoci a ti měli z poskytované pomoci co největší užitek. V současné době se tázané humanitární organizace zaměřují na projekty týkající se podpory vzdělávání a zemědělství a dále na obnovu kanalizací a další infrastruktury.

Vypořádání hypotéz

Hypotéza č. 1 Během analyzovaného období od roku 2012 do roku 2019 došlo k nárůstu celkově poskytované pomoci ČR do Sýrie.

Hypotéza č. 1 byla potvrzena v rámci kapitoly 5.1.9 Analýza ZRS a humanitární pomoci za celé období 2012-2019. Následující graf č. 32 vyjadřuje nárůst celkově poskytované pomoci ČR do Sýrie, tedy sumu humanitární i rozvojové pomoci za jednotlivé roky, během analyzovaného období:

Obrázek 39 Celková pomoc do Sýrie za období 2012-2019

Nejde o lineární nárůst poskytované pomoci, přesto lze vidět za toto období zvýšení finančních dotací poskytovaných Českou republikou do Sýrie. V analyzovaném období 2012-2019 se pohybovala výše dotací v rozmezí od 39,1 mil. Kč do 71,5 mil. Kč. Jedná se o rozmezí rozsáhlé, kdy pomoc během let kolísala, avšak oproti roku 2012 se celkově poskytovaná pomoc do Sýrie zvýšila. V roce 2012, kdy ČR začala podporovat pomoc v rámci humanitární krize v Sýrii, poskytla na humanitární pomoc i rozvojovou spolupráci celkem 50,4 mil. Kč. Od tohoto roku došlo ke zvýšení finančních prostředků na podporu Sýrie. Nejvyšší poskytnutá dotace byla v roce 2013, kdy ČR věnovala Sýrii 71,5 mil. Kč. Pouze rok 2015 přinesl snížení poskytované pomoci oproti ostatním rokům

v daném období, a to na 39,1 mil. Kč. Rok 2019 zahrnuje pouze humanitární pomoc, rozvojová spolupráce za rok 2019 nebyla dosud zveřejněna.

Kolísání ve výši poskytnutých dotací je způsobeno změnami v průběhu syrského válečného konfliktu. Každý rok přináší jinou potřebu civilního obyvatelstva. V některých letech došlo k většímu počtu útoků či změně situace, kdy bylo zapotřebí více pomoci nežli v jiných letech. Hlavně humanitární pomoc reaguje na aktuální situaci a akutní potřeby obyvatelstva. Mezi další důvod kolísání patří i schválený rozpočet vlády pro poskytování pomoci do zahraničí na daný rok. Plán ZRS závisí na stavu české ekonomiky, tzn. kolik finančních prostředků si může ČR za daný rok dovolit poskytnout do tohoto sektoru.

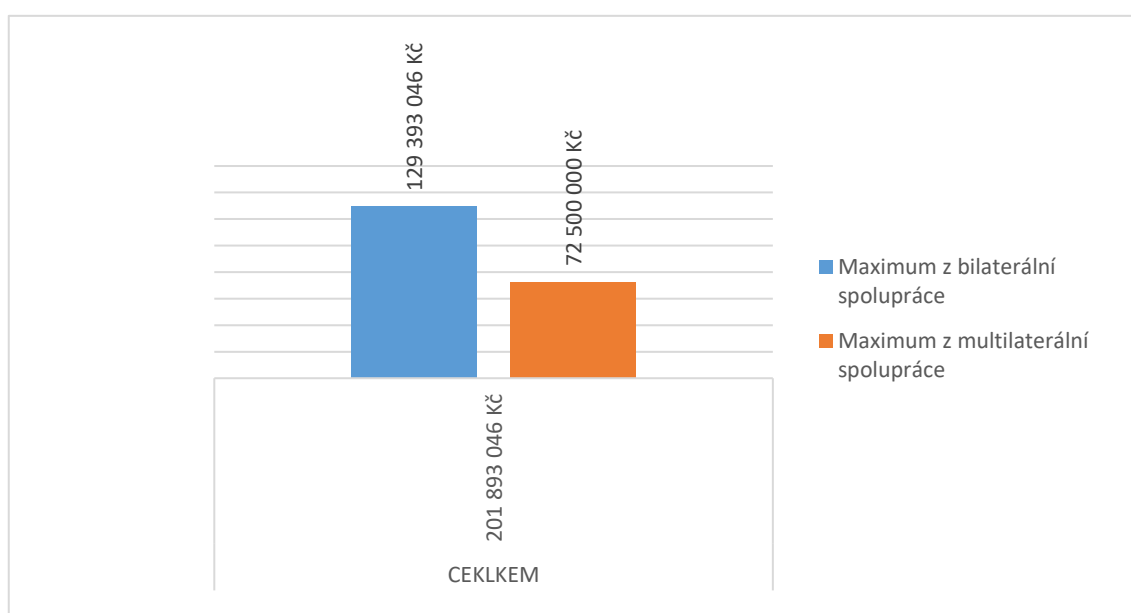
Důvodem zvyšování financí je i zhoršující se situace v Sýrii, kde je humanitární krize momentálně jednou z největších na světě. Potřeba pomoci se každým rokem zvyšuje z důvodu zvětšujícího se počtu zasažených lidí i velikosti poničeného území, které se nestíhá z důvodu pokračujících útoků obnovit. V současné době žije přibližně 69 % syrské populace v extrémní chudobě. Velkým problémem je i narůstající počet syrských uprchlíků.

Díky výše uvedeným údajům je hypotéza č. 1 potvrzena.

Hypotéza č. 2 Rozvojová spolupráce probíhá častěji formou bilaterální spolupráce, tzn. pomocí poskytovanou ČR přímo do Sýrie, než formou multilaterální spolupráce, tzn. pomocí poskytovanou přes mezinárodní organizace.

Hypotéza č. 2 byla potvrzena v rámci kapitoly 5.1.9 Analýza ZRS a humanitární pomoci za celé období 2012-2019. Následující graf č. 35 porovnává bilaterální s multilaterální spoluprací za analyzované období 2012-2019:

Obrázek 40 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce CELKEM

Z grafu je zjevné, že za analyzované období byla častěji poskytována bilaterální spolupráce, která činila 129,4 mil. Kč. Tato forma spolupráce činila 64 % z celkově poskytované rozvojové spolupráce za dané období. Zbýlých 36 % zastupuje spolupráce multilaterální, která dosáhla výše 72,5 mil. Kč.

V rámci dvoustranné spolupráce je zahrnuta i péče o syrské uprchlíky na území České republiky, a s tím spojené poskytnutí mezinárodní ochrany. Prostřednictvím spolupráce ČR se zastupitelským úřadem v Damašku byla bilaterální spolupráce uskutečněna formou malých lokálních projektů zaměřených na oblast vzdělávání, sociálního žití a potravinových zdrojů.

Mezi organizace, kterým ČR poskytuje finanční příspěvky, patří UNHCR, OCHA, UNRWA, IOM, ICRC a WHO. Většina těchto dotací jde na podporu syrských uprchlíků, a dále na výstavbu a podporu nových nemocnic a škol.

Důvodem většího využití bilaterální spolupráce je rychlost poskytnutí pomoci, kdy peníze jdou přímo do postižené země. Není zde žádný prostředník, přes kterého finance putují, než jsou přeposlány přímo příjemci. Poskytnutí dotací mezinárodním organizacím přináší prodloužení celého procesu, a tím i oddálení dosažení cíle. Dalším důvodem je i větší kontrola nad poskytnutými financemi, kdy ČR přesně vidí kolik peněz a v jaké formě bylo poskytnuto, zda byly využity na plánovanou věc a jestli byla vyčerpána celá suma poskytnuté dotace. Důvodem k častějšímu využití bilaterální spolupráce je i možný nesouhlas s prováděnými projekty mezinárodních organizací.

Tímto je tedy hypotéza č. 2 potvrzena.

7 ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývala problematikou humanitární pomoci a rozvojové spolupráce. Konkrétní zaměření bylo na poskytování pomoci do válečných oblastí v Sýrii a zhodnocení celého procesu, včetně zhodnocení problémových oblastí a navržení opatření ke zlepšení.

Poskytování zahraniční pomoci je složitou oblastí lidské činnosti a v dnešní době pro některé státy velmi potřebnou. Jedná se o základní projev solidarity vůči ostatním státům.

Cílem diplomové práce bylo analyzování poskytované pomoci Českou republikou do oblastí postižených válkou v Sýrii. Výsledkem bylo zjištění nejčastější formy pomoci a výše poskytnutých dotací. Největšími poskytovateli zahraniční pomoci na území ČR jsou humanitární organizace Člověk v tísni, Český červený kříž, Charita ČR a ADRA, které každý rok na základě dotací od státu realizují projekty na pomoc obyvatelům Sýrie. Následujícím cílem bylo zhodnocení problémových oblastí poskytování pomoci do válečných oblastí. Díky této analýze byly navrženy opatření ke zlepšení celého procesu. Jedním z opatření je například větší propagace humanitárních činností a projektů, a tím získání nejen více finančních prostředků, ale i osvěta obyvatelstva o této problematice. V poskytování pomoci hrají humanitární organizace důležitou roli. Patří mezi hlavní aktéry spolu s vládami daných států, které ze svých rozpočtů uvolňují prostředky na tuto pomoc.

Přínosem diplomové práce bylo ukázat na potřebnost humanitární pomoci i rozvojové spolupráce. Důležité je vědět, že při humanitárních krizích mohou zasažení lidé počítat s tolik potřebnou pomocí od jiných. Na druhou stranu je humanitární pomoc jedním z významných prvků zahraniční politiky a odráží postavení daného státu. Tím jsou i posilovány přátelské vztahy s ostatními státy.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ADRA	Adventist Development and Relief Agency
ČČK	Český červený kříž
ČR	Česká republika
DAC	Development Assistance Committee
EADRCC	Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre
ECHO	European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations
EU	Evropská unie
HOPKS	hospodářská opatření pro krizové stavy
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
ICRC	International Committee of the Red Cross
IOM	International Organization for Migration
IS	Islámský stát
KIP	Komunitní intervenční psychosociální týmy
MČMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NATO	North Atlantic Treaty Organization
ODA	Official Development Assistance
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OCHA	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
OSN	Organizace spojených národů
PČR	Policie České republiky
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SÚJCHBO	Státní ústav pro jadernou, chemickou a biologickou ochranu
UNHCR	United Nation High Commissioner for Refugees
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund

USAR	Urban Search and Rescue Team
WFP	World Food Programme
WHO	World Health Organization
ZRS	Zahraniční rozvojová spolupráce
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. ŠTĚTINA, Jiří. *Zdravotnictví a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách*. Praha: Grada, 2014. 584 s. ISBN 978-80-247-4578-7.
2. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Humanitární pomoc* [online]. [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/humanitarni-pomoc.aspx>
3. BAŠTECKÁ, Bohumila. *Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada, 2005, 299 s. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0708-X.
4. MV – GŘ HZS ČR. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. Praha, 2015, 329 s. Dostupné také z: <http://www.hzscr.cz/soubor/skripta-oob-a-kr-pdf.aspx>
5. GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO KOMUNIKACI (EVROPSKÁ KOMISE). *Humanitární pomoc a civilní ochrana: Pomoc obětem přírodních katastrof a ozbrojených konfliktů a ochrana ohrožených skupin obyvatelstva*. 2016. 16 s. ISBN 978-92-79-52420-2.
6. EUROPEAN COMMISSION. *European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations: Humanitarian principles* [online]. 2018 [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/echo/who/humanitarian-aid-and-civil-protection/humanitarian-principles_en
7. PRINCOVÁ, Květoslava. *Úvod do zahraniční pomoci s důrazem na etiku jejího poskytování*. Olomouc: Caritas - Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2012, 122 s. ISBN 978-80-87623-04-6.
8. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>
9. ZAORALOVÁ, Nicole. *Hasičský záchranný sbor České republiky: Humanitární pomoc, to není jen pomoc materiální nebo finanční* [online]. MV - GŘ HZS ČR, 2012 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/humanitarni-pomoc-to-neni-jen-pomoc-materialni-nebo-financni.aspx>

10. HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY. *Závěrečná informace k realizovanému projektu Národní základny humanitární pomoci* [online]. 2013 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/zaverecna-informace-k-realizovanemu-projektu-narodni-zakladny-humanitarni-pomoci.aspx>
11. HUMANITARIAN OUTCOMES. *The Aid Worker Security Database* [online]. [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: <https://aidworkersecurity.org/incidents>
12. United Nation. *Agentury OSN v ČR* [online]. [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/osn/agentury-osn-v-cr/>
13. TREVIÑO, Gonzalo Urbina. *Evropský parlament: Humanitární pomoc* [online]. 2020 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/164/humanitarian-aid>
14. NATO: *Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre* [online]. 2020 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_52057.htm?
15. SMETANA, Marek. *Humanitární pomoc při zoládání rozsáhlých mimořádných událostí*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013, 96 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-138-5.
16. pplk. Ing. PROCHÁZKA, Zdeněk. *Humanitární pomoc v České republice*. 3. Praha: MV – GŘ HZS ČR, 2006, 55 s. Dostupné také z: <https://www.hzscr.cz/soubor/humanitarni-pdf-54.aspx>
17. Český Červený kříž: *Kdo jsme* [online]. 2019 [cit. 2019-03-29]. Dostupné z: <https://www.cervenýkriz.eu/cz/kdojsme.aspx>
18. ADRA - Adventist Development and Relief Agency: *O nás* [online]. 2014 [cit. 2019-03-29]. Dostupné z: <https://www.adra.cz/o-nas>

19. Člověk v tísní: *O nás* [online]. [cit. 2019-03-29]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/kdo-jsme/o-nas>
20. Charita Česká republika: *O Charitě* [online]. 2019 [cit. 2019-03-29]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/o-charite/>
21. DJAKOUALNO, Lukáš Hendé a Pavel BLÁHA. *Valné shromáždění: Oficiální rozvojová spolupráce*. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2011. Dostupné také z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Ofici%C3%A1ln%C3%AD-rozvojov%C3%A1-pomoc-GA.pdf>
22. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Strategie zahraniční rozvojové spolupráce České republiky 2018–2030*. Praha, 2017, 24 s. Dostupné také z: http://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/Strategie_ZRS_CR_2018-2030.pdf
23. OECD. *Official Development Assistance* [online]. [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/official-development-assistance.htm>
24. Mendelova univerzita v Brně. *Rozvojová spolupráce* [online]. [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=65433
25. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Zahraniční rozvojová spolupráce* [online]. [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/index.html
26. Ministerstvo financí České republiky. *Mezinárodní organizace – rozvojová spolupráce* [online]. 2007, 2020 [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/mezinarodni-spoluprace/mezinarodni-institute/mezinarodni-organizace-rozvojova-spolup-11631>

27. JAN, Daniel. *Encyklopedie migrace: Občanské válka v Sýrii* [online]. 2019 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/syrska-obcanska-valka/>
28. NETRVAL, Daniel. *Pražský studentský summit: Občanská válka v Sýrii* [online]. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2015 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Syrie-Minisimulace.pdf>
29. MAREŠ, Miroslav a Michael MURAD. *Vojenské rozhledy: Reflexe syrského konfliktu v České republice* [online]. 2013, 22(3), 132-142 s. [cit. 2020-03-07]. ISSN 1210-3292. Dostupné z: <https://vojenskerozhledy.cz/en/kategorie-clanku/bezpecnostni-prostredi/reflexe-syrskeho-konfliktu-v-ceske-republice-2>
30. *Operational Portal Refugee Situations: Syria Regional Refugee Response* [online]. 2020 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://data2.unhcr.org/en/situations/syria>
31. *European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations: Syria* [online]. EU, 2020 [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/echo/where/middle-east/syria_en
32. *OCHA: Syria: Central Emergency Response Fund response in 2011-2020 (As of April 2020)* [online]. OCHA, 2020 [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/syria-central-emergency-response-fund-response-2011-2020-april-2020>

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Hlavní oblasti spolupráce.....	47
Obrázek 2 Počet syrských uprchlíků v jednotlivých státech	50
Obrázek 3 Porovnání ZRS ku humanitární pomoci 2012	56
Obrázek 4 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce 2012	57
Obrázek 5 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům 2012.....	57
Obrázek 6 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR 2012.....	58
Obrázek 7 Porovnání ZRS a humanitární pomoci 2013	61
Obrázek 8 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce 2013	62
Obrázek 9 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům 2013.....	62
Obrázek 10 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR 2013	63
Obrázek 11 Porovnání ZRS a humanitární pomoci 2014	66
Obrázek 12 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce 2014.....	66
Obrázek 13 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům 2014.....	67
Obrázek 14 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR 2014	68
Obrázek 15 Porovnání ZRS a humanitární pomoci 2015	71
Obrázek 16 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce 2015.....	72
Obrázek 17 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům 2015.....	72
Obrázek 18 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR 2015	73
Obrázek 19 Porovnání ZRS a humanitární pomoci 2016	78
Obrázek 20 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce 2016	78
Obrázek 21 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům 2016	79
Obrázek 22 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR 2016.....	80
Obrázek 23 Porovnání ZRS a humanitární pomoci 2017	85
Obrázek 24 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce 2017	86
Obrázek 25 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR 2017.....	87
Obrázek 26 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům 2017.....	87
Obrázek 27 Porovnání ZRS a humanitární pomoci 2018	92

Obrázek 28 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce 2018	92
Obrázek 29 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům 2018	93
Obrázek 30 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR 2018.....	94
Obrázek 31 Porovnání ZRS a humanitární pomoci za období 2012-2019	96
Obrázek 32 Celková pomoc do Sýrie za období 2012-2019	97
Obrázek 33 Porovnání ZRS a humanitární pomoci CELKEM.....	98
Obrázek 34 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce za období 2012- 2019	99
Obrázek 35 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce CELKEM.....	99
Obrázek 367 Přímá pomoc/pomoc syrským uprchlíkům CELKEM.....	100
Obrázek 378 Podíl pomoci poskytnuté do Sýrie z celkové ZRS ČR za období 2012-2019	101
Obrázek 38 Humanitární pomoc ADRA, Člověk v tísni	111
Obrázek 39 Celková pomoc do Sýrie za období 2012-2019	119
Obrázek 40 Porovnání bilaterální a multilaterální spolupráce CELKEM.....	121
Obrázek 41 Humanitární pomoc ADRA	138
Obrázek 42 Humanitární pomoc Člověk v tísni	143

11 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1 Vzdálenost a místo určení při poskytování humanitární pomoci..	34
Tabulka 2 Rozdělení ZRS 2012	53
Tabulka 3 Rozdělení celkové ODA 2012.....	54
Tabulka 4 Humanitární pomoc Sýrii 2012.....	54
Tabulka 5 Rozdělení ZRS 2013	59
Tabulka 6 Rozdělení celkové ODA 2013.....	59
Tabulka 7 Humanitární pomoc Sýrii 2013	59
Tabulka 8 Rozdělení ZRS 2014	63
Tabulka 9 Rozdělení celkové ODA 2014.....	64
Tabulka 10 Humanitární pomoc Sýrii 2014	64
Tabulka 11 Rozdělení ZRS 2015	68
Tabulka 12 Rozdělení celkové ODA 2015	69
Tabulka 13 Humanitární pomoc Sýrii 2015	69
Tabulka 14 Rozdělení ZRS 2016.....	74
Tabulka 15 Rozdělení celkové ODA 2016	74
Tabulka 16 Humanitární pomoc Sýrii 2016	75
Tabulka 17 Rozdělení ZRS 2017.....	80
Tabulka 18 Rozdělení celkové ODA 2017	81
Tabulka 19 Humanitární pomoc Sýrii 2017	82
Tabulka 20 Rozvojová spolupráce Sýrii 2017.....	84
Tabulka 21 Rozdělení ZRS 2018	88
Tabulka 22 Rozdělení celkové ODA 2018.....	88
Tabulka 23 Humanitární pomoc Sýrii 2018.....	89
Tabulka 24 Rozvojová spolupráce Sýrii 2018.....	91
Tabulka 25 Humanitární pomoc 2019	95
Tabulka 26 SWOT analýza poskytování pomoci do válečných oblastí.....	102

12 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Rozhovory s členy humanitárních organizací

Příloha 1

A. Rozhovor se členem humanitární organizace ADRA

První rozhovor byl veden se členem humanitární organizace ADRA. Rozhovor poskytl Zbyněk Wojkowski, vedoucí zahraničního oddělení.

1. Jak dlouho pracujete v humanitární organizaci?

V organizaci ADRA pracuji již pátým rokem. Z toho první dva roky jako projektový koordinátor a poslední tři roky jako vedoucí zahraničního oddělení. Na starosti mám mimo jiné naše humanitární projekty v Sýrii.

2. Jakou formu pomoci poskytujete? Materiální, finanční, zdravotní...?

Konkrétně v Sýrii se zaměřujeme na opravu škol a jiné infrastruktury. V předchozích letech jsme opravili několik škol poničených v důsledku války a dále jsme v několika obcích opravili kanalizaci.

3. Jaký je proces poskytování pomoci z ČR do zahraničí? Od získání finančních příspěvků/darů až po doručení na místo určení?

V České republice získáme dotaci. MZV, odbor Rozvojové spolupráce a humanitární pomoci, jednou ročně vypisuje dotační řízení na poskytování humanitární pomoci do zahraničí. Jednou z prioritních zemí, kam lze zažádat o peníze, je i Sýrie. Po rozhodnutí, zda je pro nás výsledek pozitivní, tak se společně s partnerskou ADROU v Sýrii začne realizovat projekt. Zašleme tam peníze a místní ADRA poté dělá výběrová řízení na dodavatele výstupů projektu a dohlíží na jejich monitoring a evaluaci. Já tam jezdím jednou až dvakrát ročně podívat se na přípravu realizace projektu, případně jeho monitorování a přípravu dalších projektů.

4. Změnil se tento proces poskytování pomoci za dobu, co zde pracujete?

Za dobu, co se věnuji humanitární pomoci, se proces nějakým způsobem výrazně nezměnil. A je to i tím, že my při našich projektech primárně čerpáme ze zdrojů Ministerstva zahraničních věcí. A na každém projektu je povinný, jako podmínka udělení dotace, deseti procentní cofinance, který musíme získat z našich vlastních prostředků, což většinou bývají prostředky soukromých českých dárců, ať už jednotlivců či firem.

5. Je těžké dopravit humanitární pomoc na místo určení ve válečné oblasti?

Závisí to na kontextu. I v rámci Sýrie je situace různá v různých oblastech. My pracujeme v oblastech, které kontroluje syrská vláda. Protože v Sýrii je to tak, že když humanitární organizace pracuje na území ovládaném vládou, tak nemůže pracovat na území, které kontrolují rebelové, a naopak. Většinou pracujeme na místech, která jsou snadno dostupná, a tím, že nevozíme pomoc z Česka, ale veškeré materiály se nakupují na místě, tak o to je to podstatně jednodušší. Jediné omezení v našem případě je, že na cesty do projektových lokalit je nutné mít povolení.

6. Jak probíhá pomoc v místních základnách humanitární pomoci? Jak je pomoc rozdělována?

Jak jsem již naznačoval dříve, ADRA v Sýrii dělá větší projekty. Pomoc přímo příjemcům nedistribuuje, neděláme distribuci potravin nebo tyto formy pomoci. Alespoň ne na těch projektech, které jsou financované z České republiky. V případě oprav, ať už kanalizace, škol, ubytovacích center pro vnitřně přesídlené obyvatelstvo atd., to probíhá tak, že se nejprve udělá identifikace, tedy určí se možné místo, kde bychom mohli pracovat. Společně s místními úřady si ověříme, zda je zde velké množství osob, které pomoc skutečně potřebují. Jakmile

je vybrané místo, tak se udělá předběžný technický plán potřeb, který určuje množství prací a materiálu. Na základě toho se poté vypíše výběrové řízení na dodavatele, který se poté vybere podle ceny a kvality. Ten potom práci implementuje přímo na místě a ADRA má monitorovací týmy, které dohlíží na práci dodavatelů, aby splňovala nároky na kvalitu.

7. Je pravda, že jsou humanitární pracovníci/základny častým terčem ozbrojených útoků?

Z naší zkušenosti k tomu nemám, co říct. Nám se naštěstí žádný takový incident nestal.

8. Jak vypadá místní humanitární základna ve válečných oblastech? Je zde nějaká forma ochrany před útočníky?

Oblasti, kde pracujeme my, nejsou nebezpečné. Riziko útoku na naši organizaci, na naše zaměstnance je velice nízké, takže nemáme ani žádná speciální bezpečnostní opatření a naše kancelář, je vlastně obyčejná kancelář. Ale v jiných částech Sýrie to může vypadat jinak, ale s tím my konkrétně nemáme zkušenosti.

9. Byl jste někdy přímo v Sýrii nebo jiné válečné oblasti? Případně jaké jsou Vaše dojmy z této zkušenosti?

Byl jsem v Sýrii několikrát, vlastně od roku 2016 každý rok. Moje zkušenost je podobná velké části humanitárních pracovníků, kteří pracují spíše v oblastech, které jsou bezpečné, kde se přímo nebojuje. Znamená to, že v těch místech, kde jsme my, je akorát velké množství bezpečnostních opatření. Všude jsou checkpointy a často jsou omezení pohybu, kdy případné cesty můžeme realizovat pouze s povolením, případně s místním doprovodem. Doprovod

nemusí být vždy ozbrojen. Jde spíše o to, že místní úřady chtějí mít přehled o tom, kde se pohybujeme i s ohledem na to, aby věděli, že je to opravdu bezpečné.

10. Podle čeho vybíráte dobrovolníky, kteří pracují v oblastech válečného konfliktu?

My dobrovolníky do zahraničí většinou neposíláme, a do válečných oblastí už vůbec ne. A myslím, že ani žádná jiná organizace neposílá dobrovolníky do válečných oblastí s ohledem na rizika s tím spojená.

11. Podporujete v současné době nějaké projekty týkající se Sýrie? Jakých projektů jste se již zúčastnili a jaký byl výsledek?

V letošním roce budeme opravovat školy na severovýchodě Sýrie. Budeme i instalovat pouliční osvětlení v okolí města Dajr az-Zaur. To je oblast, která je nově přístupná, začínají se tam vracet vnitřní uprchlíci z jiných částí Sýrie. Během válečných událostí, které tam proběhly, zde nezůstala žádná infrastruktura. Proto investujeme do obnovy služeb pro populaci a mezi to patří, konkrétně v našem případě, obnovy škol a pouličního osvětlení. Jinak jsem již v Sýrii navštívil projekty na opravu kanalizací v okolí Damašku, opravy kolektivních center či opravu škol.

12. Spolupracujete s ostatními humanitárními organizacemi?

S ostatními humanitárními organizacemi spolupracujeme. V rámci Českého fóra pro rozvojovou spolupráci funguje pracovní skupina Humanitární pomoc, kde sdílíme naše zkušenosti a největší potřeby, aby došlo k pokrytí co největšího počtu příjemců pomoci a ti měli z poskytované pomoci co největší užitek. Potom zejména na místě probíhá koordinace v rámci tzv. you and sector clusters, kteří koordinují práci v jednotlivých sektorech, aby nedocházelo k duplikaci.

13. Plánujete do budoucna nějaké změny, např. nový přístup v poskytování pomoci ve válečných oblastech nebo navýšení pomoci do této oblasti?

Do budoucna spíše žádné změny neplánujeme. Plánujeme se ucházet o projekty od Evropské unie a v letošním roce začneme nově pracovat v Mali a Nigeru, což jsou nové prioritní regiony pro českou humanitární pomoc.

14. Bylo by možné získat nějaké fotky nebo jiné materiály týkající se pomoci ve válečné oblasti?

Obrázek 41 Humanitární pomoc ADRA [Zbyněk Wojkowski]

B. Rozhovor se členem humanitární organizace Člověk v tísni

Druhý rozhovor byl veden se členem humanitární organizace Člověk v tísni. Rozhovor poskytl Tomáš Kocián, regionální ředitel pro celý region Blízký a Střední východ.

1. Jak dlouho pracujete v humanitární organizaci?

V organizaci Člověk v tísni pracuji od roku 2002. Koordinuji činnost našich misí jak v Sýrii, tak i v Iráku. Na starost mám naplňování našich strategických cílů, abychom měli adekvátní struktury, tedy abychom měli lidi a peníze a byli připraveni dodávat pomoc tam, kam je potřeba.

2. Jakou formu pomoci poskytujete? Materiální, finanční, zdravotní...?

V Sýrii podporujeme vzdělávání dětí. Zaměřujeme se tedy především na rekonstrukci škol a jejich vybavení. Dále poskytujeme potravinovou bezpečnost. Jedná se o distribuci potravinových balíčků, ale těch je minimální množství. Spíše rozdělujeme potravinové lístky, které podporují místní ekonomiku.

3. Jaký je proces poskytování pomoci z ČR do zahraničí? Od získání finančních příspěvků/darů až po doručení na místo určení?

Většinu příspěvků získáváme od lidí, kteří nám svěřují své prostředky. Zhruba 10 % financování Člověka v tísni přichází ze zdrojů právě od lidí, kteří nám důvěřují a věří, že dokážeme efektivně pomáhat. Zbytek prostředků máme z institucionální zdrojů, tedy od vlád jednotlivých zemí. V našem případě a v případě syrské mise se jedná o americkou vládu, švýcarskou vládu, britskou vládu, německou vládu, Evropskou komisi a samozřejmě i českou vládu. Po získání dotací, je v místě určení konáno výběrové řízení na firmy, které budou

pomoc uskutečňovat. My vše kontrolujeme, aby se utrácelo a postupovalo v souladu s plánem.

4. Změnil se tento proces poskytování pomoci za dobu, co zde pracujete?

Za dobu, co pracuji v Člověku v tísni, se proces poskytování pomoci výrazně nezměnil.

5. Je těžké dopravit humanitární pomoc na místo určení ve válečné oblasti?

Do oblastí aktivních bojů se pomoc nedaří dostávat. V těchto oblastech dochází k předzásobování, jsou zde vytvořené zásoby. A není zde moc koho zásobovat, protože většina lidí z těchto míst uteče. Většina naší pomoci jde právě těmto lidem, kteří utíkají a jsou koncentrováni ať už v kempch nebo oblastech, které poskytují relativní bezpečí. Tam operují i humanitární organizace. My nejsme organizací, která by zachraňovala životy na bojové linii, nejsme zdravotníci, spíš se snažíme stabilizovat situaci obyvatel. Pracujeme tedy v relativně bezpečných místech. Nicméně to neznamená, že tam není žádné nebezpečí.

6. Jak probíhá pomoc v místních základnách humanitární pomoci? Jak je pomoc rozdělována?

Jak již jsem říkal, Člověk v tísni se zaměřuje na rekonstrukci škol a potravinovou bezpečnost. Když dorazíme na místo, nejdříve zjišťujeme, co je potřeba a až pak konáme. Nepřicházíme s receptem, co a jak je potřeba. Program vychází z průzkumu potřeb. To je v první fázi. V druhé fázi se formuje tým. Probíhá výběrové řízení na firmy, které samotné zakázky dostanou a uskutečňují. My je kontrolujeme, aby vše probíhalo v souladu s plánem. Dále se

reportuje donorům, tedy vládám nebo státům, kteří nám peníze svěřují. Je to standardní manažerská práce.

7. Je pravda, že jsou humanitární pracovníci/základny častým terčem ozbrojených útoků?

My pracujeme v relativně bezpečných oblastech. Z tohoto důvodu nejsou tyto incidenty časté.

8. Jak vypadá místní humanitární základna ve válečných oblastech? Je zde nějaká forma ochrany před útočníky?

Člověk v tísní pracuje na relativně bezpečných místech. Nicméně to neznamena, že tam není žádné nebezpečí. Celé území Sýrie nebylo ve válce, je zde řada oblastí, která je netknutá, a kde žádné boje neprobíhaly. Jedná se o velmi hustě obydlené oblasti na západě země. My se zabýváme rekonstrukcí škol a distribucí potravinových lístků v těchto méně nebezpečných oblastech. Z tohoto důvodu zde není moc bezpečnostních opatření.

9. Byl jste někdy přímo v Sýrii nebo jiné válečné oblasti? Případně jaké jsou Vaše dojmy z této zkušenosti?

V Sýrii jsem byl poprvé v roce 2013. Jednalo se o území na severu Sýrie, přesněji o syrské město Aleppo v provincii Idlib. Doteď je to vzbouřenecká oblast, která je z posledních dvou větších oblastí, které má pod kontrolou opozice. Později jsem cestoval do jiných oblastí Sýrie, kde bylo bezpečněji. Podmínky jsou zde strašné a nikomu bych to nepřál. Myslím si, že by zde lidé bez cizí pomoci ani nepřežili. A když se bavíme o přežívání, je to doslovné. V Sýrii mluvíme o přežití, ne o životě, lidé v mnohých místech živoří.

10. Podle čeho vybíráte dobrovolníky, kteří pracují v oblastech válečného konfliktu?

Do válečných oblastí jezdí pouze zaměstnanci Člověka v tísní. Dobrovolníky do těchto oblastí nevysíláme.

11. Podporujete v současné době nějaké projekty týkající se Sýrie? Jakých projektů jste se již zúčastnili a jaký byl výsledek?

V tomto roce podporujeme projekt *Neformální vzdělávání dětí a podpora zemědělců zasažených konfliktem v severní Sýrii* v celkové výši 3,3 mil. Kč. Zajišťujeme studentům potřebné vybavení, včetně dopravy a veškerého materiálu. Cílem je snaha o zajištění si vlastního živobytí získanými dovednostmi. Nejúspěšnějším studentům poskytujeme grant, aby mohli začít sami podnikat. V rámci tohoto projektu podporujeme i drobné zemědělce, kterým udělujeme poukázky na nákup tolik potřebného osiva, hnojiva či náradí.

12. Spolupracujete s ostatními humanitárními organizacemi?

Člověk v tísní je členem Alliance 2015. Jedná se o strategickou síť sedmi evropských nevládních organizací zabývajících se problematikou humanitární pomoci a rozvojové spolupráce. Tato vzájemná spolupráce zvyšuje efektivitu nejen práce v cílových zemích, ale i různých kampaní ovlivňujících postoje politické reprezentace i široké veřejnosti na evropském území. Dále jsme součástí Českého fóra pro rozvojovou spolupráci.

13. Plánujete do budoucna nějaké změny, např. nový přístup v poskytování pomoci ve válečných oblastech nebo navýšení pomoci do této oblasti?

Momentálně nejsou žádné změny plánované. Pomoc do Sýrie budeme poskytovat i nadále.

14. Bylo by možné získat nějaké fotky nebo jiné materiály týkající se pomoci ve válečné oblasti?

Obrázek 42 Humanitární pomoc Člověk v tísni [Tomáš kocián]